

**NİJERYA'DA TERÖRİZM
BOKO HARAM TERÖR ÖRGÜTÜ**

BÜŞRA BOZKURT

TARAFINDAN

YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNE

SUNULAN TEZ

**SİYASET BİLİMİ VE
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

OCAK-2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Seyfullah Yıldırım

Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm şartları sağladığımı tasdik ederim.

Yrd. Doç. Dr. Güliz Dinç

Anabilim Dalı Başkanı

Okuduğumuz ve savunmasını dinlediğimiz bu tezin bir Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm kapsam ve kalite şartlarını sağladığını beyan ederim.

Prof. Dr. Yılmaz Bingöl

Danışman

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Yılmaz Bingöl (YBU, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi) _____

Doç. Dr. Coşkun Taştan (Polis Akademisi, Göç ve Sınır Güvenliği) _____

Yrd. Doç. Dr. Güliz Dinç (YBU, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler)_____

Bu tez içerisindeki bütün bilgilerin akademik kurallar ve etik davranış çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca bu kurallar ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmada orijinal olmayan her tür kaynak ve sonuçlara tam olarak atıf ve referans yaptığımı da beyan ederim; aksi takdirde tüm yasal sorumluluğu kabul ediyorum.

Adı Soyadı : Büşra Bozkurt

İmza :

ÖZET

NİJERYA'DA TERÖRİZM (BOKO HARAM TERÖR ÖRGÜTÜ)

Bozkurt, Büşra

Yüksek Lisans, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Yılmaz Bingöl

Ocak 2018, 95 sayfa

Günümüzde Nijerya, bulunduğu bölgedeki diğer devletlere nazaran refah seviyesi, askeri yapısı ve ekonomik durumu açısından daha iyi bir konumdadır. Afrika'nın en kalabalık nüfusuna sahip olan ülke aynı zamanda dünyanın yedinci sırasında bulunmaktadır. Etkin olan iç karışıklıklarla mücadele eden Nijerya, 2001 yılından itibaren Boko Haram Terör Örgütü'nün eylemlerine maruz kalmaktadır. Nijer, Çad ve Kamerun; Boko Haram terörist aktivitelerinden etkilenen ülkeler listesine eklenebilir. Çalışmanın birinci bölümünde terörizm, Selefilik ve Vahhabilik teorisi; ikinci bölümünde Boko Haram Terör Örgütü'nün yapısı; üçüncü bölümünde Nijerya'nın genel özellikleri ve örgütün Nijerya'da yaptığı eylemler; dördüncü bölümünde örgütün diğer ülkelerde yaptığı eylemler anlatılmaktadır. Bu çalışmada; gazeteler, internet kaynakları, makaleler ve tezlerden yararlanılmıştır.

Anahtar kelimeler: Nijerya, Afrika, Boko Haram Terör Örgütü, İslam, Örgütün faaliyetleri

ABSTRACT

TERORİZM IN NIGERIA

BOKO HARAM TERROR ORGANIZATION

Bozkurt, Büşra

Master Degree Thesis, Department of Political Science and International Relations

Supervisor: Prof. Dr. Yılmaz Bingöl

January 2018, 95 pages

Today, Nigeria is a state with better prosperity, military structure and economic status than other states in its region. Nigeria, the most populated African state, is the seventh most populous country in the world as well. Struggling with effective internal conflicts, Nigeria has also been experiencing the acts of terrorist organization Boko Haram since 2001. Niger, Chad and Cameroon can be added to the list of countries affected by Boko Haram terrorists activities. In the first part of study, theory of terrorism and theory of salafism and wahhabism; in the second part, the structure of Boko Haram terrorist organization; in the third part, the general characteristics of Nigeria and actions conducted by terrorist organization in Nigeria; in the fourth actions conducted by terrorist organization Boko Haram in other countries have been explained. Newspapers, internet resources, articles and theses have been used in this study.

KEY WORDS: Nigeria, Africa, Boko Haram Terrorist Group, Islam, Boko Haram terrorist activities

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam sırasında desteğini, emeğini ve vaktini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Yılmaz Bingöl'e, bugüne kadar üzerimden maddi ve manevi desteklerini hiç eksik etmeyen aileme ve bana destek olan arkadaőım Derya Arslan'a Őükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL.....	3
ÖZET.....	4
ABSTRACT.....	5
TEŞEKKÜR.....	6
İÇİNDEKİLER.....	7
TABLolar LİSTESİ.....	10
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	11
KISALTMALAR LİSTESİ.....	12
NIJERYA'DA TERÖRİZM (BOKO HARAM TERÖR ÖRGÜTÜ)	
GİRİŞ.....	13
1) Problemin Niteliği, Kapsamı, Sınırları.....	13
2) Problem ve Alt Problemler.....	14
3) Araştırmanın Amaçları ve Beklenen Yararlar.....	14
4) Araştırmanın Yöntemi.....	15
BÖLÜM 1	
TERÖR VE TERÖRİZM.....	16
1.1 Terör Teorisinin Unsurları.....	18
1.2 Terörizm ve Devlet.....	21
1.3 Uluslararası Terörizm Teorisi.....	23
1.4 Terörizmin Tarihsel Gelişimi.....	25
1.5 Terör Tipleri	26
1.6 Selefilik ve Vahhabilik Teorisi.....	28

BÖLÜM 2

BOKO HARAM TERÖR ÖRGÜTÜ.....	30
2.1 Örgütün Kurulduğu Bölge.....	31
2.2 Örgütün İdeolojisi	35
2.3 Örgütün Teşkilatı ve Yapılanması	38
2.4 Örgütün Lideri ve Yönetim Kadrosu	41
2.5 Örgütün Sembolü.....	42
2.6 Örgütün Finansal Kaynakları.....	42
2.7 İslamiyet ve Boko Haram.....	44

BÖLÜM 3

NİJERYA VE BOKO HARAM.....	46
3.1 Nijerya'nın Tarihi.....	48
3.2 Boko Haram Terör Örgütü'nün Nijerya'da Yaptığı Eylemler.....	51
3.3 Boko Haram Terör Örgütü'nün Nijerya Ekonomisine Etkisi.....	64
3.4 Boko Haram Terör Örgütü'ne Nijerya Hükümeti Tarafından Verilen Tepkiler.....	65
3.5 Nijerya'da Boko Haram Terör Örgütü'nün Etkisini Azaltmanın Yolları.....	70
3.6 Nijeryalı Öğrencilerin Örgüte Yaklaşımı.....	73

BÖLÜM 4

BOKO HARAM TERÖR ÖRGÜTÜNÜN DİĞER ÜLKELERDEKİ EYLEMLERİ.....	74
4.1 Boko Haram'ın Kamerun'da Yaptığı Eylemler.....	75
4.2 Boko Haram'ın Çad'da Yaptığı Eylemler.....	76
4.3 Boko Haram Terör Örgütü'nün Uluslararası Alanda Bağlantılı Olduğu Örgütler..	77
4.4 Boko Haram ve İŞİD.....	79

4.5 Boko Haram Terör Örgütü'nün Destekçileri.....	81
SONUÇ.....	84
KAYNAKÇA.....	88
EK-1.....	91

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLÖLAR

Tablo 1: İslam'da Hicri 2. Yüzyılda Oluşan Mezhep Yapılanmaları..... 29

Tablo 2: Muhammed Yusuf ve Ebubekir Şekau'nun Sürdüdüğü Yönetim Yapısı.....39

Tablo 3: Nijerya Topraklarındaki Avantajlar ve Dezavantajlar48

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİLLER

- Şekil 1: Boko Haram Terör Örgütü'nün Faaliyet Gösterdiği Alanlar.....34
- Şekil 2: Boko Haram Terör Örgütü'nün Sembolü.....42
- Şekil 3: 2016-2017 Yıllarında Boko Haram'ın Saldırıları Sonucu Ölen İnsanların Aylara Göre Dağılımı.....52
- Şekil 4: Boko Haram Terör Örgütü'nün 2016-2017 Yılında Aylara Göre Saldırıları.....53

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AQIM	Çağrı ve Savaş İçin Cezayir Selefî Grubu
BM	Birleşmiş Milletler
ECOWAS	Economic Community Of West Afrikan States-Batı Afrika Ülkeleri
İŞİD	Irak ve Şam İslam Devleti
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
Ed.	Editör
Çev.	Çeviren
UAÖ	Amnesty İnternational-Uluslararası Af Örgütü
EMIROAF	Afrika Etnik Azınlık Hakları Örgütü
ECOMOG	Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu Gözlem Grubu
MNJTF	Çok Uluslu Ortak Görev Gücü

NİJERYA'DA TERÖRİZM

(BOKO HARAM TERÖR ÖRGÜTÜ)

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde problemin niteliği, kapsamı, sınırları, araştırmanın amacı ve beklenen yararlar anlatılmıştır. Araştırmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Giriş kısmında Boko Haram Terör Örgütü hakkında genel bilgilere yer verilmiştir.

1. Problemin Niteliği, Kapsamı, Sınırları

Nijerya, Afrika'nın en önemli ülkelerinden birisidir. Nüfus yoğunluğunun fazla olduğu ülke, farklı etnik kökenlere sahip toplumları barındırmaktadır. Ülkenin çoğunluğunu, Müslüman ve Hristiyan nüfustan oluşmaktadır. Dinsel farklılık içermesiyle Nijerya, zaman zaman iç karışıklık yaşamaktadır. Konuyu tarihsel olarak incelediğimizde bu karışıklıklar sadece Nijerya'da değil, içinde farklı kültürleri barındıran birçok ülkede meydana gelmektedir.

Nijerya, zengin ekonomik kaynaklara sahip olmasıyla oldukça değerli topraklara sahiptir. Afrika'nın önemli petrol rezervleri ve ticari yolları burada yer almaktadır. Ülkenin önemli hammaddelere sahip olması Boko Haram Terör Örgütü'nün odak noktası haline gelmesine sebep olmuştur. Örgütün eylemleri genellikle bölgedeki petrol yataklarına yöneliktir. Gerçekleştirilen eylemler ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemektedir. Örgütün diğer eylemleri de ülke açısından büyük bir finansal tehdittir.

Terör örgütleri amaçlarını, genellikle dini ideolojiler çerçevesinde oluşturur. Boko Haram, Muhammed Yusuf tarafından Nijerya'da kurulan şeriat yanlısı bir örgüttür. Örgütün amacı; Nijerya'nın kuzeyinde şeriat ile yönetilen bir ülke kurmaktır. Amacını İslam'a hizmet olarak nitelendiren örgütün yaptığı faaliyetler; kilise yakma, çocuk kaçırma ve insanları katletmek gibi insanlık suçlarıdır. Boko Haram'ın amacı ve eylemleri insanları islamofobiye itmiştir. Bu sonuçlar dünya kamuoyunda olumsuz bir etkiye neden olmaktadır.

Örgütün eylemleri ve kurulma amaçları birbiriyle uyumsuzdur. Özellikle Afrika'da ve Ortadoğu'da faaliyet gösteren İŞİD, El-Kaide, Boko Haram gibi örgütler; İslam çerçevesi

altında İslam'a zıt faaliyetlerde bulunmaktadır. Siyasi ideolojilerini dini ideolojileri arkasına gizleyen bu örgütler, uluslararası alanda birbirleriyle bağlantı içerisindedir.

2015 yılında Boko Haram lideri Şekau, İŞİD'e biat ettiklerini dünya kamuoyuna duyurmuştur. Örgüt, İŞİD'in Afrika'daki uzantısı olarak faaliyet göstermektedir. Boko Haram; Kamerun ve Çad için de ekonomik, sosyal ve siyasi açıdan tehlike arz etmektedir.

Çalışmada; Boko Haram Terör Örgütü'nün kuruluşu, faaliyetleri, örgütün maddi kaynaklarını nasıl temin ettiği ve kurulma nedenleri hakkında bilgiler verilecektir. Ayrıca; Boko Haram Terör Örgütü'nün yapısı, eylemleri ve İslam dini ile olan ilişkisi ve diğer örgütlerle bağlantısı incelenmiştir. Çalışmanın temel sınırlılığı budur. Bu tez yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada; Boko Haram Terör Örgütü ayrıntıyla incelenmiştir.

2. Problem ve Alt Problemler

Bu çalışmanın temel problemi, Boko Haram Terör Örgütü'nü incelemektir. Çalışmadaki alt problemler: (1) Boko Haram Terör Örgütü neden sınır bir bölgede kurulmuştur? (2) Örgüte uluslararası alanda destek veren başka örgütler mevcut mudur? (3) Örgüt finansal kaynaklarını ve silahlarını nasıl elde etmektedir? (4) Hükümetin örgüte verdiği tepkiler nelerdir? (5) Boko Haram Terör Örgütü'nün Nijerya ekonomisine etkisi hangi boyuttadır? (6) Örgüt gelişim sürecini nasıl devam ettirmektedir?

3. Araştırmamızın Amaçları ve Beklenen Yararlar

Bu çalışmanın temel amacı; Boko Haram Terör Örgütü'nün kuruluşundan itibaren gerçekleştirdiği eylemleri ve faaliyetleri inceleyerek örgütü analiz etmektir. Böylelikle yapılan haberler ve akademik çalışmalar neticesinde, örgütün bulunduğu coğrafi çevrede tehlike arz etmekte olduğu anlatılmaktadır. Örgütün gelişim süreci değerlendirilerek alınabilecek önlemlerde fikir oluşturacağı düşünülmektedir. Örgütün silahlarını nasıl temin ettiği de çalışmada incelenmektedir. Ayrıca; terör, terörizm hakkında bilgiler verilerek okuyucu aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Boko Haram hakkında bugüne kadar yok denecek kadar az araştırma yapılmıştır. Yapılan çalışma neticesinde; örgütün Afrika kıtası için büyük bir tehdit olduğu analiz edilmiştir. Bu durumun beraberinde yapılan çalışmanın örgüt hakkında inceleme yapacak insanlara katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

4. Araştırmanın Yöntemleri

Bu çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada ilk olarak; konu ile ilgili kitaplar, makaleler ve akademik yazılar incelenmiştir. İkinci olarak; haber kaynakları kullanılmıştır. Sonuncu olarak ses kayıt yöntemi kullanılarak mülakata yer verilmiştir. Nijeryalı öğrencilerle yapılan görüşmeler neticesinde halkın üzerinde oluşan etki analiz edilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 1

TERÖR VE TERÖRİZM

Terör ve terörizm kavramları üzerinde uzun zamandan beri çalışmalar yapılmaktadır. Çalışmaların sonucunda net bir tanıma ulaşılamamıştır. Fakat yıllarca yapılan çalışmalar sonucunda net bir tanımlama yapılamaması terörün anlamını anlatmamıza engel değildir. Öncelikle terörü anlatmak için diğer şiddet türlerinden farkını ortaya koymalıyız. Terör ve terörizm kavramlarının diğer şiddet çeşitlerinden farkını analiz edip bu kavramları somutlaştırmaya çalışacağız.

Akbulut'a (1991: 162) göre; terör kavramının Türkçedeki karşılığı "Yıldırma, korkutma"dır. Terör insanları yıldırma, sindirmek yoluyla onlara belli düşünce ve davranışları bahsetmek için zor kullanma ya da tehdit etme eylemidir. Doktrinde kriminoloji açısından yapılan ilk tanımlamaların birinde terörizm: "Korkudan oluşan psikolojik baskı sayesinde, halk üzerinde etkili olan ve devleti idare edenlerin faaliyetlerine sekteye uğratan bir usul" olarak kabul edilmektedir.

Terör hareketlerinin uzun bir tarihsel kökü olduğu ve yeryüzünde insanlar çoğaldıktan sonra çeşitli ideolojik fikirlerin oluşması sonucu bu hareketlerin fazlaştığı görülmektedir. Gerçek anlamda terör hareketlerine, Fransız İhtilâli sırasında 17-18 ay süren dönemde rastlamaktayız. "Terörün rejimi" denilen bu dönemde, yönetenlerin, yönetilenlere uyguladıkları şiddet hareketleri neticesi, kişi hakları doktrini resmen kabul ve ilan edilmiştir (Akbulut, 1993: 106).

Fransız İhtilâlinde devrim yanlısı gruplar, Avrupa'nın hemen hemen her ülkesinde boy göstermeye başlamıştı. Devrim yer, zaman, ırk ya da ulus farkı gözetmeksizin insanların temel hak ve hürriyetlerinden söz etmekteydi. Ocak 1793'te 16. Louis'in tahttan indirilip öldürülmesi ve kuşkulanan "siyasi"lerin ortadan kaldırılması da vardı. Bu arada Fransa'da "Ulusal Konvansiyon" dönemi açılarak devrimden, savaşa ve terör yönetimine geçilmiştir. (Sander, 1989: 164)

Taner'e (1939: 462) göre; terör: "...korku ve endişe ile dehşet ve genel bir huzursuzluk hali oluşturacak nitelikte fiil ve hareketlerin işlenmesi" olarak ortaya konulmuştur. Terörü, onu yaratan eylem yani terörizm aracılığıyla başka bir tanım verilmektedir. Bu tanımda Ergil'e

(1980: 1) göre; “Terörizm, kaçırmadan cinayete kadar uzanan ve amacı sindirme olan şiddet eylemlerine verilen addır.”

Ergil (1992: 139), Terörizm bir siyaset yapma biçimidir: siyasetin en radikal biçimi. Silahla yapılan siyasetin en uç örneği savaştır. Terörizm ’de bir savaş türüdür. Ona alçak gerilimli savaşa denir. Bu tanımda, terörizme hedef olan kitlenin topyekûn bir savaşa ne hazırlıklı ne de niyetli olmadığını vurgulamaktadır. Düşük hazırlık (savunmasızlık) ve düşük güdülenmeye birde sürpriz saldırı ögesi eklenince, terörizm, çok güçlü hedefleri (devlet, toplum, büyük kuruluşlar) sarsabilir. Başka siyasal yöntemlerle elde edemeyeceği sonuçlar edebilir. Terörizm, daha güçsüzün, güçlüye karşı verdiği gayri-muntazam savaş biçimidir. Terörizm, daha çok aşağıdan, yani “devlet-altı” grupların kendi devletlerine ya da güçsüz devletlerin, güçlü devletlere yönelttikleri şiddet ve tehdit eylemleridir. En çok sözü edilen amaç ve işlevler ise şunlardır: (1) Bir halkı ve hedef bir topluluğu korkutmak, dehşete düşürmek. (2) Yerleşik otoriteyi tahrip etmek. Onun, terörist ile masum kitle arasında ayrım yapmadan baskı yöntemlerine başvurmasını sağlamak. (3) Otorite veya düzene karşı olan güçleri harekete geçirmek. Yerleşik otoritenin güçlerini ve kurumlarını etkisizleştirmek, işlemez kılmak. (4) Kamuoyunu olumlu (kendi lehinde) veya olumsuz (düzene karşı) yönde etkilemek, yönlendirmek. (5) Siyasal güç odaklarını ele geçirmek ve/veya var olan yönetimi devirmek. Bütün bu veriler, terörizmin yaygınca benimsenen oluşumuna katkıda bulunmuştur: Terörizm, saldırılar veya korkutulan sivil ve masum kurbanlar aracılığı ile hedeflenen daha büyük bir kitleyi, yıldırıp, korkutarak, yasa-dışı stratejik ve siyasal amaçlarını gerçekleştirmek için bir grubun veya devletin, bilinçli ve planlı biçimde şiddet kullanması veya şiddet kullanma tehdidinde bulunmasıdır.

Keleş (1982: 3) “...başlıca amacı siyasal iktidarı ele geçirmek isteyen güçlerin onu yıpratmak ve bu arada, sindirdikleri yığınları da sahipsiz kaldıkları inancına şiddet eylemlerinden yararlanmaktır.” diyerek terörü tanımlamıştır.

Görüldüğü üzere; farklı kişiler veya aynı kişilerden farklı tanımlamalarda “Terör” ve “Terörizm” tanımında ortak ve net bir sonuca ulaşılamamıştır. Fakat bütün bu sonuçların altında, ulaşılan yargı hep aynıdır. Bugüne kadar terörizmin 140 ayrı tanımı yapılmıştır. Terörizm; toplumu yıldırarak uğruna insanlığı tehlikeye düşürecek birtakım eylemlerde bulunur. Bu eylemler şiddet, baskı gibi faktörlerden kaynaklanarak “Terör” başlığında nitelendirilir.

Terörle Mücadele Kanunu 1. Maddesine göre; Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti'nin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.

Wardlaw'e (1982: 9) göre; terör 3 ana grup altında incelemektedir: Bunlardan birincisi, kişisel amaçlar uğruna yapılan hareketler ki, bunlara adi suçlar girmektedir. İkinci olarak, askeri amaçlar için yapılan hareketler, bunlara da savaş sırasında yapılan gerilla operasyonları girmektedir. Son olarak da, politik amaçlar doğrultusunda yapılan hareketlerdir. Bunlara da psikolojik savaş hareketleri girmektedir.

Siyasi ve ideolojik amaçlarını gerçekleştirmek için bu doğrultuda bir araya gelen kişilerin hukuk karşıtı faaliyetlerde bulunmasıdır. Bu faaliyetleri gerçekleştiren yapılanmalara "Terör örgütü" denilmektedir. Terör örgütlerinin baskı ve şiddet artırıcı faaliyetleri neticesinde, halk üzerinde manevi tahribata yol açmaktadır. Bunun sonucunda örgütler amaçlarına ulaşacak bir zemine sahip olmaktadır.

1.1 Terör Teorisinin Unsurları

Terör örgütlerini analiz etmek için başta terörizm unsurlarının incelenmesi gerekmektedir. Araştırmanın bu bölümünde terörizmin unsurları incelenecektir. Terörün dört unsuru bulunmaktadır. Bunlar; ideolojik unsur, hedef unsuru, örgüt unsuru ve şiddet unsurudur.

Dünya'da birçok terör örgütü bulunmaktadır. Hepsi bir ideolojik unsura sahiptir. Çünkü kişiler bu ideoloji etrafında birleşmektedir. Terör örgütlerinin sahip oldukları ideolojiler; dini esaslı, ırkçılık olgusunu aşıl原因arak ya da toplumları başkalaştırarak bölücü esaslı, kapitalist Marksist esaslı ideoloji gibi amaçlara sahip olmaktadır. Farklı ideolojiler etrafında bir araya gelen bu örgütlerin amaçları birbirlerine benzerdir. Bu örgütler ya rejim değişikliği yapmak istemekte ya da etkili terör faaliyetleri neticesinde yeni bir devlet kurmayı arzu etmektedir.

Gençtürk'e (2012: 3) göre; Terörün öncelikle bir ideolojik alt yapısının olması gerekmektedir. İdeolojik unsur, örgütün siyasi hareket noktasını oluşturmaktadır. Örgüt,

benimsediği ideoloji doğrultusunda ilerlemekte, stratejisini buna göre belirlemektedir. Terör örgütlerinin “siyasi eğitim” adını verdikleri faaliyetlerin amacı, örgütün dayandığı temel ideolojiyi örgüt mensuplarına benimsetmek ve onları örgütün hedefleri doğrultusunda “bilinçlendirmektir”. Siyasi ve ideolojik eğitim de diyebileceğimiz bu süreçle, örgüt mensuplarının örgüte bağlılıkları sağlanır. Günümüzde terör örgütlerinin dayandığı başlıca ideolojiler arasında, Marksist-Leninist-Maoist ideoloji (Komünizm), Milliyet (etnik) kaynaklı ideoloji (Faşızizm, Kürtçülük, Ermeni Milliyetçiliği gibi), dini kaynaklı ideoloji gibi farklı kaynakları temel alan, ancak hedef olarak rejim değişikliğini veya bölünen topraklar üzerinde yeni bir devlet kurmayı amaçlayan ideolojiler yer almaktadır.

Dilmaç (1997: 360) ideoloji unsuru terörist faaliyetlerinin dayanak noktası olup olmazsa olmaz unsurlarındandır. İdeolojiler hareketin rehberidir. Terör rgtleri hep bu unsur etrafında şekillenir. Tavas’a (2000:119) göre teröristler ideoloji etrafında birçok masum insanın ölümüne neden olmaktadır. Bunun için sağlam bir siyasi inana sahip olmak gerekir.

İdeolojik unsur dünyada bulunan terör örgütlerinden birkaçı üzerinden incelenerek somut hale dnştrle bilinmektedir. Mesela; PKK Terör rgt, Türkiye’de çatışmalara neden olan bir örgüttür. Bu rgt ülkenin çok uluslu yapısından faydalanıp bölücülük faaliyetlerine girişerek yeni bir devlet kurma çabasında bulunmaktadır. Ayrıştırma yaptıkları topluluğu Kürtler olarak göstermekte, Kuzey Irak ve Türkiye’nin Güneydoğu sınırlarını içerisine alan kısmında Kürdistan adlı bir devlet kurmak istemektedir. Her Kürt bu fikre destek vermemektedir. Bu rgt ülkenin içerisinde hem ayrımcılık yapmaya hem de Kürt milletini karalamaya çalışmaktadır. Fakat temel amaç Türkiye’yi bölmeye çalışmaktadır.¹

Terör örgütlerinin yaptığı her eylemin bir amacı ve hedefi vardır. İnsanlık dışı katliamların, çocukları canlı bomba yaparak gerçekleştirdikleri saldırıların, kurumsal binalara yapılan saldırıların tek hedefi insanlıktır. Bölge halkını korkutup saf dışı bırakarak eylemlerini başarılı bir şekilde tamamlamaya çalışmaktadır. Boko Haram, 2011 tarihinde Birleşmiş Milletler binasına bombalı saldırı düzenlemiştir. Eylemin neticesinde 23 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu olayda hedef; BM binası değil, bölge halkıdır. İnsanlığa gözdağı vermeye çalışan örgüt kamuoyunda oldukça ilgi toplayarak hedeflerine yaklaşmış görünmektedir.

¹ PKK, 1978 yılında Abdullah calan tarafından kurulmuştur. Açılımlı; Kürdistan İşçi Partisi’dir. Türkiye’nin güneydoğusunda faaliyet gösteren silahlı bir terör örgütüdür. Örgütün amacı; Türkiye’nin doğusunu ve güneydoğusunu, Suriye’nin kuzeydoğu sınırını ve İran’ın kuzeybatısını kapsayan bir devlet kurmaktır.

İŞİD, 2015 tarihinde Ürdünlü bir pilotu diri diri yakmıştır. Bu eylemi yapan İŞİD; siyasi bir takım amaçlarını gerçekleştirme uğrunda oldukça yol kat etmiştir.

Terör örgütlerin amacı; siyasi veya dini ideolojik amaçlarını gerçekleştirmektir. Terör örgütlerinin kullandıkları yöntem; şiddettir. Terör örgütlerinin kullandıkları taktik; izlerini kolay kaybettirebilmek için vur kaç taktiğidir. Şiddet hareketleri sonucunda vatandaşların devlete duydukları güven azalmaktadır. Halk devletin sağladığı güvenlikten endişe edip, korkuya kapılarak devletin vasıflarını yerine getiremediğini düşünmektedir. Hatta bazı ülkelerde bu yapılanmalar güçlü görünmeye çalışarak halkı destek vermeye mecbur bırakmaktadır.

Aydın (2009: 47)'a göre; terör örgütlerinin amaçları siyasi hedeflerdir. Örgütler siyasi hedeflere şiddet yöntemini kullanarak ulaşmaktadır. Örgütler saldırı yaparak şiddet yöntemini uygulamaktadır. Bugüne kadar binlerce terör saldırısının amacı budur.

Wilkinson'a (2002: 148) göre; terör örgütleri şiddet yöntemini belli kişilere değil rastgele uygulamaktadır. Örgütle alakası olmayan insan bile şiddete maruz kalabilmektedir. Örgütün temel hedefi insandır.

Belirli bir ideoloji etrafında bir araya gelen insanların oluşturdukları topluluğa örgüt denilmektedir. Örgüt unsurunun oluşması için yüzlerce insanın bir araya gelmesine gerek yoktur. Örgüt aslında iki veya daha fazla kişilerin belirli bir amaç için bir araya gelmesiyle oluşan topluluktur.

Terör örgütlerinin var olmalarının ve gelişmelerinin sebepleri de, bu ideolojik düşünelere sahip olmalarıdır. Örgütün kaynağını militanlar oluşturmaktadır. Kişiler topluluğunun örgütleri oluşturmasına göre; örgütte esas olan kişi unsurudur. Örgütün sempatanlarına yani fikrini destekleyerek eylemlerde bulunan kişilere militan denmektedir.

Militanlar örgütlerin güçlerini arttıran önemli bir unsurdur. Bu militanlar, örgüt içerisindeki konumlarını bilmekte ve örgüte bağlı kalmaktadır. Bu kişiler yer aldığı örgütün amaçlarını düşünmeden gerçekleştiren bir topluluktur. Örgüt unsuru dünyada bulunan birkaç terör örgütünden örneklerle somutlaştırılır. İlk olarak Boko Haram'a bakıldığında örgütün Nijerya- Kamerun-Çad ülkelerinin sınır bölgesinde kurulduğu görülür. Bu bölgede kurulmasının nedeni militan sayılarını arttırmaktır. Çünkü yapılan saldırılar esnasında eylemlerini gerçekleştirecek teröristlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Boko Haram Terör Örgütü, köylere baskın düzenleyerek köylerde bulunan erkek çocuklarını kaçırmakta ve örgüt bünyesinde savaşçı olarak yetiştirip militanlarını arttırmaktadır. Sadece Boko Haram değil; diğer örgütlerin çoğu bu stratejiyi uygulamaktadır. Farklı bir örgüt olan Taliban, Afganistan’da faaliyette bulunmaktadır. Dünya kamuoyunda etki uyandırmış geniş çaplı bir terör örgütüdür. Bu örgüt, Sünni mezhebe dayanmaktadır.

Örgütün tarihi yapılanması Sovyetler Birliği ve Afganistan’ın savaşına kadar uzanmaktadır. Sovyet-Afgan savaşından sonra Taliban üyeleri ülkeyi yönetmiştir. Örgüt, Peştun adı verilen mültecilerden oluşmaktadır. Taliban Terör Örgütü savaş döneminde oluşmuş ve güçlenmiştir. Militanları örgütün güçlenmesindeki en önemli unsurdur. Bir örgütün varlığı gücüyle olur. Gücünü kaybeden örgüt diğer örgütler tarafından yok edilmekte ve bu yapılanmalar tarihe karışmaktadır. İŞİD, Taliban üyelerini 2015 yılında infaz etmiştir. Bu durumda Taliban’ın, İŞİD karşısında daha güçlü bir duruma gelmesi için militanlarını arttırması ve örgüt yapısını güçlendirmesi gerekmektedir.

1.2 Terörizm ve Devlet

Devlet (State) kavramından, daha ziyade hukuksal bir varlık anlaşılmaktadır. Modern anlamda devlet, sınırları belirlenmiş bir ülke toprağı üzerinde yaşayan halkın, belli bir hükümetle yönetildiğı, hukuksal bakımdan egemen olan bir örgütlenmedir. Siyaset literatüründe devlet farklı yaklaşımlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Kimisi devlet sosyal değerler piramidinin zirvesinde tutar. Bunlara göre, devlet en üstün değerdir ve başlı başına bir amaçtır. Örneğın Hegel’e göre devlet en yüce kurumdur ve bireye göre üstündür. Liberallere göre ise devlet bir amaç değil sadece bir araçtır: özgürlüğün korunmasını sağlayan bir araçtır. Bunlar devleti, insanlar tarafından özgürlüklerin garantisi ve onu geliştiren ve koruyan bir yapı olarak görmektedir. Realist geleneğe mensup bilim adamları ise devlet güvenliğı korumak için oluşturulmuş zorunlu bir egemen iktidar yapısı olarak görmektedir. Buna göre devletin görevi güvenliğı korumaktır ve bireyin hakları devlet için feda edilmiştir. Marksist yaklaşımlar ise devleti burjuvazinin proletaryaya sömürmek için oluşturduğı bir aygıt olarak görmekte ve ancak kapitalizmin yok olmasıyla ortadan kalkacağını ileri sürmektedir. Siyaset teorileriyle ilgili bu tanımlamalara karşılık bazı hukukçulara göre devlet, “ulusun hukuki kişilik kazanmış şekli” ; bazılarına göre ise, “yürürlükte bulunan hukuki normlar sistemi”dir. (Arı, 2011: 98)

Her devletin bir var oluş nedeni vardır. Devletlerin başlıca vazifesi, bireyleri bu var oluş etrafında toplamaktır. Milleti var oluş nedeni etrafında bütünleştirmeye çalışan kesimlere, “merkezcil güçler” adı verilir. Yönetim biçimi ve refah düzeyi ne olursa olsun, tüm devletlerde fertleri var oluş nedeni dışına çekmeyi amaçlayan güç odakları mevcuttur (Polat, 1993: 92).

İnsanların terör örgütlerine yaklaşmasındaki bir diğer unsur yoksulluktur. Halk devlet için değil; devlet halk için vardır. Bu düşünceye göre; devlet, milletini sosyal ve ekonomik alanda korumalı ve üzerine düşen görevleri yapmalıdır. Sorumluluğunu yerine getiremeyen devlete karşı aranan çözüm yolları arasında terör örgütlerini kurtuluş olarak gören insanlarda mevcuttur.

İnsanları terör örgütlerine yaklaştıran diğer bir unsur adaletsizliktir. Hak arama hürriyeti insanın kendisini güvende hissetmesinin en önemli nedenidir. Bireyler adaletli bir toplumda yaşamak ister. Eğer ülkede adalet yoksa hukuksal ve ekonomik olarak insanlar memnun kalmamaktadır. Adaletsiz bir toplumda yaşayan insanlar için terör örgütü kurtuluş olarak görülmektedir. Bu üç unsur uluslararası alanda terör örgütlerinin oluşup yayılmasında en önemli nedenlerdir.

Ülkenin bütünlüğünü koruma görevine dayanarak devlet, teröristleri etkisiz hale getirmek için her türlü yaptırımını uygular. Terör örgütlerinin eylemleri etkisiz hale getirilerek, bu yapılanmalar yok edilmeye çalışılmaktadır. Tabii olarak ülkenin konumu ve durumu sebebiyle dış güçler tarafından devamlı olarak yeni örgütler ve faaliyetler oluşturulmaya çalışılmaktadır.

1970’li yıllarda bütün dünyada kaydedilen terör eylemi sayısı 8114’dür. Bu eylemlerin sonucunda 4798 kişinin öldüğü, 6902 kişinin yaralandığı bilinmektedir. 1980’li yıllarda bu rakam dört katına çıkmıştır.

Devletler terör örgütlerinin eylemlerine şiddet unsuru barındıran ya da barındırmayan karşılıklar vermiştir. Genellikle devlet, terör örgütlerine karşılık hukuksal yaptırımlar uygulamaktadır. Terörle mücadele konusunda başarılar sonucu halk devlete güven duymaktadır. Devletin uluslararası alanda saygınlığı artmaktadır.

Wikipedia, hepimizin sıklıkla kullandığı bir internet sitesidir. 29.04.2017 tarihinde bu siteye erişim engeli getirildi. Bu durum karşısında iki sebep ileri sürülmektedir. Bu nedenler Suriye iç savaşına yabancı müdahalesi ve devlet destekli terörizmdir.

Bu iki maddelerden ötürü şuan; Türkiye’de wikipedia kullanım yasağı vardır. Devlet destekli terörizm maddesine dayanarak Türkiye’nin, El-Kaide’den ayrılan bir örgüt olan “Ahrar’uş Şam” ve “İslami Cephe” adlı örgütlere silah yardımı yaptığına dair dokümanlar olduğu ileri sürülmüştür.³ Erişim yasağı getirilmesi ardından Wikipedia’nın kurucusu bu durum karşısında Türkiye’nin yanında olduğunu söylemiştir. Mahkeme kararı alınmadan sitenin kapatılması ve Türkiye’nin böyle bir örgüte destek verdiğinin ileri sürülmesi uluslararası alanda yapılan bir haksızlığa sebebiyet vermiştir.

Uluslararası alanda terör örgütlerine destek veren birçok devlet bulunmaktadır. Bu terör çeşidine devlet destekli terör denilmektedir. Terör örgütlerine bir devletin destek vermesi örgütün faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Terör örgütlerine başka bir devletin veya devletlerin destek vermesi örgütün güçlenmesine büyük bir katkı sağlamaktadır. Örgütün ekonomik olarak güçlenmesine neden olmaktadır. Çünkü devlet destekli terörde devletin, bu terör örgütüne ekonomik yardımda bulunması; örgütün maddi olarak güçlenmesine neden olmaktadır. Bir devletin terör örgütüne destek vermesi uluslararası alanda teröre maruz kalan devletin güçlenmesini istemediğinin göstergesidir. Bu durum uluslararası alanda ülkelerin prestijlerini etkilemektedir. Devlet destekli terörde örgütün güçlenmesi uluslararası alanda etkisini artırmaktadır. Terör örgütleri destek bulamadıkları takdirde küçük bir etkiye sahip olurlarken ekonomik veya siyasi olarak destek bulan örgütlerin etki alanı daha geniştir.

1.3 Uluslararası Terörizm Teorisi

Devlet olgusu kadar eski bir yöntem olmakla beraber uluslararası karakterde modern terörizmin 1960’larda başladığı bilinmektedir. Ancak terörizmi ya da terör eylemlerini MÖ 44’te Sezar’ın öldürülmesine kadar geri götürmek mümkündür. Yakın tarihte ise 1. Dünya Savaşı’na start veren olay olarak değerlendirilen Avusturya prensinin bir Sırp tarafından öldürülmesi 1881’de Çar 2. Aleksander’ın bir Yahudi tarafından öldürülmesi, 1944’te Hitler’e başarısız bir suikast düzenlenmesi, 1963’te ABD Başkanı J. F. Kennedy’nin bir suikast sonucu kadar hayatını kaybetmesi ve 1984’te Hindistan başkanı İndira Gandhi’nin

³ 2011 yılında Suriye’de kurulan Ahrar’uş Şam, Beşar Esat yönetimine karşı savaşmaktadır. Silahlı bir grup olan “Ahrar’uş Şam’ın Hürleri” olarak nitelendirilmektedir. İslami Cephe Örgütü; 2013 yılında Suriye’de 7 grubun birleşmesiyle kurulan bir örgüttür.

1991’de Tamil gerillaları tarafından ve İsrail Başbakanı Izak Rabin’in 1995’te bir radikal Yahudi tarafından öldürülmeleri, Lübnan Başkanı Refik Hariri’nin 2005’te Pakistan Başkanı Benazir Bahutto’nun 2007’de aynı şekilde bir suikast sonucu öldürülmeleri özellikle devlet ya da hükümet başkanlarına karşı düzenlenen terörist saldırıların en önemli örnekleridir. Değişik şekillerde tanımlanan terörizm korku ve panik havası oluşturmak amacıyla bir veya birden fazla kişi tarafından zor ve şiddete başvurma eylemidir. Diğer bir tanım itibariyle de terörizm, diğer birey ve gruplara karşı belli politik hedefler doğrultusunda şiddet kullanarak veya şiddet kullanma tehdidinde bulunarak yıldırma ve korkutma eylemidir. Amaçlarını ve taleplerini dramatize ederek dile getirmek için zor ve şiddet yöntemini kullanmaktadır. Terörizmin amacı devletlerin ve halkların rasyonel düşünmesini engellemektedir. (Arı, 2011:555)

Birden fazla ülkenin vatandaşlarını ve topraklarını ilgilendiren terörizm uluslararasıdır. Örneklendirilirse, bir ülkenin teröristlerinin başka bir ülkenin diplomatlarını, yöneticilerini veya işadamlarını şu veya bu ülke ile temasları var diye öldürmeleri, uluslararası sefer halindeki uçaklara saldırımları veya onları başka ülkelere uçmaya zorlamaları uluslararası terörizmdir. Teröristlerin kendi ülkelerinde kendi yurttaşlarına veya hükümetlerin kendi uyruklarına karşı şiddet kullanımı, uluslararası terörizm kapsamına girmez. Uluslararası terörizm, ulusal sisteme karşı sistem dışından yönetilen bir şiddet veya şiddet yüklü terör eylemleridir. Ulusal sınırların dışına taşan bir tehdit olgusunu içerir. Bu anlamda uluslararası etkileri ve yansımaları vardır. Uluslararası ilişkileri etkiler. Uluslararası terörizm, benimsenmiş uluslararası diplomasi ve savaş kurallarını dışlayan eylemler bütünüdür. Dolayısıyla bu tür terörizm ulusal sınırları aştığı için, uluslararası hukuk kurallarının ve ortak siyasal, savunma önlemlerinin konusudur (Ergil, 1992: 140).

Akbulut’a (1991: 166) göre; uluslararası terörizmin ana özelliği, takip edilen gayenin siyasi olmasıdır. Siyasi bir takım amaçlara ulaşmak, birtakım siyasi değişiklikler yaratmak amacı güdülmektedir. Bütün milletleri ürküten uluslararası terörizm, nasıl ve nereden geleceği belli olmayan bir düşman gibi devletlerin huzurunu kaçırmaktadır. Uluslararası terörizm, bir devletin ülke hudutları dahilinde meydana gelen ve diğer devletlerin veya diğer devletlere mensup fertlerin haklarını ihlal eden birbirleriyle bağlantılı yürütülen şiddet hareketleridir. Yapılan eylemin sonucunda muhtelif milletlere mensup fertlerin çıkarları olursa veyahutta bu eylemden etkilenirse, terörizm o zaman “uluslararası” vasfını kazanmış olur.

Ulus içerisinde sınırlı kalan örgütler militan sayılarının azlığı ve teknolojik olarak modern silahları kullanamamasından dolayı etkileri daha küçük çaplıdır. Uluslararası terör örgütleri ise; farklı kuruluşlardan destek alarak gelişmiş silahlara ulaşabilmektedir. Uluslararası terör örgütlerinin militanların sayıları küçük çaplı örgütlere göre çok daha fazladır. Uluslararası terör örgütlerinin oluşma sebeplerinden bir diğeri örgüte destek veren kuruluşların varlığıdır. Bu destek sayesinde örgüt gelişmekte ve ulusu aşan faaliyetlere neden olmaktadır.

Son dönemlerde terör örgütlerinin eylemleri artarak devam etmektedir. Bu durumun nedenleri; gelişen teknoloji, örgütlerin sahip olduğu mühimmatlar ve örgüte destek veren başka örgütlerin varlığından kaynaklanmaktadır.

Terör örgütleri gerçekleştirdiği eylemleri gelişen teknolojiyi kullanarak internet sitesi aracılığıyla yayınlamaktadır. Yaptıkları katliamları oluşturdukları sitelere yüklemeleriyle işledikleri insanlık suçunun belgelerini ifşa etmektedirler. Bu durum örgütleri uluslararası alanda tanınır hale getirmektedir. Basın ve yayın yoluyla örgütler ülke sınırlarını aşan etkiler oluşturmaktadırlar. Bunlar; silahlı saldırılar, canlı bomba yoluyla kanlı eylemler, şehirleri yakıp yıkmalar, askerlere ve sivillere yönelik bir takım eylemlerle insanları etkisiz hale getirerek amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmaktır. Dünyadaki terör örgütleri, bu formda oluşmuş ve oluşmaktadır. Bu örgütler, yoğunlukla Ortadoğu ve Afrika'da bulunmaktadır. Dünyada aktif halde bulunan terör örgütlerinden bazıları: Boko Haram (Nijerya, Çad ve Kamerun), Leşker-i Tayyibe (Pakistan), Farc (Kolombiya), El-Kaide, Taliban (Afganistan), IRA (Kuzey İrlanda), İŞİD (Irak, Suriye), PKK (Türkiye), ETA (Bask vatanı ve özgürlüğü-Fransa), Aum Shinrikyo (Japonya), ASG (Ebu Sayyaf Grubu-Filipinler), Filistin İslami Cihat Hareketi, Hamas, Mısır Al-Cihad, GIA (Silahlı İslami Grup), Selefi Çağrı ve Mücadele Grubu, Lübnan Hizbullah'ı, Ogadin İttihad-ı İslam Hareketi, Beyyiat El-İmam Örgütü, Moro İslami Özgürlük Cephesi.

1.4 Terörün Tarihsel Gelişimi

Terör; eski terör ve yeni terör olarak ikiye ayrılmaktadır. Eski terör; gelişen teknoloji olmadığı için yerel nitelikte olup, etkileri uluslararası sınırları aşan boyutta olmayan daha küçük çaplı terördür. Yeni terör; gelişen teknoloji ve basın yayın yollarının güçlenmesiyle etkisini tüm dünyaya duyurmaktadır.

Terörizm iki kişi arasında olabileceği gibi bir grup kişilerin siyasi ideoloji altında bir araya gelmesiyle de oluşabilmektedir. İnsanlık suçunun temelleri, Hz. Adem'in oğullarından olan

Habil ve Kabil'den itibaren oluşmaya başlamıştır. Habil'in Kabil'i öldürmesi, şiddetin ilk başlangıcı kabul edilir. İnsanlığın varoluşundan itibaren toplum içerisinde yaşayan bu şiddetin, en üst seviyesi bugün tüm dünyayı ilgilendiren uluslararası terör örgütüdür.

2014 Küresel Terörizm İndeksi raporuna göre; 2013 tarihinden itibaren terör eylemleri %44 oranla artmıştır. Son yıllarda teknolojinin gelişmesiyle daha hızlı bir şekilde ilerleyen terör faaliyetleri insanlık için büyük bir tehdittir.

Bilgiç'e (2009: 95) göre terörün bilinen en eski örnekleri arasında; Filistin'de (M.Ö. 66-73) iktidar mücadelesi veren bir mezhep mensuplarının (SİCARİİ'LER) ileri derecede örgütlü olarak yaptıkları eylemler; 11-13. yüzyıllar arasında İsmaililer mezhebine bağlı olarak Hasan Sabbah liderliğinde ortaya çıkan ASSASİN'lerin (Haşîşiler) yürüttüğü siyasi terör eylemleri; Hindistan'da THUG'ların yaptıkları eylemler; daha yakın zaman diliminde ise Amerika'da 1865 yılından sonra ortaya çıkan Ku Klux Klan örgütünün eylemleri terör faaliyetlerinin örnekleri arasında sayılabilir. Gücenmez (2014)'e göre; MS 11. Yüzyılda İran'da ortaya çıkan Haşhaşi örgütü de terör ile ilişkilendirilmektedir.

1.5 Terör Tipleri

Dört çeşit terör bulunmaktadır. Bunlar; ulusal terör, devlet terörü, politik terör ve uluslararası terördür. Ögütçü'ye (2013) göre; ulusal terör devletin içerisinde etkin bir şekilde bulunan, başka devletlerin bu örgüte desteği olmayan ve ülke içerisinde sınırlı bulunan terördür. Dış güçlerin desteğinin olmadığı sadece ülke içerisindeki güvenliği bozmayı amaçlayan terördür. Ulusal terörün sonuçlarıyla devletin iç güvenliği sarsılmaktadır. Ülkede asayişin bozulmasını esas alan bu faaliyetin temel amacı hukuki düzeni bozmaktadır.

Devlet terörü; ülke sınırları içerisinde devletin kendi vatandaşlarına uyguladığı şiddet eylemleridir. İspanyol hâkim Ernest Garzon net olarak şöyle anlatıyor: “Devlet terörizmi; bir politik sistemin kurallarının, gizlice, tahmin edilemeyen bir şekilde ve yaygın olarak masum insanlara karşı güç kullanımına izin vermesi ve bunu dayatması ile oluşur.” Buradaki güç kullanımı; kanun otoritesi tarafından yasaklanmış güç anlamındadır. Devlet terörizmi, adli faaliyetlere engel olur, onları fesheder ve devlet içinde ki aktif bir temsilcinin güç kullanarak adli faaliyetleri üstlenmesi şekline dönüştürür. Garzon, devlet terörü konseptini oluşan bu defacto yasallık noktasında analiz ediyor. Devlet terörünü meşrulaştırmak için birtakım argümanlar kullanılmaktadır. Bunlar; etkinlik argümanı (Etkin terör diğer terör örgütlerine göre daha fazla güç kullanmaktadır.), teröristleri tanımlamanın

imkânsızlığı argümanı, anladıkları dilden cevap verme argümanı (Devletin teröristlerle aynı yöntemleri kullandıkları argümanlarıdır.), kamu etiği ile özel etik arasındaki fark argümanı, olumsuz ikincil etkilerden kaçınılmazlık argümanı, trajik seçim argümanı ve değer argümanıdır.

Uluslararası toplum tarafından terörün her türlü kınanmakta ve lanetlenmektedir. Çünkü terörizm ahlaki olmayan yöntemleri kullanmakta ve insanlığın standartlarını aşmaktadır. Ancak sadece bazı grupların değil, bazı devletlerin bile amaçlarına terörist yöntemlerle varmaya çalıştıkları da bir gerçektir. Devletlerin terörizmi bir araç olarak kullanmaları üç şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlar: 1) Devletin doğrudan kendi halkı ya da bir başka halk üzerinde şiddet kullanmasıdır. 2) Devletin doğrudan kendi istihbarat birimleri tarafından başka ülkelerde terörist faaliyetlerde bulunmasıdır. 3) Devletin diğer terörist örgütlerle işbirliği yaparak ya da onlara destek sağlayarak onlar aracılığıyla amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmasıdır. (Arı, 2011: 566)

Politik terör; politik amaçları gerçekleştirmek adına yürütülen baskı ve şiddet faaliyetleridir. Diğer terör türlerinden farklı olarak politik terör birtakım siyasi amaçları gerçekleştirme gayesini taşımaktadır. Bu terör tipinde siyasi ideolojiler ön plandadır.

Uluslararası terör örgütü tek bir devletin içerisinde faaliyette bulunmayan ülke sınırlarını aşan terör tipidir. Dış güçlerin desteğini alıp büyük çaplı terör faaliyetlerine neden olmaktadır. Bu terör örgütü dünya kamuoyunda oldukça büyük etki uyandırmaktadır. Boko Haram, uluslararası bir terör örgütüdür. Örgüt, Nijerya sınırlarını aşarak dünya kamuoyunda artan şiddet hareketleri ve insanlık dışı katliamlarıyla bilinen terörist topluluğudur. Bu terör örgütü, araştırmada daha detaylı incelenmiştir.

Uluslararası terörizm birden fazla devleti ilgilendiren bir unsurdur. Bir devletin sınırlarıyla kalmayan bir terördür. Uluslararası terörizm dünya kamuoyunda etki uyandıran ulusal sisteme karşı gelen şiddet yüklü eylemlerdir. Bu terör, ulusal sınırları aşmaktadır. Uluslararası terör örgütlerine, dış güçler tarafından destek gelmektedir. Üçüncü ülkelerin desteğini alan bu terör örgütleri maddi kaynaklarını bu şekilde sağlayarak güçlenmektedir. Uluslararası terör örgütleri dış güçlerin desteğini almanın yanı sıra diğer terör örgütlerinin de desteğini almaktadır.

1.6 Selefilik ve Vahhabilik Teorisi

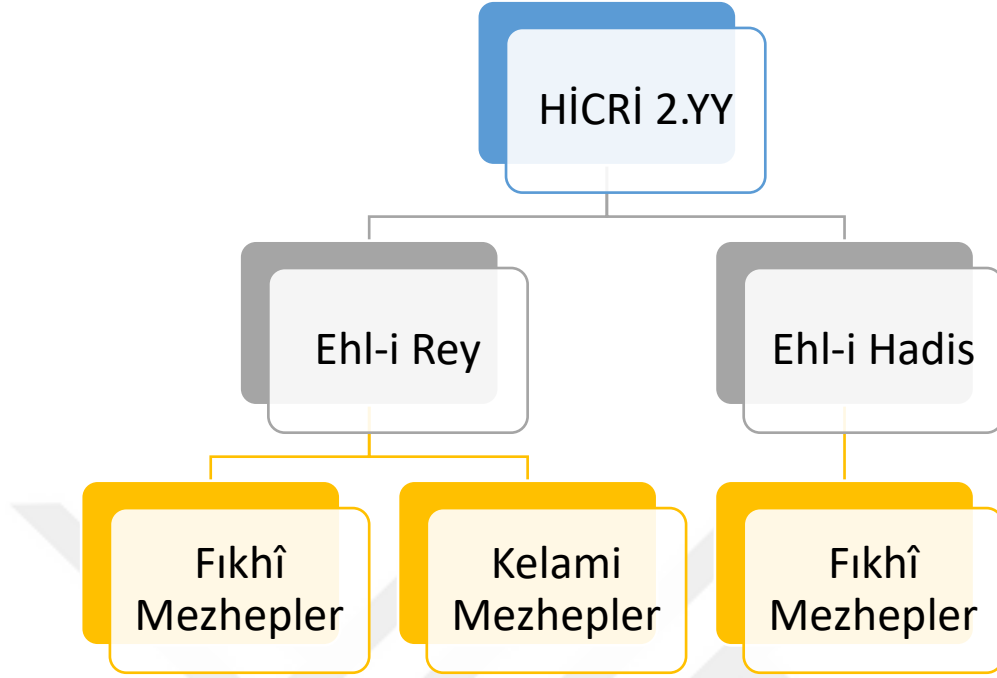
Alkan'a (2016: 23) göre; insanlık tarihi incelendiğinde dinin, toplumların hayatında hem bir bütünleşme hem de bir çatışma aracı olarak işlev gördüğü söylenebilir. Nitekim toplumların Haçlı Seferleri, Avrupa'daki mezhep savaşları, Ortadoğu'daki İsrail-Filistin, Hindistan'daki Hindu-Müslüman, Tayland'daki Budist-Müslüman örneklerinde olduğu gibi dini gerekçelerle birbirleriyle savaşmaları ve bunun sonucunda binlerce insanın yaşamını yitirmesi ya da yaralanması dinlerin çatışma, şiddet ve terörle anılmasına neden olmaktadır.

İslam'ın en katı yorumunu meydana getiren Hambeli ekolünden doğan Vahhabilik, Orta Arabistan'ın Necd bölgesinde Muhammed b. Abdi'l-Vahhab (1703-1792) tarafından başlatılmıştır. İlk dönem Müslümanlığına dönüş çağrılarını yaparak İslamiyet'i tarih dışına itel Abdulvahhab, tarihsel süreç içerisinde İslamiyet'e girmiş her türlü ilaveleri bid'at olarak değerlendirmiş ve İslam'ı bunlardan arındırmayı amaçlamak suretiyle kurtuluşu (altın çağ) mitinde görmüştür. Vahhabilik hareketi 17. ve 18. yüzyılda bilhassa Hintli Müslümanlar arasında görülen dilsel hareketlilikten kısmen uzak kısmen etkilenmiş izlenimini vermesine rağmen daha çok kendi lokal şartlarının etkisiyle nativistik bir karakter arz eden ancak siyasal yönü ağır basan dini bir oluşum olarak görülebilir. Bilindiği gibi 17.yy başlarında İbn Teymiye (ö: 1328) çizgisindeki Hambeli Ahmed Sirhindi'nin (ö: 1624) geniş ölçüde Hindistan'daki dinsel gelişimlere reaksiyondan kaynaklanan ihyacı faaliyetleri, bir yandan aktivist karakterdeki neo-sufizmin şekillenmesinde bir yandan da selefiyeci anlayışının gelişmesinde etkili olmuştur (Bodur, 2003: 7).

19. Yüzyılda Sünnilik içerisinde yeni bir akım olan Selefilik, İbni Teymiyye tarafından kurulmuştur. İmam Şafii ve Ahmed Bin Hanbel, Selef düşüncesinin önde gelen isimleridir. Selefiyye, Ehli Sünneti Hassa olarak anılmaktadır. Selefilere ayetlerin ve Kuran-ı Kerim'in yorumlanmasına karşıdır.

Vahhabilik, Selefilik'in bir koludur. Muhammed Bin Abdulvahhab öncülüğünde oluşmuş bir mezheptir. Suudi Arabistan'ın resmi mezhebi Vahhabiliktir. Muslu'ya (2016) göre; Vahhabiliğin temeli Tevhid anlayışına dayanmaktadır. Vahhabilere göre gerçek delil, akıl değil; Kuran-ı Kerim'dir. Bu nedenle Kuran-ı Kerim tefsir edilmemelidir. Ayrıca herhangi bir cemaate bağlı olmak şirktir.

Tablo 1: İslam'da Hicri 2. Yüzyılda Oluşan Mezhep Yapılanmaları

Tablo 1’de görüldüğü üzere; Hicri 2. yüzyılda mezhepsel çatışmalar yaşanmıştır. Mezhepler, dinin farklı yaşayış şekilleridir. Ehl-i Rey; açık, net, anlaşılır olmayı ve yeni problemleri şeriata uygun olarak çözmeyi amaç edinir. Ehl-i Hadis; hadisleri esas alan, dışarı kapalı ve sabit görüşler için kullanılmaktadır. Ehl-i Rey, Ehl-i Hadis’e göre daha yenilikçidir. İctihatları kabul eder. Mezhepler; Fıkhî mezhepler ve Kelami mezhepler olarak analiz edilip, sınıflara ayrılmaktadır. Fıkhî mezhepler; İslam dininde yer alan sosyal konuları içerir. Evlilik, nişanlanma, boşanma, tereke, ticaret ve günlük hayatta uyguladığımız konuları kapsar. Kalemî mezhepler ise katî surette yorumlamaya kapalıdır.

BÖLÜM 2

BOKO HARAM'IN KURULUŞU

Boko Haram Nijerya'nın Borno eyaleti merkezde olmak üzere Nijerya, Nijer, Çad ve Kamerun sınırlarının kesiştiği, Hausa, Kanuri ve Fulani dillerinin yaygın konuşulduğu, Müslümanların çoğunlukta yaşadığı bölgede ortaya çıkmıştır. Uluslararası literatür ve Türkiye kamuoyunda “Boko Haram” adıyla bilinen örgütün resmi adı “Cemaatu Ehlü's-Sünne Li'd-Dava ve'l-Cihad ala-Menheci's-Selef” yani “Selef Yöntemi Üzerine Ehl-i Sünnet Davet ve Cihat Cemaati”dir. Örgütün Boko Haram olarak tanınmasının sebebi kurucusu olarak bilinen Muhammed Yusuf'un kurguladığı ideolojik söylemin temelindeki Batılı eğitim almanın haram olduğu iddiasıdır. “Boko Haram” ifadesi örgütün etkin olduğu bölgede konuşulan Hausa dilinde “Batılı eğitim haramdır” anlamına gelmektedir (Kekilli, Ömer ve Abdouleya, 2017: 9). Yahaya'ya (2017) göre; Boko Haram batılılaşmaya karşı olmakla birlikte sekülerizme de karşıdır.

Muhammed Yusuf ortaokulu terk ederek dinin klasik ilimleri öğrenmek için Nijer'e ve Çad'a gitmiştir. 2001 yılında Nijerya'ya dönmüş. Boko Haram ideolojisini Nijerya'nın bağımsızlık kazandığı yıllardan beri mevcuttur ama şimdiye kadar tehlikeli değildir, o zamanlarda dini kitapları ve hurma satarak geçiniyordu.1980'li yıllarda Boko Haram'ın versiyon ve uzantısı olarak Muhammed Merva Maitatsine (Tatsinawa) terör örgütü vardır. 2000 yılına kadar Boko Haram terör örgütü onların yerine geçti(Kabir, 2017).

Uluer'e (2014: 53) göre; Boko Haram Terör Örgütü'nün ilk lideri olan Muhammed Yusuf, 1970 yılında Nijerya'nın kuzeydoğusunda Yobe Federe Devleti'nde dünyaya geldi. Çad ve Nijer'e İslami eğitim amacıyla gitti ve buralarda uzun süre kaldı. Aldığı eğitim neticesinde Selefilik akımının önemli düşünürlerinden İbn Teymiyye'den ciddi manada etkilendi ve İzale hareketinin önemli isimlerinden olan Ebubekir Gummi'nin öğrencisi olmanın etkisiyle, radikal bir Selefilik yaklaşımını benimsedi. 2001 yılında Nijerya'ya dönerek Yusufiyye olarak anılan cemaatin başına geçti ve öğretisini yaymaya başladı. Fakat Boko Haram hakkında yapılan çalışmalar incelendiğinde Akbalık (2014) örgütün 2002 yılında kurulduğunu iddia etmektedir.

M. Yusuf doğduğu şehir olan Yobe'de bir site inşa ederek, burada kendisine tabii olanlara dini eğitim vermiştir. Bu sitede hem mescit hem de okul yer almıştır. Çocuklarının dini eğitim almasını ve okula gitmesini isteyen fakir aileler çocuklarını bu kurumlara

yollamışlardır. Kısa sürede Nijerya'nın kuzeyinden, Çad ve Nijer'den birçok kişi bu kurumlara katılmıştır. Zamanla bu örgütün üye sayısı 300 bine ulaşmıştır.

Suriyeli âlim Ahmet İbni Teymiye'nin düşüncelerinden ilham alan Muhammed Yusuf, "Cihat" kavramını radikal bir temelde tanımlamıştır. Bu fikirden yola çıkan örgüt savaşarak mücadele etmeyi benimsemiştir. Selefî akımından etkilenen Boko Haram; Komünist, sosyalist sistemleri reddedip şeriata dayalı İslam Devleti kurmayı amaçlamaktadır. Örgüt, bu amaç altında katliamlar yapmaktadır.

Sıradağ'a (2015: 9) göre; Boko Haram'ın lâfzî karşılığı "batılı eğitim haram" demektir. Örgütün eski lideri Muhammed Yusuf batılı eğitimin haram olduğunu ve İslam dinini zedelediğini dile getirmiştir.

Çam'a (2017) göre; Nijerya 1960 yılına kadar bağımsızlığını kazanmıştır. Bu döneme kadar ülkede İngiltere baskın bir güçtür. 1960 yılında bağımsızlığını kazanan ülke, bu tarihten sonra askeri darbelere ve terör faaliyetlerine maruz kalmıştır. Nijerya Müslüman ve Hristiyan nüfusun yoğunlukta olduğu bir ülkedir. Bölgede dini ve kültürel farklılıklar oldukça fazladır. Ülkenin gelişmesini engellemenin temel yolundan biri iç karışıklıklardır. Boko Haram Terör Örgütü bu karışıklıkları oluşturmak için epeyce uğraş vermektedir. Örgüt uluslararası alanda etkisini duyurmuş bir terör örgütüdür.

2.1 Örgütün Kurulduğu Bölge

Nijerya, 1960 yılında sömürge yönetiminden kurtulmuştur. Ülke, bağımsızlığını kazanmasının ardından altı yıl sonra sol gruplar tarafından ilk darbeye maruz kalmıştır. Yaşanan askeri darbeler olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Darbeden sonra bir müddet yönetim orduda kalmıştır. Binlerce insanın ölümüne sebebiyet veren darbeler, ülkeyi sosyo-ekonomik yönden sarsmıştır. Ülkenin en az 30 yıl geriye gitmesine yol açmıştır.

1967 yılında Nijerya'nın doğu bölgesi, bağımsızlığını ilan ederek ülkenin bölünmesine ve çatışmaların uzamasına neden olmuştur. Ülkede 3 yıl kadar süren bir iç savaş başlamıştır. Nijerya, askeri darbelerden sonra 199 yılında seçime giderek demokrasi yolunda ilk adımı atmıştır.

Ülkeyi yöneten kişiler oldukça önemlidir. Politik anlamda bir ülkenin doğru yönetilmesi başarıyı da getirmektedir. Fakat ülke doğru yönetilmezse başarısızlık ve gerginlik baş gösterecektir. Kötü yönetim ülkenin ekonomik anlamda sarsılmasına neden olmaktadır.

Kötü yönetim neticesinde ekonomik olarak doğru karar veremeyen yöneticiler ülkenin ekonomisini sarsmaktadır. Bu durum yoksulluğu da beraberinde getirmektedir.

Nijerya dünyanın en büyük petrol rezervlerine sahiptir. Bu nedenle Nijerya, tarihi boyunca iç savaflara maruz kalmış olan bir ülkedir. Yönetim yapısında ki eksiklikler iç ve dış politikada birtakım sıkıntılar doğurmuştur. Ülkenin ekonomisi için doğru strateji kullanılırsa dünyanın en zengin ülkelerinden birisi olabilecek potansiyele sahiptir. Fakat ülkede yaşanan sıkıntılardan dolayı Nijerya, ekonomisine yön verememektedir. Nijerya hakkında ekonomik sınıf farklılıkları bulunmaktadır. Nijerya'nın kuzey kesimlerinde milli gelirin dağılımı oldukça orantısızdır. Yaşanan gelir dağılımındaki adaletsizliklerden dolayı hükümete karşı halkın duyduğu bir güvensizlik hâkimdir.

Gelir dağılımında yaşanan adalet adil bir yönetim neticesinde oluşmaktadır. Devletin görevlerinden olan bu unsur halkın devlete olan bağlılığını sağlamaktadır.⁵ Kişisel gelir dağılımı bireylerin milli gelirden aldıkları pay oranıdır. Analizler sonucunda ülkede yaşayan bireylerin hayat standartlarına ulaşılmaktadır. Bu dağılım “Gini katsayısı” ile ölçülmektedir. Kişisel gelir dağılımının adaletli olması sonucunda devlete duyulan güven artarken, adaletsizlik sonucu halkın devlete olan güveni sarsılmaktadır. Bunun sonucunda çalışan bireylerin yaşı yasal sınırların altına düşmektedir.

Nijerya'nın cumhurbaşkanı yardımcısı, ülkede 110 milyona yakın insanın çok zor şartlar altında yaşadığını söylemiştir. Yoksulluk sonucunda çocuklar dengesiz beslenmektedir. Ülkenin zengin kaynaklara sahip olduğunun farkında olan halk yoksulluk içerisinde yaşadığından dolayı devlete duydukları güven sarsılmıştır. Artan terör eylemleri neticesinde halkın devletten beklentisi artmıştır. Devletin bu istediklerini yerine getirememesi durumunda halkın büyük bir bölümü devlete düşman olabilmekte ve bu durumun sonucu da terör örgütlerinin lehinedir.

Boko Haram, sıkıntılı bölgelerde kurulmuştur. Hükümet, Boko Haram tehdidinin ortadan kalkacağını halka vaat etmişlerdir. Örgütün günümüzdeki lideri Ebubekir Şekau'dur.

⁵ Gelir dağılımındaki adaletsizlik, iktisadi olarak Lorenz eğrisi ve Gini katsayısıyla ölçülmektedir. Gini katsayısı, sıfıra yakın olan ülkelerde azdır. Amerika, İngiltere gibi ülkelerde bu oran sıfıra yakındır fakat Afrika ve Orta doğu gibi ülkelerde bu oran fazladır. Gelir dağılımının birçok türü bulunmaktadır. Bunlar; fonksiyonel gelir dağılımı, sektörel gelir dağılımı, kişisel gelir dağılımı ve bölgesel gelir dağılımıdır. Fonksiyonel gelir dağılımı; üretim faktörlerinin milli gelirden aldıkları paylara göre oluşan gelir dağılımına denir.

Sıradağ'a (2015: 9) göre; Boko Haram çoğunlukla Nijerya'nın orta, kuzeydoğu ve kuzey merkez eyaletlerinde faaldir. Muhammed Yusuf 2002 yılında Nijerya'nın kuzeydoğusunda Maiduguri kentinde bir cami ve bir okuldan oluşan eğitim kompleksi kurmuştur. 2002-2009 döneminde hayli aktif olan söz konusu kompleks Kamerun, Çad ve Nijer gibi komşu ülkeleri de kapsayacak şekilde işsiz ve yoksul gençler için ücretsiz eğitim hizmeti sunmuş: keza yoksul öğrencilere yönelik geniş kapsamlı bir dizi sosyal programla Nijerya'nın kuzeyinde yoksul sayısını ve işsizliği azaltmayı hedeflemiştir. Özellikle yoksulluk, işsizlik, yaygın yoksulluk ve az gelişmişlik durumları birçok yoksulu Yusuf'un eğitim kompleksine kayıt olmaya sevk etmiştir.

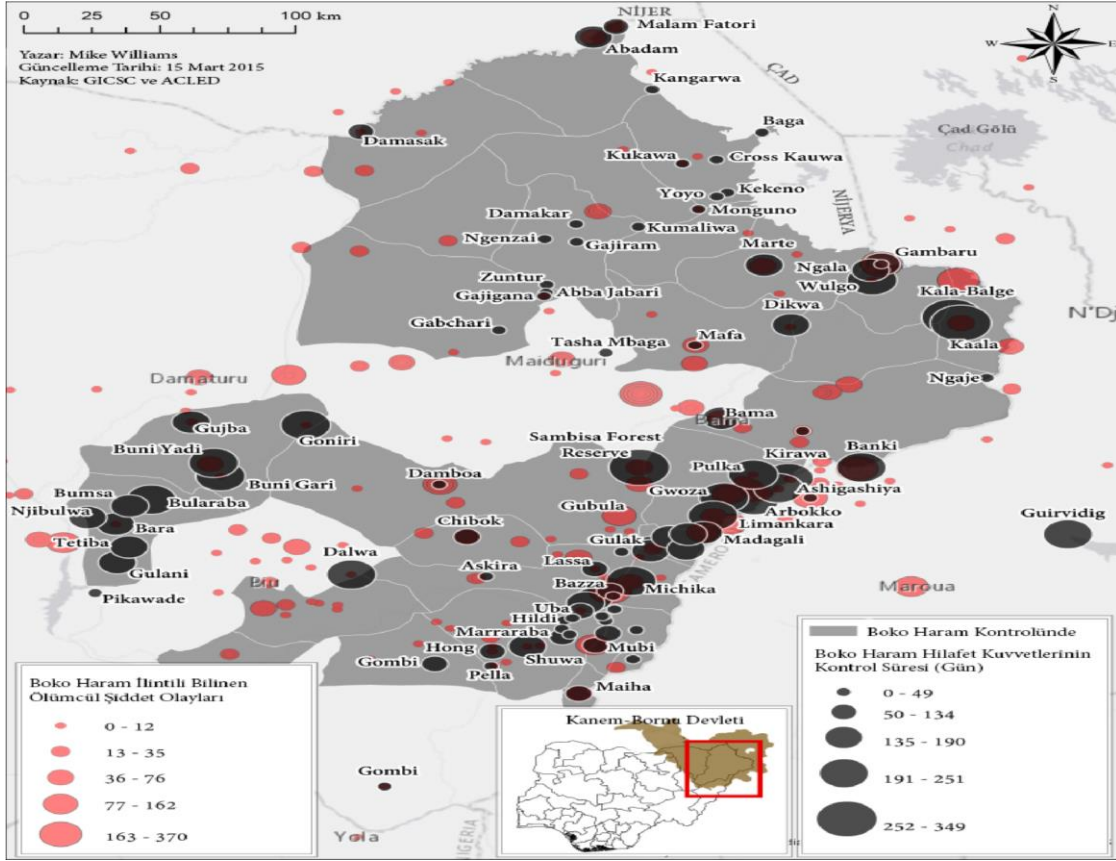
Boko Haram Terör Örgütü'nün sınırlarda bulunmasından dolayı oluşan saldırılar bölgeler arası ticaret yollarını tehlikeli hale getirmektedir. Çad ve Nijerya arasındaki sınır, güvenlik endişeleri nedeniyle kapatılmıştır. Bu nedenle ticari ilişkilerde Kamerun yolu kullanılmaktadır. Boko Haram'dan dolayı sınırlarını güvene almak isteyen Çad ticaret yollarını değiştirerek daha uzun yol kullanmakta, daha fazla benzin sarf etmekte ve daha az yük getirmektedir. Boko Haram ile yapılan savaş, Çad ekonomisini olumsuz etkilemektedir.

Boko Haram Terör Örgütü'nün kurulduğu bölgeler, tampon bölge olarak adlandırılmaktadır. Örgüt, faaliyette bulunduğu yer bakımından militan çekebilecek potansiyele sahiptir. Çünkü tampon bölge olarak adlandırılan Nijerya, Çad ve Kamerun sınırlarından dolayı bu bölgede ticaret yollarının önü tıkamaktadır. Bir yandan da ülkenin terör eylemlerine maruz kalmasına neden olmaktadır. Örgüt, en çok Nijerya'nın kuzeyinde etkili olmaktadır. Çad ve Kamerun'da örgütün odak noktası olmaktadır. Sınır bölge, ticaret hareketlerinin etkisi altında kalan bir bölgedir.

Nijerya, zengin petrol yataklarına sahip olduğundan yoğun bir şekilde petrol ticareti yapmaktadır. Ülkenin gelişmesi ekonomik faaliyetlerine dayanmaktadır. Ekonomisi güçlü gelişmiş olan ülkelerin hammaddeye ihtiyaçları yoktur. Dünyadaki hammadde bakımından zengin olan ülkeler genel olarak analiz edildiğinde, bu ülkeler ya terör eylemlerine maruz kalmakta ya da sömürgeleştirilmektedir.

Gelişmiş ülkeler sömürge politikası uygulayarak güçlenmektedir. Terör eylemlerine maruz kalma ihtimalleri daha azdır. Nijerya'da Afrika'da önemli bir konumda olan ülkedir. Ülkenin gelişmesinin önünde birtakım engeller mevcuttur. Bu durumun beraberinde Nijerya halkı, kendisini ülkesinde güvende hissedemediğinden dolayı sınır ülkelere göç etmeye

başlamıştır. Boko Haram Terör Örgütü faaliyetlerinden dolayı sınır bölgelere kaçmak zorunda kalan yüzlerce Nijeryalı insan mevcuttur. Bu insanlar terör örgütünün yaptığı insanlık dışı katliamlardan korkarak vatanlarından, doğup büyüdüğü topraklardan ayrılmışlardır.

Şekil 1: Boko Haram Terör Örgütü'nün Faaliyet Gösterdiği Alanlar. "Sahra Altı Afrika'da Terörist Grupların Yükselişi Boko Haram ve Eş-Şebab", A. Sıradağ, 2015, SETA: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, 125, s.9 makalesinden aynen alınmıştır. Telif hakkı SETA'ya aittir, 2015.

Şekilde görüldüğü gibi; Boko Haram Terör Örgütü, sınır bölgelerde kurulmasından dolayı daha geniş bir etki alanına sahiptir. Örgüt; Nijerya, Çad ve Kamerun'da saldırılarda bulunmaktadır. Ayrıca örgütün sınır bölgelerde kurulması militanlarını kolay temin etmesine neden olmaktadır. Örgütlerin sınır bölgelerde kurulmasının en büyük avantajı vur kaç taktiği izleyerek izlerini kolayca kaybettirebilmeleridir. Ayrıca ticaret yolları sınır bölgelerden geçtiği için ekonomik gücü de elde bulundurabilme imkânına sahiptir.

Boko Haram Terör Örgütü, köy ve kasabalarda birçok tahribata yol açmaktadır. Köy ve kasabalara yönelik saldırılarda bulunan örgüt yüzlerce insanı öldürmektedir. Yapılan bir habere göre Boko Haram Terör Örgütü'nün Nijerya'nın kuzeydoğusunda on altı köye

saldırıldığı bildirildi. Bu saldırı sonucunda yüzlerce insan etkisiz hale getirilmiştir. Gerçekleştirilen saldırı, Borno eyaletini kapsamaktadır. Eyalet, Nijerya'nın ticari konum olarak önemli bir alanda bulunan kasabasıdır. Ayrıca Baga eyaletine yönelik saldırılarda bulunan Boko Haram, bu bölgede insanlık dışı katliamlar yapmıştır. Baga eyaletinin yetkililerinden Musa Bakar; “çalılıkların arasında yüzlerce ceset var fakat onları almak ihmalkârlık” diyerek durumun vahşetini özetlemiştir.

Boko Haram Terör Örgütü'nün faaliyetleri devamlılık göstermektedir. Bu durumdan ötürü ülkeyi terk eden yüzlerce insan bulunmaktadır. Ülkeden ayrılmayan kişiler, Boko Haram tehlikesiyle yaşamlarını sürdürmektedir.

Örgüt bu şekilde ya zorla kendilerine militan çekmekte ya da ülkedeki insanları korkutup amacını gerçekleştirerek kendilerine uygun bir ortam hazırlamaktadır. Dünya kaynaklarında “Radikal İslamcı Terör Örgütü” olarak anılan bu örgütün İslam diniyle herhangi bir alakası yoktur. Örgüt yaptığı katliamlarla İslam dinini dünya kamuoyuna kötü tanıtmaktadır. Birtakım uluslararası kuruluşlar; Nijerya, Çad ve Kamerun bölgelerinde artan terör faaliyetlerinden dolayı 2,6 milyon kişinin ülkelerini terk etmek zorunda kaldıklarını beyan etmişlerdir.

Boko Haram'ın amacı, şeriata dayalı bir devlet kurmaktır. Örgütün Nijerya'nın kuzeyinde kurulması ve Kamerun, Nijer ve Çad'ın sınır bölgelerinde faaliyette bulunmasının önemli bir nedeni sadece Nijerya'dan değil; Afrika kıtasında bulunan ülkelere de üyeye sahip olmayı amaçlamasıdır.

Mauro (2006) raporunda; Boko Haram'ın kuzey Nijerya'da kurulmasının nedenini kuzey Nijerya'da bir İslam devleti kurma ve Selefi fikrini yayma olarak belirtir. Örgüt, Şii ve Sufi hareketini hedef almaktadır. Raporun üçüncü sayfasında Nijerya'nın kuzeyinde ABD'nin 3 milyon dolar yatırım yaptığı beyan edilmiştir. Bu durum Selefilik'in güçlenmesinde büyük bir rol oynamaktadır. Ayrıca rapora göre; Muhammed Yusuf'un 280.000 takipçisi bulunmaktadır.

2.2 Örgütün İdeolojisi

Boko Haram terör örgütünün kurucusu Muhammed Yusuf'un bağlı olduğu akımın İzale akımı olduğunu Maraş (2017: 451) söylemektedir. Muhammed Yusuf İzale akımının genç

katılımcılarından. Cafer Âdem'in Selefilik ve Vahhabilikten etkilenmesi üzerine Muhammed Yusuf'ta Cafer Âdem'in görüşlerinden etkilenmiş ve Boko Haram'ı kurmuştur.

Uluer'e (2014: 62) göre; şeri hukukun ve İslam devletinin ülke çapında tesis edilmesinde örgütün en önemli amaçlarından olduğu anlaşılmaktadır. Şeriat, kuzey Nijerya için bağımsızlık ve özerklik sembolü olarak önem taşımaktadır ve Boko Haram açısından Hristiyan-Batılı bir yönetime karşı hayata geçirilmesidir.

Muhammed Yusuf'un liderliğinde bir kitle mevcuttur. M. Yusuf'a göre karma eğitim haramdır. Batıdan gelen eğitim sistemi İslam dinini zedelemektedir. Yusuf batılı eğitimi Allah'a şirk koşturarak benimsenmiştir. Maraş (2017: 452), Muhammed Yusuf'un Nijerya'yı İslam dini kurallarıyla yönetilmesi fikrinin Boko Haram'ın amacı olduğunu ifade etmiştir.

Yusuf; gerçekleştirmek istediği dini ideolojisi için bedel ödeyeceklerini, buna hazır olmaları gerektiğini ve bu uğurda cennete gireceklerini ifade etmiştir (Kekilli, Ömer ve Abdouleya, 2017: 8). Batılı değerlere dayanan hükümet sisteminin ortadan kalkması gerekmektedir. Yolsuzlukların kaynağı olan demokrasi, sistem dışı bırakılmalıdır. Şeriata dayalı bir devlet kurmaktır.

Örgütün ortaya çıkmasında yoksulluk, az gelişmişlik ve Müslümanların dışlanması etkili olmuştur. 1960 yılında bağımsızlığını kazanan Nijerya'da bağımsızlığın ardından federal sisteme geçilmiştir. Kuzey güney olarak ayrılan ülkede kuzeyde bulunan halk, eğitim ve sağlık konusunda birtakım eksiklikler yaşamaktadır. Boko Haram, 2001 yılında ortaya çıkışıyla o dönemlerde Müslümanların dışlandığı bir ülkede Müslümanlara hitap etmiş ve bu sayede örgüt güçlenmiştir.

1978'de İzale adıyla Şeyh Gumi'nin önderliğinde yeni bir İslami akım kurulmuştur. Şeyh Gumi radyo araçları kullanarak halkı, fikirleri çerçevesinde bilinçlendirip kitle sayısını arttırmaktaydı. İzale Hareketi, eğitim konusunda çok gelişmiş bir İslami ağa sahiptir. Bu kurulan eğitim ağı aracılığıyla Nijerya'da bulunan öğrenciler yurt dışında da eğitim almıştır. 1990'lı yıllarda bu okullarda eğitim alanlar kendilerini iyi şekilde yetiştirmiş insanlardı. Bu kişiler Arapça eğitimi alarak, bu dilde konuşmaktaydı. Zamanla İzale Hareketi, ayrışmalara başlamıştır. Akım, Selefi ve Vahhabi akımlarından etkilenen ve bu sisteme karşı gelen öğrencilerden oluşmaktaydı. Cafer Âdem Selefi ve Vahhabi akımlarından etkilenen İzale

Hareketi öğrencilerindendir. Muhammed Yusuf Cafer Âdem'in bu yönünü örnek almakla birlikte zamanla ayrılarak Boko Haram'ı kurmuştur.

1990'lı yıllarda İslam coğrafyası, batıya göre geri kalmıştır. Bu dönemde İslam düşünürleri gerçek kurtuluşun ancak İslam dini ile olacağına inanmıştır. Bu görüş etrafında Müslüman Kardeşler, Nijerya'nın kuzeyinde ilan edilen halifelikle İslam'ın radikalleşmesine neden olmuştur. Nijerya, Kabilelerden oluşmaktadır. Kabilelerden en kalabalık nüfusa sahip olanı "Hausa" kabilesidir. Hausa kabilesi, Nijerya'nın kuzeyinde bulunmaktadır. Boko Haram'ın eylemlerine en çok maruz kalan kabilelerden biridir. Hausa kabilesi, Boko Haram'dan olumsuz yönde etkilenen ve örgütü istemeyen bir topluluktur. Sovyetler Birliğinin yıkılmasının ardında Afrika'da, Eş-Şebab adlı örgüt kurulmuştur. Nijerya'da Biafra Savaşı çıkmasıyla ülkede iç karışıklıklar yaşanmıştır. Yaşanan savaşlar nedeniyle bölgede göç dalgaları meydana gelmiştir. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından savaş yaşanmıştır.

Örgütün birtakım amaçları vardır. Maraş'a (2017: 452) göre; Örgüt eylemlerin nedenini İslam dini için yaptıklarını ifade etmektedir. Banka soygunlarının nedenini bankaların aldıkları faizin haram olduğu ve bu faizlerin İslam dinine uygun olmadığını iddia etmektedir. Nijerya yardım hareketinden Hüseyin Abdi "Boko Haram eğitimsiz gençlerden oluşmakta ve örgüt batılılaşmaya karşı gelmektedir." diyerek, örgüt batılılaşmanın durdurulmasını amaç haline getirmiştir.

Boko Haram Terör Örgütü'nün kurulmasıyla birlikte kurulma amaçlarının Nijerya'nın İslam hukukuyla yönetilmesini gerçekleştirmek olduğunu ifade etmiştir. Örgüt bu amaçla kurulduğunu savunarak yüzlerce Hristiyan halkı öldürmüştür. Fakat örgüt sadece Hristiyanlara yönelik eylemler gerçekleştirmemektedir. Örgütün öldürdükleri insanların çoğu Müslümanlardan oluşmaktadır.

Toplumda yoksulluğun artması üzerine Boko Haram Terör Örgütü güçlenmiştir. Örgütün güçlenmesi ve militan sayısını arttırmasına olanak sağlamaktadır. Halk gelir dağılımdaki adaletsizlikten ötürü yoksullaşmaktadır. Yoksulluğa düşen halk terör örgütlerine yaklaşmaktadır. Örgüte katılan bir kısım militanların amacı bu örgütün ülkeyi ve kendilerini yoksulluktan kurtaracağına inanmak istemeleridir.

Örgütün kurulduğu zamanlarda Nijerya, batılılaşmaya çalışan bir ülke konumundaydı. Ülkenin batılılaşma yönelimi eğitim kurumlarının değişmesinden kaynaklanmıştır. Halkın

bir kısmı batılılaşmayı desteklemekte, büyük bir kısmı da batılılaşmaya karşı gelmektedir. Örgüt batılılaşmaya karşı gelen bu nüfusu kullanarak yeni kurulmuş olmanın beraberinde güçlenip kendine militan temin etmenin en basit yolunu bulmuştur. Örgütün kurulma nedeni bu şekilde gösterilmektedir. Arkasındaki asıl neden ise halkın bir kısmını kendi tarafına çekerek kurulmalarını haklı bir nedene bağlama düşüncesidir.

Ülkenin çoğunluğunu Müslümanlar ve Hristiyanlardan oluşturmaktadır. Örgüt bu dinsel farklılaşmayı kendi lehlerine çevirerek ülkede kurulu olan düzeni yıkmaya çalışmaktadır. Bu düzeni yıkmakla örgüt kendisinin güçlenmesi için en uygun ortamı hazırlamaya çalışmaktadır. Terör örgütleri savaşların bulunduğu ülkelerde daha hızlı yayılmaktadır. Örgütün dini amaçları kullanmasının nedeni, aslında din değil; kendileri içindir. Örgüt siyasi ideolojisini gerçekleştirmek için dini ideolojiyi kullanmaktadır. Siyasi ideolojisini bu dini ideolojinin arkasına gizlemiştir.

Nijerya, 1960 yılına kadar İngiltere sömürgesinde olan bir devlettir. Nijerya bağımsızlığını kazanmasıyla birlikte birçok askeri darbelere maruz kalmıştır. Ülke günümüze kadar iç savaşların etkisi altındadır. Eğer sömürülen devlet güçlenseydi; sömüren devlet bugün hiç var olmazdı. Şuan ise zıttı bir durum mevcuttur. Nijerya'nın güçlenmesini istemeyen bir takım devletler, Boko Haram'ı kullanmaktadır. Boko Haram, siyasi hedefler uğrunda oluşturulmuş bir örgüttür. Örgüt, bankalara yönelik saldırılar gerçekleştirmektedir. Saldırıların nedenini bankaların faiz olgusuna dayandıran bu örgüt bankalarda bulunan paraları da gasp etmektedir.

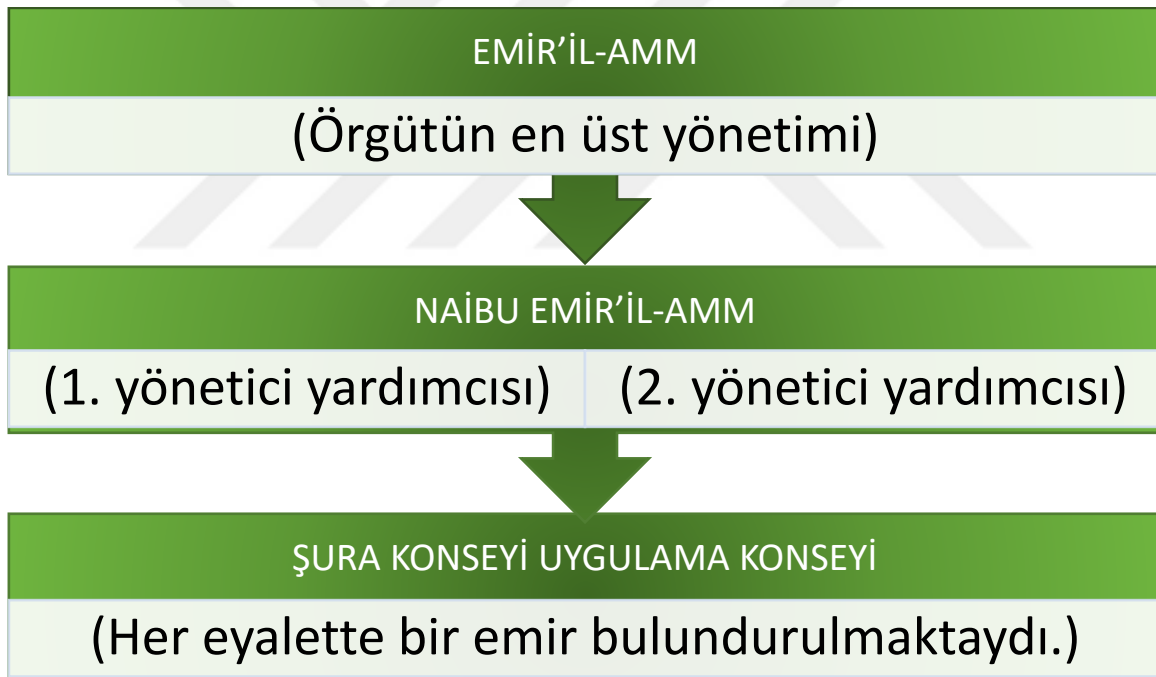
2.3 Örgütün Teşkilatı ve Yapılanması

Örgüt mensupları genellikle yaşları 18 ile 40 arasında değişen Müslüman bireylerdir. Örgütün erken dönemlerde yerel üniversitelerden ve teknik okullardan katılımlar olmakla birlikte örgüt mensuplarının çoğunluğunu okulunu bırakmış kişiler ve işsizler oluşturmaktadır. Örgütün para ve gıda yardımında bulunuyor olmasından dolayı üniversite mezunu olup da iş bulamayan dilencilikle geçinen gençler ve Çad sınırındaki mülteciler için bir cazibe merkezi olduğu çarpıcı bir gerçektir. Bu sayede bu şahıslar, hem bir anlamda lejyonerlik yapmakta hemde toplumsam veyahut cemiyet içinde bir statü kazanmaktadırlar. Bunların yanında Kuzeyli Nijeryalı zengin çocuklarının da Örgütte etkin rol aldıklarını söylemek mümkündür. Bu durum zaman zaman Boko Haram'ın Müslüman zenginler

tarafından, kendi ekonomik ve siyasi güçlerini arttırmak için kullanıldığı yorumlarına neden olmaktadır (Artokça, 2012: 13)

2009 yılından önce Boko Haram örgütsel ve siyasi bir yapıya sahip değildi. 2012'den sonra grup daha düzenli hale gelerek kendi hücre yapısını oluşturdu. Yaklaşık 26 hücreden oluşan Boko Haram'da her hücrenin bir bölgesel lideri bulunmaktadır. Örgütün varlığında kurulan sistem, emir komuta yönünden zayıftır. Eyaletlerdeki emirler, bağımsız hareket edebilme avantajına sahiptir. Örgütsel yapının zayıf olması disiplini ve genişlemeyi engelleyen bir unsurdur. Hiyerarşik bakımından oluşturulmuş bir yapılanma mevcuttur (Kekilli, Ömer ve Abdouleya, 2017: 8).

Tablo 2: Muhammed Yusuf ve Ebubekir Şekau'nun sürdürdüğü yönetim yapısı

2009 yılından önce Boko Haram örgütsel ve siyasi bir yapıya sahip değildi. 2012'den sonra grup daha düzenli hale gelerek kendi hücre yapısını oluşturdu. Yaklaşık 26 hücreden oluşan Boko Haram'da her hücrenin bir bölgesel lideri bulunmaktadır. Boko Haram'ın en üst karar organı Şura Konseyi ise 30 üyeden oluşmaktadır. (Sıradağ, 2015:11)

Örgüt, eğitim kurumları oluşturarak yapılanmıştır. Ekonomik olarak buradan finansal destek de sağlamaktadır. Örgütün “Ahlak polisleri” adını verdiği bir kurulu da vardır. Örgütün çiftlikleri mevcuttur. Yardıma muhtaç insanlara, iş arayanlara örgüt iş verebilmektedir. Bu örgüte katılım daha çok Nijeryalı işsiz gençlerden oluşmaktadır. Ayrıca, Çad sınırındaki savaştan kurtulmak için de insanlar örgüte katılmaktadır.

Örgüt batıdan gelen her şeye karşıdır, fakat teknolojik olarak batıyı örnek almaktadır. Kullandıkları silahlar bunun en iyi göstergesidir. Örgüt, El-Kaide ile bağlantılıdır ve militanlar El-Kaide'nin kamplarında yetiştirilmektedir.

Boko Haram lideri Muhammed Yusuf, Borno valisi ve müridinin desteklemesiyle 2001 yılında var olmaya başlamıştır. Örgüte 2001 yılından itibaren ekonomik yardımlarda bulunulmasıyla örgüt yapılanmaya başlamıştır. Bu yardımlar sayesinde örgüt okul, cami ve sağlık kurumları açmıştır. Bu kurumların fiyatları diğer kurumlara göre oldukça avantajlıdır. Halkın düşük bir gelire sahip olması bu kurumları avantajlı hâle getirmiştir. Düşük gelirli halk, çocuklarını bu kurumlara yollayarak eğitim almalarını istemişlerdir. Bu okullarda okuyan sadece Nijeryalı öğrenciler değildir. Çad ve Kamerun'dan da örgüte öğrenci gelmektedir. Diğer ülkelerden bu okullara gönderilen öğrenciler okul haricinde dilencilik yapmaktadır. Bu öğrencilerden dilencilik yapanlar ileride örgüt için militan olarak kalmaktadır. Bu kişiler haricinde ülkede bulunan ve çok fakir olan kişiler yoksulluktan kurtulmak için örgüte yönelmektedir.

Örgütün finansal kaynakları arasında yasadışı birçok yöntem yer almaktadır. Uyuşturucu kaçakçılığı bir iddia olarak ileri sürülmekte lakin henüz ispatlanamamıştır. Ayrıca örgüt bu duruma haram olarak da bakmaktadır. Banka soygunları örgütün önemli bir gelir kaynağıdır. Örgütün saldırılarını incelediğimiz zaman banka soygunu yaptıkları ve soygun sonucunda kaçırılan paralar haricinde masum insanları da öldürdüğü görülmektedir. Fidyeler ve alınan para yardımları da yine bu kaynaklar arasında yer almaktadır. Örgüte yurtdışında yardım yaptığı iddia edilen İngiltere'de bulunan yardım kuruluşlarından El-Muntada, 2002 yılında örgüte yardım yaptığı gerekçesiyle soruşturma geçirmiştir. Kurum bu iddiayı yalanlamıştır. Örgüt, Libya'daki karışıklıklardan faydalanarak birçok silahı da elde etmiştir.

Örgüt, 2009 yılına kadar geniş çaplı eylemde bulunmamıştır. 2009 yılında güvenlik güçleriyle girişilen çatışmada örgüt lideri öldürülmüştür. 2010 tarihinde hapishaneye yönelik gerçekleşen saldırıda örgütün militanları ellerinde silahlarla hapishaneye gelerek

mahkûmların bırakılması için silahlı çatışmaya çıkarmıştır. Saldırı sonucunda 700 mahkûm serbest bırakılmıştır.

2011 tarihinde örgüt BM binasına saldırı düzenlemiştir. Saldırı, tüm dünyada büyük bir tepkiye neden olmuştur. Örgüt, Hristiyanlara yönelik eylemler yapmıştır. Kiliselere saldırılar düzenleyen örgüt ülkedeki Hristiyan nüfusunu istememektedir.

2014 yılı sonrasında örgüt komşu ülkelere yönelikte büyük bir tehdit olmuştur. Kamerun ve Çad'a yönelik kanlı eylemler yapan Boko Haram, bölge için çok büyük bir tehdit haline gelmiştir. 2015 tarihinde Şekau'nun hazırladığı bir videoya göre örgüt, İŞİD'e bağlılıklarını biat etmiş ve sembollerine İŞİD bayrağını da eklemiştir. Örgüt, batının eğitimine ve batıdan gelen her şeye karşıdır fakat interneti ve teknolojiyi de yoğun olarak kullanmaktadır.

Boko Haram, 2009 yılından itibaren yapısal değişikliğe gitmiştir. Örgüt, taktiğini değiştirmiştir. Eylemlerinde sıklıkla bomba kullanmaktadır. Örgütün bu bombaları kendisinin mi ürettiği yoksa başka bir yerden mi temin ettiği kesin olarak bilinmemekle birlikte Nijerya hükümeti tarafından Haram'a ait bir bomba deposu bulunmuştur. Bu bilgiler dâhilinde örgütün bomba üretiminde faaliyet gösterdiği güçlü bir ihtimaldir.

Örgüt geçen yıllara nazaran daha yüksek teknolojik silahları kullanmaktadır. Libya'nın çöküşü sonrası Kaddafi'nin öldürülmesiyle örgüte Libya'dan birçok silah ulaştırılmıştır. Örgüt; son yıllarda köylere, kasabalara yönelik katliamlarda bulunmaya devam etmektedir. Son birkaç yıldır kadın militanlarda kullanmaya başlamıştır. Boko Haram, bireysel ve kitlesel tarzda eylemler yapmaktadır. Örgütün toplu alanlara bombalı araçlarla saldırıda bulunması kitlesel tarzda yaptıkları eylemlere; örgütü eleştiren Müslüman din adamını katletmeleri bireysel eylemlere örnek teşkil etmektedir. El-Kaide ile bağlantılı olan örgüt, daha çok kitlesel tarzda eylemler yapmaktadır.

2.4 Örgütün Lideri ve Yönetim Kadrosu

Kurulduğu dönemdeki örgüt lideri Muhammed Yusuf'tur. M. Yusuf, örgütü 32 yaşında kurmuştur. Yusuf, Selefi ve Vahhabi akımından etkilenmiştir. M. Yusuf'un 2009 yılında Nijerya güvenlik güçlerinin elindeyken öldürülmesinin ardından örgüte İbni Salih başkanlık yapmıştır. Örgütün şuanadaki lideri, Ebubekir Şekau'dur. Ebubekir Şekau döneminde örgüt, daha etkin olmaya başlamıştır.

2.5 Örgütün Sembolü

Devletlerin bayrakları olduğu gibi terör örgütlerinin de sembolleri ve bayrakları bulunmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü, ideolojisini dini temele dayandırdığından dolayı dini unsurları bayrağında sembolleştirmiştir. Bu semboller terör örgütünün içeriği hakkında ipuçlarına sahip olabilmektedir.

Şekil 2: Boko Haram Terör Örgütü'nün Sembolü, <http://www.xn--genanaliz-s3a.com/2016/06/nijeryann-kanayan-yaras-boko-haram.html> adresinden erişildi.

Şekil 2'de görüldüğü üzere örgütün sembolünde; iki silah ve arasında bulunan Kuran-ı Kerim yer almaktadır. Boko Haram, İŞİD'e bağlılıklarını bildirmesinin ardından İŞİD'e ait bayrağı da sembollerine eklemiştir. Sembol örgütün silahlı bir yapıya sahip olduğunu ifade etmektedir.

2.6 Örgütün Finansal Kaynakları

Nijerya'nın kuzeyinde etkinlik sahası olarak kullanılan Boko Haram, elinde bulundurduğu silahlar ile askeri donatım bakımından pahalı olan silahlara sahiptir. Ülkenin kuzeyinde yaşayan insanların yüzde yetmiş yaklaşık bir doların altında yaşamakta iken aynı bölgede bulunan örgütün parasal kaynaklarda sıkıntıya düşmemesi, örgütün finansal kaynakların karmaşık ilişkiler içerisinde olduğunun belirtisidir. Karaborsa ve kaçakçılığı kendi gibi diğer örgütlerle işbirliği içerisinde yapan örgüt bu kaynaklardan oldukça para kazanmaktadır. Muhammed Yusuf'un örgüt lideri olduğu dönemde de Usame bin Ladin tarafından örgüte 3 milyon ABD doları verildiği bilinmektedir. Örgüt sadece 2013 yılında yaptığı banka soygunlarından 6 milyon ABD doları elde etmiştir. Boko Haram'ın ekonomik gelirleri arasında fidye de bulunmaktadır. Kaçırıldığı batılı rehinelere serbest bırakılması karşılığında yüksek miktarda para kazanmaktadır (Maraş, 2017: 455).

Boko Haram Terör Örgütü, Nijerya'dan ve uluslararası aktörlerden finansal destek elde edebilmektedir. Nijerya, dünyanın altıncı büyük petrol kaynaklarına sahip olan dünyanın

önde gelen ülkelerinden birisidir. Ülke, Afrika'nın en önemli ekonomik gücüdür. Nijerya'nın zengin petrol yataklarına sahip olmasından dolayı gelişmesini istemeyen bir takım ülkeler mevcuttur. Mesela; Ortadoğu'da bulunan Irak, zengin petrol yataklarına sahiptir. Bu ülke, yıllardır ABD'nin etkisi altında kalmıştır. Etkin olan terör faaliyetleri kullanılarak ülke bölünmeye çalışılmıştır. Diğer bir yandan batıda bulunan ülkelerde doğuda veya Afrika kıtasında bulunan ülkeler kadar zengin hammaddeler bulunmamaktadır. Bu ülkeler şuan dünyanın en gelişmiş ülkeleridir. Bu ülkelerin gelişmesinin başlıca nedeni sömürgeci.

Hammadde bakımından zengin olan ülkelerin uluslararası alanda konumunun artmasını istemeyen ülkeler, bölücülük faaliyetlerini kullanarak terör örgütleri aracılığıyla eylemlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetler, "terörizm" olarak nitelendirilmektedir. Terörist grupları destekleyen dış güçler bu eylemlere maruz kalan ülkelerin gelişmesini engellemektedir.

Boko Haram'ın finansal kaynaklarını; bağışlar, soygunlar, fon kaynakları, ekonomik yardımlar, kaçakçılık ve fidye gelirleri oluşturmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü'nün finansal kaynaklardan biri; üyelere toplanan bağışlardır. Örgüte üye olan binlerce kişi bulunmaktadır. Bu kişiler üye olmalarının yanı sıra örgüte finansal destek sağlamaktadır. Terör örgütlerinin yapıları genelde bu şekilde olmaktadır.

Örgütün diğer finansal kaynağı; banka soygunlarıdır. Boko Haram Terör Örgütü, banka soygunu yaparak çaldıkları paraları örgütün maddi kaynağı olarak kullanmaktadır. Örgüt, bankaların aldıkları faizin İslam dinine uygun olmadıklarını soygunlara gerekçe göstermektedir. İslam dininde faiz haramdır fakat hırsızlık bu durumun nedeni olarak gösterilmemektedir.

Şubat 2012'de ele geçirilen bir Boko Haram üyesince itiraf edildiği üzere, örgütün bir diğer önemli kaynağı AQIM (Mağrip El Kaide- Al Qaeda in the Islamic Maghreb), Suudi Arabistan ve İngiltere'den alınan fonlardır. Bu fonların bir kısmının menşei bilinmese de, bir kısmının İngiltere'de yaşayan Nijeryalılarca sağlandığı söylenebilir. Diğer bir kısmı Suudi Arabistan içerisinde Selefî ve/veya Vahhabi oluşumlara verilen parasal desteğin Nijerya'ya aktarılmasıyla elde edilmektedir (Uluer, 2014: 65).

Boko Haram Terör Örgütü, Roketatarlı saldırılar düzenleyen bir örgüttür. Saldırılarda kullanılan silahların nereden temin edildiği yıllardır merak edilen bir konu olmuştur. Yayımlanan fotoğraflar neticesinde örgütün silah üretebilecek bir potansiyele sahip olduğu belli olmaktadır. Bu resimler BBC Hausa servisine gönderilmiştir. Örgütün Bama kentinde

bu makineleri kullandığı iddia edilmektedir. Örgüt, teknolojik olarak son derece gelişmiş silahlar kullanmaktadır. Örgütün Libya'nın devrilmesinin ardından ülkede bulunan silahları aldıkları da düşünülmektedir. Boko Haram'ın kullandığı bombalar basit bir yapıma sahip olan ve etkileri çok olan bombalardır. Örgütün bombaların çoğunluğunu kendilerinin yaptıkları düşünülmektedir. Boko Haram, bomba yapımı için ülkede bulunan bir Fransız çimento şirketine yönelik baskın yapmıştır.

2.7 İslamiyet ve Boko Haram

Sıradağ'a (2015: 9) göre; "...Bu gruba kısa sürede Nijerya'nın kuzeyinden Çad'dan v Nijer'den pek çok kişi katılmıştır. Suriyeli âlim Ahmed İbni Teymiye'nin (1268-1328) düşünceleri ve eserlerinden ilham alan Muhammed Yusuf, "cihat" kavramını radikal bir temelde tanımlayıp savaşarak mücadele etmeyi İslam'ın 5 şartından daha fazla önemsemiştir. Babiş'e (2014) göre; örgütün yaptıkları eylemlere Müslümanlığa uygun değildir. Boko Haram, İslamiyet'i dünya kamuoyuna yanlış tanıtmaktadırlar.

Çad devlet başkanı İdriss Deby, 2015 yılında haber kanalı Euronews'e "Figthing Boko Haram" hakkında verdiği bir röportajda örgütünün İslam'la bağdaşmayan eylemleri olduğunu söylemiştir.

"İŞİD ve Boko Haram, yaptıkları eylemlerle İslam'dan çok uzaktadır. Bu benim için kabul edilemez bir durumdur. Müslümanlar sadece seyirci kalmamalı ve bu duruma müsaade etmemelidir. Ancak uzun bir süredir buna izin verdik. Müslümanların artık bir araya gelerek Müslümanlıkla ilgisi olmayan bu örgütlere karşı mücadele etmelidir. Onlar, Müslüman değiller ve bu insanlarla mücadele etmeliyiz. Müslümanlar, bu olanlara izin vermemelidir" (Deby, 2015).

İslam dinine göre cihadın amacı Müslümanlığı yaymak, güneşin doğduğu her yere İslamiyet'i götürmektir. Boko Haram, Cihat gerçekleştirme gayesiyle kurulan bir örgüt değildir. Örgüt amacını insanlara bu şekilde yansıtmaktadır. Boko Haram ve İŞİD gibi İslamiyet'le alakalı olmayan örgütler tehlikeli faaliyetlere neden olmaktadır. İslam dininin esaslarına göre karınca bile incitilmemelidir fakat terör örgütleri insanları katletmektedir. İslamiyet'e göre kimse özgürlüğünden alıkonulamaz fakat terör örgütleri fidye alabilmek için insanları kaçırmaya girişimlerinde bulunmaktadır.

Cihat; güneşin doğduğu her yere Müslümanlığı götürmektir. Batılı devletler Cihat kavramını farklı yorumlamışlardır. Onlara göre cihat sadece katliamlar yapmaktan ibarettir. Kuran-ı Kerim'de cihat hakkında birçok ayet bulunmaktadır. Özellikle haksız yere saldırıda

bulunulmaması ve bize saldıran kişilere karşı bizlerinde orantılı bir şekilde karşılık vermemiz gerektiği söylenilmiştir. Kuran-ı Kerim’de verilen emirlerin dışına çıkıldığı takdirde yapılan savaş, cihat uğruna yapılmayan bir saldırı hükmündedir. Günümüzde terör örgütleri haksız olarak saldırıda bulunarak, insanları tehlikeye atmaktadır.

Sudan devlet başkanı Ömer El-Beşir, Euronews’te verdiği röportajda; örgütün İslam dinine ait unsurları zedelediğini ve bu durumun diğer örgütler tarafından bir politika yolu olarak izlendiğini örneklerle anlatmıştır.

“Bu örgütlerin arkasında kim vardır. Onların çok sert hareket ettiklerini vurguluyoruz. Eylemleri İslam'a bir saldıdır ve İslam'ın imajına zarar vermektedir. Tüm Dünya’da bu imajı bozmaya yönelik kampanyada başrol oynuyorlar. Yine bu kampanyanın bir parçası olan Hz. Muhammed’in karikatürünün çizilmesi rehinelere ve gazetecilere öldürülmesi ya da son olarak İŞİD tarafından Ürdünlü pilotun yakılması gibi olayların tüm bunların İslam ile bir alakası yoktur. Diyebiliriz ki bölgede yürütülen Amerikan politikası ve İsrail’e verdikleri destek gençleri bu örgüte katılmaya itiyor. Bu örgütler şüphesiz İslam’a karşı saldırgan olan uluslararası örgütler tarafından destekleniyor. Ayrıca bu saldırıların ve cinayetlerin İslam coğrafyasında yaşandığına şahit oluyoruz. Merak ediyoruz acaba bu organizasyonlar İslam dünyasını yıkmak mı istiyorlar? İslam ülkelerinin bölünmesini ve sert uluslararası çatışma içinde olmasını mı istiyorlar? Diğer yandan bu örgütlere katılan gençler olduğunu da görmek gerekiyor. Çünkü onlar bu grupların ifade ettikleri amaçlara samimi bir şekilde inanıyorlar. Söylediklerine ikna oluyorlar. Beline bağladığı bombayı patlatıp kendisini paramparça ettiğinde cennete gideceğini zannedenler gibi” (El-Beşir, 2015).

BÖLÜM 3

NIJERYA VE BOKO HARAM

Nijerya, jeopolitik açıdan Afrika kıtasında önemli bir konumda bulunmaktadır. Afrika'nın kuzeybatısında bulunan ülke bulunduğu konum itibariyle siyasi ve coğrafi açıdan diğer ülkeleri etkilemektedir. Coğrafi açıdan bulunduğu konum ve doğal kaynakları siyasi ilişkilerine şekil vermektedir.

Nijerya Ülke Raporu'na (2011: 2) göre; Orta Batı Afrika ülkesi olan Nijerya toplam 923 773 km² yüzölçümü ve 4037 km kara sınırı ile bölgenin en geniş topraklara sahip ülkelerinden biridir. Kara sınırlarını paylaştığı komşuları batıda Benin, doğuda Kamerun ve Çad, Kuzeyde de Nijer'dir.

Nijerya, Afrika'nın en zengin petrol yataklarına sahip olmakla birlikte yıllarca dış güçlerin etkisinde kalmıştır. Konya Ticaret Odası'na (2008: 8) göre; Nijerya dünyanın 12. büyük petrol üreticisi, 8. büyük petrol ihracatçısı ve 10. büyük petrol rezervine sahip ülkesidir. Nijerya, ABD'nin Sahra Altı Afrika'daki en büyük ticaret ortağıdır. ABD toplam ham petrol ithalatının %11'ini Nijerya'dan gerçekleştirmektedir. Bu oran Nijerya'nın toplam ham petrol ihracatının %46'sına denk gelmektedir. 2005 yılından bu yana petrol sektöründeki büyüme, diğer ülkelerin gerisinde kalmış olmasına rağmen, 2007-2008 dönemindeki artan petrol fiyatları ülkenin petrol gelirlerinde ciddi artış sağlamıştır. Ülkenin en önemli petrol sahasını oluşturan Nijer Deltası'ndaki siyasi gerilim, çatışma ve petrol tesislerine yönelik sabotajlar, ülkenin %100 kapasiteyle petrol üretim ve ihracatını engellemektedir. 2009 yılının sonunda petrol üretimi 2,9 milyon varil/gün olmasına karşın, petrol altyapısına yapılan saldırılar nedeniyle günümüzde bu rakam 1,6 ile 2 milyon varil/gün seviyesine gerilemiştir.

Kalabalık nüfusa sahip olan Nijerya'da halk, kabileler şeklinde gruplanmıştır. Kabileler arasında birçok farklılık mevcuttur. Kabileler arasında en büyük farklılık dini kaynaklıdır. Müslüman ve Hristiyan nüfusun yoğunlukta olduğu Nijerya'da dinsel farklılıklar ülkenin en büyük dezavantajı konumdadır. Bu farklılıkları kullanarak halkı kışkırtmaya çalışan terör örgütleri mevcuttur. Örgütlerin dini ve etnik farklılıkları kullanmaya çalışmasının nedeni var olma çabalarıdır.

Nijerya Federal Cumhuriyeti'nde pek çok farklı dini inanç olmakla birlikte İslamiyet'e veya Hristiyanlığa inanan insan sayısı nüfusun yaklaşık %90'ını oluşturmaktadır. Nijerya'da bulunan Müslümanlar nüfusun %50 sini oluşturmaktadır (Maraş, 2017: 456)

Halkın büyük bir çoğunluğu tarım ve ticaret ile gelirlerini elde etmektedir. Halkın % 60'ı tarım, %20'si ticaretle uğraşan kesimdir. Ülke ekonomisinin büyük bir çoğunluğu petrole dayalıdır. İhracatın % 95'i ise petroldür. Ülkenin resmi dili, İngilizce; resmi dini, İslam'dır. Nijerya, Batı Afrika'da bulunan İngiliz topluluğu üyesi federal bir devlettir. Ülke, federal yapıya sahiptir ve 36 eyaletten oluşmaktadır. Devlet başkanı seçimle iş başına gelir. Günümüzdeki devlet başkanı, 2015 yılında göreve başlayan Muhammedu Buhari'dir.⁶

Afrika kıtasının en büyük askeri gücüne sahip olan Nijerya, yaklaşık 2001 yılından itibaren Boko Haram Terör Örgütü'nün eylemlerine maruz kalmaktadır. Afrika'nın diğer ülkelerine nazaran Nijerya, refah seviyesi bakımından daha iyi bir konumdadır. Çünkü ihracatından da anlaşılacağı gibi doğal kaynaklar yönünden zengin bir ülkedir. Fakat ülkede varlığını sürdüren kötü yönetim ve gelir dağılımındaki adaletsizliklerden dolayı ülkede iç savaş vardır. İç savaşlar, terör örgütlerinin kullandıkları en önemli bir durumdur.

Nijerya, ekonomik büyüklük bakımından dünyada 42. Olan bir Afrika ülkesidir. Ülke gelirlerinin %20'sini tarım oluşturmaktadır. 37.2 milyar kadar bilinen petrol rezervleri bulunmaktadır. Başlıca ithalat ortakları; Hindistan, Brezilya, İspanya ve Güney Afrika'dır. Başlıca ihracat ortakları; Çin, ABD ve Hindistan'dır. Ülke 182 milyon civarında bir nüfusa sahiptir. Ortalama yaşam süresi 52 yıldır. Halkın yüzde 60'ı okuma yazma bilmektedir. Ülkede sağlık hizmetleri iyi ilerlememektedir. Nüfusun %29'u sağlık hizmetlerinden faydalanabilmektedir. Su kaynaklarına erişim %68 civarındadır.

AVANTAJLARI	DEZAVANTAJLARI
Coğrafi konum	Bağımsızlığını çok geç kazanmış olması
Zengin petrol yataklarına sahip olması	Zengin petrol yataklarına sahip olması terör örgütlerinin odak noktası olmasına neden olmuştur.
Etnik farklılıklara sahip olması	Etnik farklılıklara sahip olması

⁶ Muhammedu Buhari 1942 yılında doğmuştur. Progress Congress Partisi'nden seçilen Buhari, Nijerya ordusundan emekli bir tümgeneraldir. Buhari; 2015 seçimlerinde seçilmiş bir liderdir. Boko Haram ile mücadele etmek Buhari'nin vaatleri arasındadır.

Güçlü bir askeri yapıya sahip olması (Afrika'nın en önde gelen askeri yapısına sahiptir.)	Yoksulluk
Kalabalık bir nüfusa sahip olması	Gelir dağılımındaki adaletsizlik
	Ülkede tarihi boyunca sık sık askeri darbeler ve iç karışıklıkların yaşanması
	Boko Haram terör örgütü ülkenin en büyük dezavantajıdır.

Tablo 3: Nijerya Topraklarındaki Avantajlar ve Dezavantajlar

Sonuç olarak Nijerya; hem coğrafi konum açısından hem de sahip olduğu petrol kaynaklarından dolayı avantajlara sahiptir. Bunun haricinde bazı dezavantajlara sahiptir. Boko Haram Terör Örgütü gibi. Ülke, aslında dış güçler olmasa veya böyle bir örgütün faaliyetlerine maruz kalmasa dünyanın ekonomik açıdan gelişmiş en iyi ülkelerinden birisi olabilecek potansiyele sahiptir. Ülkenin birtakım avantajları ve dezavantajları vardır.

3.1 Nijerya'nın Tarihi

Nijerya, Afrika'nın kuzey batısında bulunan farklı dini inanışlara sahip bir ülkedir. Ülke Afrika'da bulunan ülkelerin çoğu gibi sömürgeciliğe maruz kalmıştır. 15. Yüzyılda Almanya İtalya, İngiltere Kuzey Afrika ülkelerinin zengin doğal kaynaklarından için mücadele etmiştir. Avrupalı devletler, pazar arayışına girdikleri dönemde, Afrika'da bulunan, özellikle petrolün bol olduğu ülkelere yönelmişlerdir. Bu devletler, bölgelerin insanlarını ve doğal kaynaklarını kullanmışlardır.

Nijerya temelleri İngiliz sömürgecilik dönemine kadar uzanan federal bir sistem uygulanmaktadır. Tarihi boyunca birçok etnik temeli bölünümüyle karşılaşacak olan Nijerya'da ki ilk bölünme kuzey güney bölünmesi şeklinde olmuştur. Kuzey bölgesi, çoğunluğunu Hausa-Fulani kabilesinin oluşturduğu bir yapıya sahipken güney bölgesi ise temel olarak Yoruba ve İgbo kabilelerinden oluşur. Güney bölgesi 1923 yılında Yasama Danışma Meclisi kurulmuştur ancak kuzey için böyle bir meclisin kurulması mümkün olmamıştır. 1939 yılında Güney bölgesi; çoğunluğunu Yoruba kabilesinin oluşturduğu Güney-Batı bölgesi ve çoğunluğunu İgbo kabilesinin oluşturduğu Güney- Doğu bölgesi

şeklinde kendi içinde etnik temel olarak bölünmüştür. Ancak bu bölünme bölge için son değildir; daha sonra 1954 yılında Güney’de bir başka bölge daha kurulmuştur. Bu bölünmeyle birlikte, 1967 yılında Nijerya’nın Güneydoğu bölgesinde meydana gelen ayrılıkçı Biafra Savaşı’na kadar Nijerya dört bölgeye bölünmüş hale gelmiştir (Ferhavi, 2015:9).

1960’lı yıllara kadar milyonlarca Nijeryalı, ABD’ye köle olarak götürüldü. Nijerya’da kalan kişiler İngiltere sömürgesi altında yaşadılar.

1967 yılında, Nijerya’da birçok gelişmeler olmuştur. Bunlardan en önemlisi Biafra Cumhuriyeti bağımsızlığını ilan etti. Bu durumun sonucunda ülke batı-doğu olarak ayrıldı. 40 yıl kadar süre boyunca ülkede birçok darbe gerçekleşmiştir. Darbeler ülkenin gelişmesini ve ülkede sağlanan güvenliği olumsuz yönde etkilediği için ülkede altyapı yetersizlikleri artmıştır. Güvensizlik sonucunda ise yabancı yatırımlar ülkeye giriş yapmamıştır. Bu süreçte ülkede eğitim ve sağlık açısından gereken yatırımlar yapılamamıştır. Sıradağ’a (2014: 61) göre; Ülke 1993 yılında bağımsızlığını kazanmış olmasına rağmen askeri darbeler ülkenin siyasi ve ekonomik düzenini sürekli tehdit etmiştir.

Konya Ticaret Raporu’na (2008: 5) göre; Nijerya, 36 Eyalet ve bir Federal Başkent (Abuja) bölgesinden oluşan federal cumhuriyettir. 1 Ekim 1960 tarihinde İngiltere’den bağımsızlığını kazanmıştır. 1966-1999 yılları arasında kısa ara dönemler dışında ülkede hüküm süren askeri yönetimlerin ardından, 1999 yılında yapılan genel seçimler ile ülkede demokrasiye geçilmiştir. 1999’da kabul edilen anayasaya göre; “İkili Meclis Sistemi”ne sahip ülkede yürütmenin başı devlet başkanıdır. Nijerya başkanlık sistemiyle yönetilmektedir. Yürütme yetkisi, halk tarafından Doğrudan seçilen Devlet Başkanı’na verilmiştir.

Nijerya’da 1950’li yıllarda oluşan milliyetçilik akımı Nijerya’ya federal sistemin gelmesinin en önemli nedenidir. Nijerya, eyaletlerden oluşan bir devlettir. Devlet başkanı ise seçimle iş başına gelmektedir. Nijerya devlet başkanı; Muhammed Buhari’dir. Muhammed Buhari askeriyeden gelme bir liderdir ve vaatlerinden en önemlilerinden biri Nijerya’daki iç karışıklığı gidermektir. Nijerya, etkin olan terör faaliyetleri neticesinde iç karışıklıklara sahip bir ülke konumunda bulunmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü’nün kurulmasından önce de iç karışıklıklara sahip olan Nijerya, bu dönemde Hristiyanların Müslümanlara uyguladıkları baskılardan dolayı karışıklığa maruz kalmıştır. Nijerya, 1960 yılından itibaren

bağımsızlığını kazanmış olsa da bağımsızlığın ardından ülkede var olan baskılar neticesinde darbe girişimleri devam etmiştir.

Nijerya’da 1999 yılında siyasal düzeyde birtakım önemli gelişmeler yaşanmıştır. Askeri yöntemin üzerinden geçen 30 yılın ardından ülkede yeniden demokrasi ve sivil yaşam gündeme gelmiştir. Ancak bu gelişme kuzey bölgelerde ciddi hareketlenmelere sebep olmuş ve İslam hukukunun uygulanması talepleri ortaya çıkmıştır. Çeşitli etkileşimlerin ardından, önce Zamfara eyaleti “Şeriat” uygulayacağını ilan etmiş, ardından 11 eyalet (Katsina, Kano, Kaduna, Jigawa, Gombe, Borno, Bauchi, Yobe, Sokoto, Nijer ve Kebi) daha Zamfara’yı takip etmiştir. (Furhavi, 2015: 106)

2015 seçimlerinde seçilen Muhammed Buhari daha önce 2011 seçimlerine de girmiş bir adaydır. Seçimleri kazanamayan Buhari, 2011 seçimlerinin ardından bir daha başkanlık seçimlerine girmeyeceğini söylemiştir. 2015 seçimlerine giren Buhari, şu anda 74 yaşındadır. 2015 seçimlerinde Nijerya’da ki iç karışıklığı gidereceğine dair vaatte bulunmuştur. Seçimlerin ardından iki yıl geçmesiyle birlikte ülkede iç karışıklıklar devam etmektedir. Bunun en önemli nedeni; Boko Haram Terör Örgütü’nün insanlık dışı katliamlarıdır.

Gelir adaletsizliği savaşların ve terör faaliyetlerinin kaynağıdır. Zengin çok zengin fakirin çok fakir olmaya devam etmesi insanlar arasında ki uçurumun büyümesine yol açmaktadır. Bu durumu kendi lehlerine çeviren uluslararası terör örgütleri mevcuttur. Gelir adaletsizliğini ölçmek için uluslararası kuruluşlar vardır. Bunların başında “Birleşmiş Milletler Kalkınma Ajansı” gelmektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Ajansı, ülkelerde oluşan gelir adaletsizliğini araştırarak sorunun ne denli büyük olduğunu ispatlamaktadır. Son yıllarda, özellikle 2009’dan itibaren artan gelir dağılımındaki adaletsizlik savaşlara ve demokratik sorunlara neden olmaktadır.

Hükümete gelir dağılımı adaletsizliğini düzenlemesi için birtakım görevler düşmektedir. Ülkede bulunan iyi yönetim gelir dağılımı adaletsizliğini düzenleyebilmekte ve halkın yönetimden memnun kalmasına olanak sağlayabilmektedir. Hükümet gelir dağılımındaki adaletsizliği gidermek için vergileri artan oranlı vergi sistemine göre ayarlayıp geliri düşük olandan düşük, geliri yüksek olandan ise yüksek vergi almalıdır. Sabit oranlı alınan vergi tarifesine göre alınan artan oranlı vergi tarifesi ekonominin düzelmesi ve halkın memnun olması için başvurulacak en önemli bir yoldur.

Devlet, iktisadi olarak eğer düzgün politika uygularsa ülke ekonomik olarak refaha kavuşur ve halkın devlete duyduğu güven artar. Bu durum; o ülkede bulunan terör örgütlerinin önünde en önemli engel olmaktadır. Örgütler, halkın devlete bağlı olduğu bir ülkede kendilerine militan bulamazlar. Militan örgütlerin en önemli kaynağıdır.

Nijerya, 2001 yılından itibaren Boko Haram Terör Örgütü'nün eylemlerine maruz kalmış bir ülkedir. Boko Haram, Nijerya halkına korku salarak ülkelerinden kaçmasına neden olmaktadır. Halka korku salan bu örgüt, ülke içerisinde dirlik ve düzensizliğe neden olmaktadır. Hükümet, Boko Haram'ın eylemlerine karşı örgütü durdurmaya çalışsa da başarılı olamamıştır. Örgütün katliamları uluslararası alanda Nijerya hükümetinin prestijini sarsmaktadır. Örgüt, bankaları soyarak maddi açıdan kendilerine ekonomik bir güç elde etmektedir. Köylere baskın düzenleyerek köylerde bulunan erkek çocuklarını kaçıırıp savaşçı olarak yetiştirmektedir. Örgüt, insanlığı tehdit eden büyük bir tehlikedir.

1970'lerde ise Nijerya'da petrol yatakları bulunmuştur ve şu anda ihracatın %95'i petrole dayanmaktadır. Bulunan petrol yatakları sayesinde Nijerya, ekonomik açıdan rahatlamıştır. Soğuk savaş döneminde ABD ve Sovyetler Birliği'nin Nijerya'da hâkimiyet kurmak istemelerinin en önemli faktörü petrol ve aralarındaki güç mücadelesidir. 19. yüzyılda İngiltere Nijerya'nın işlerine karışmaya başlamıştır.

3.2 Boko Haram'ın Nijerya'da Gerçekleştirdiği Eylemler

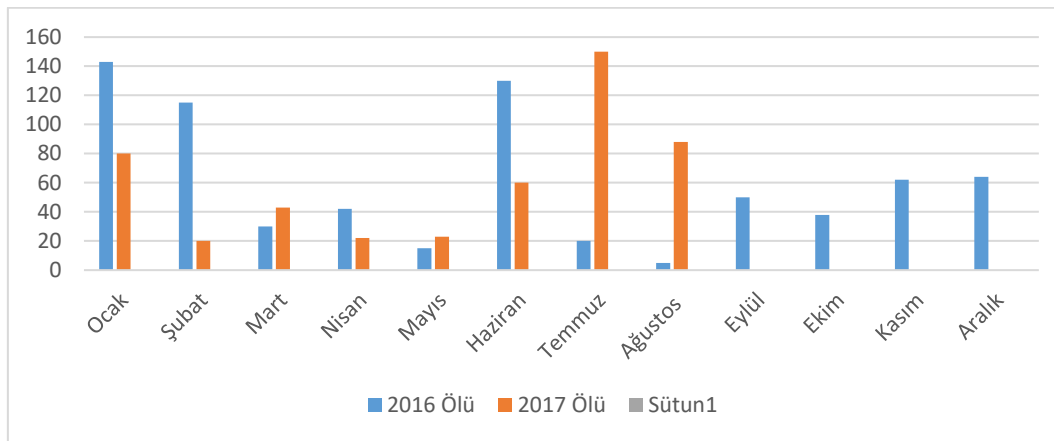
Boko Haram Terör Örgütü, kurulduğu dönemlerde küçük çaplı eylemler yapmıştır. Zaman geçtikçe örgütün saldırı alanı ve saldırıda kullandığı silahlarda değişmiş oldu. Örgüt, ilk başlarda küçük çaplı eylemlere konu olurken zamanla dünya kamuoyunu derinden sarsan eylemler yapmaktadır.

Kekilli, Ömer ve Abdoulaye (2017: 17), Nijerya güvenlik güçleri (BGG)'nin bölgeye sert müdahalelerde bulunarak sivil halk ve örgüt militanı ayrımı yapmadan saldırılarda bulunduğunu söylemektedir. Bölge halkının bir kısmı bu saldırılar neticesinde Boko Haram'a ılımlı bir yaklaşım içerisine girmiştir. Bu bölümde; örgütün 2003 yılından itibaren yapmış olduğu birtakım eylemler anlatılmakta ve örgütün eylemlerinin ve saldırı alanlarının genişlediği örneklerle gösterilmektedir.

Örgüt, gelişen teknoloji ile birlikte ve temin ettikleri silahlar bile birlikte günümüzde en tehlikeli olan terör örgütleri arasına girmiş olan Afrika'nın en tehlikeli aktif bir örgütüdür.

Saldırı alanını genişleten örgüt zamanla kiliselere, polis binalarına ve kamu kurumlarına saldırı düzenlemekle birlikte okullara yönelik saldırılar düzenlemiştir. Saldırıları sadece askerlere yönelik değil; sivilleri de kapsamaktadır.

Boko Haram'ın okullara yönelik düzenlediği saldırılarda örgüt, okullarda eğitim gören yüzlerce kız kaçırmıştır. Kaçırılan bu kız çocukları, örgüt tarafından çok ağır işkencelere maruz kalmıştır. Köy ve kasabalara da baskın düzenleyen bu terör örgütü, köy ve kasabaları yakıp yıkmakta ayrıca burada yaşayan halkı da öldürmektedir.

Şekil 3: 2016-2017 Yıllarında Boko Haram'ın Saldırıları Sonucu Ölen İnsanların Aylara Göre Dağılımı. "Uluslararası Toplum İŞİD'e Odaklanırken, Boko Haram Vahşeti Artıyor, E. Bural, 2017. Telif hakkı 21.yy Türkiye Enstitüsü'ne aittir.

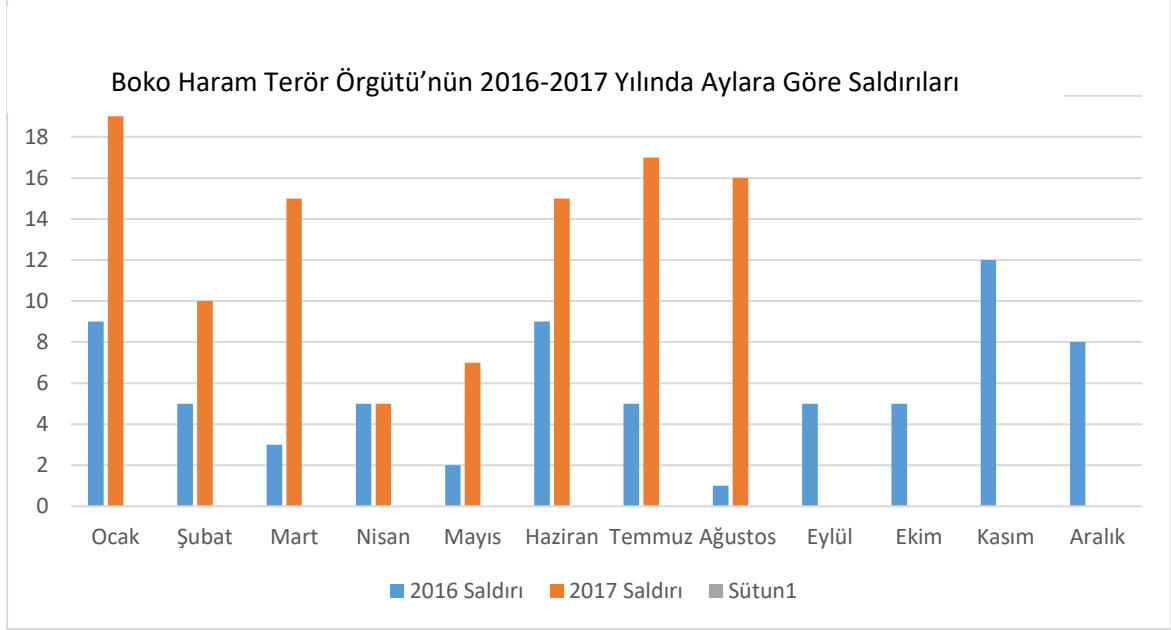
Şekilde görüldüğü üzere Boko Haram Terör Örgütü'nün saldırıları sonucu binlerce insan hayatını kaybetmiştir. Örgüt eylemlerinde belirli kişileri hedef almamaktadır. Son dönemde yapılan saldırılar artan bir seyir izlemektedir.

Terörist eylemlerde 1980'li yıllarda artış olduğu gözlenmiştir. Her yıl yüzlerce insan terörist saldırılarına hedef oldu. Ortadoğu, Avrupa ve Latin Amerika terörden yoğun olarak etkilenen bölgeler arasında yer almıştır (Arı, 2011: 560). Günümüzde Afrika kıtası Boko Haram Terör Örgütü'nün 2001 yılından itibaren artan saldırılarına maruz kalmıştır.

Örgüt lideri Muhammed Yusuf'un öldürülmesinden itibaren Nijerya hükümeti ve Boko Haram arasında çatışmalar artmıştır. Hükümet güçleri ve Boko Haram arasında yıllardır süregelen durumlar Nijeryalıların hükümetten beklentisini arttırmıştır. Ülke günümüzde Boko Haram tehdidini bitirmeye ve halkını korumaya çalışmaktadır.

Boko Haram Terör Örgütü'nün saldırıları küresel boyuta ulaşmaktadır. Örgüt faaliyet alanlarını yıllara nazaran genişletmektedir. Sınır devletlere de yayılan örgüt; ekonomik ve sosyal yönden tehdittir.

Şekil 4: Boko Haram Terör Örgütü'nün 2016-2017 Yılında Aylara Göre Saldırıları. "Uluslararası Toplum İşİD'e Odaklanırken,

Boko Haram Vahşeti Artıyor, E. Bural, 2017. Telif hakkı 21.yy Türkiye Enstitüsü'ne aittir.

Şekilde görüldüğü üzere; günümüzde terör örgütleri şiddet yöntemini kullanarak, bu eylemlerini sürdürmektedir. Boko Haram Terör Örgütü; 2016-2017 yıllarında düzenlediği saldırılar ile birçok kişi hayatını kaybetmiştir. 2016 yılında 487 kişi ve 2017 yılında Eylül'e kadar 501 kişi yaşamını yitirmiştir.

Özellikle 2001 yılından itibaren Nijerya'nın kuzeyi için tehlike arz eden Boko Haram, BM binasına düzenlediği saldırı ile uluslararası alanda tanınmaya başlanmıştır. Zamanla Afrika'nın büyük bir kısmında ekonomik gücü elinde bulunduran örgüt birtakım finansörlerden maddi destek sağlamaktadır. Finansörler içinde örgüte destek veren devletler, uluslararası alanda bulunan diğer terör örgütleri, toplanan bağışlar ve yardımlar vardır. Boko Haram; yaptığı eylemlerle bölge halkını tedirgin eden, katliamlar yapan, kız çocuklarını kaçıran, kamusal kuruluşların binalarına baskınlar düzenleyen, banka soygunları yapan, maddi alanda kendisine ekonomik güç sağlamaya çalışan, kiliselere ve köylere baskın düzenleyen terör örgütüdür. Tüm bu mezalimlikler karşısında örgüt, amacını İslam dinine hizmet olarak nitelendirmektedir.

Köy ve kasabalara düzenlediği saldırılarda örgüt bu yerlerde bulunan kız ve erkek çocuklarını kaçırmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü saldırıları neticesinde 2016 yılında 700'e yakın insan ve 2017 yılında ilk sekiz ayda 500 kişi hayatını kaybetmiştir. Örgüt, saldırılar sonucunda öldürmediği insanların bir kısmını kaçırmaktadır. Erkek çocuklarını kaçırp kendilerine militan temin etmeye sağlayan bu örgüt kız çocuklarını da farklı amaçları için kullanmaktadır. Bankalara yönelik saldırılar da düzenleyen Boko Haram, banka binalarını soyarak kendilerine maddi anlamda güç temin etmek istemektedir. Örneklerde anlatıldığı üzere örgüt; polis binalarına ve bankalara yönelik devamlı saldırılarda bulunmuştur. Örgütün zamanla artan faaliyetleri Nijerya halkını korkutmuştur. Korkan halk, ülkelerini terk edip sınır bölgelerdeki ülkelere sığınmaktadır. Fakat örgüt, sınır bölgelerdeki ülkeleri de tehdit eder bir konuma gelmiştir. Örgütün insanlığı tehlikeye düşüren faaliyetleri bir yana Nijerya'nın hem sosyal, siyasal hem de ekonomik yanını tehlikeye düşürmektedir. Ülke, Boko Haram Terör Örgütü'nden kurtulamamaktadır.

Alkan'a göre (2017: 28); Şiddet ve öldürmenin tarihini, insanların toplu olarak yaşadıkları döneme kadar götürmek mümkündür. Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın çocukları olan Habil ve Kabil kisasıyla insanlık tarihinde ilk şiddet ve öldürme eylemi başlar.

2001 yılında kurulan Boko Haram Terör Örgütü, bugüne kadar 13000 den fazla insanın ölmesine neden olmuştur. Saldırılar sadece askere yönelik değil kız öğrencilere, sivillere ve çoğunlukla Müslümanlara yöneliktir. Boko Haram Terör Örgütü, kendi mensupları dışındaki herkesi saldırılarının hedef kitlesi olarak belirtmiştir. 2009 yılında örgüt lideri Muhammed Yusuf'un öldürülmesinin ardından örgüt çatışmalarını artırarak kitlesel şiddete de başvurmuştur.

Örgüt, 2004 yılında polisle girdiği çatışmada 28 üyesini kaybetmiş ve 11 subayı da öldürmüştür. Boko Haram Terör Örgütü'nün faaliyet alanları: kamu binaları (BM binası gibi), polis merkezleri, su kaynaklarının bulunduğu alanlar ve sınırlardır.

Bu örgüt, faaliyet alanları olarak stratejik bir yol izlemiştir. Örgüt lideri Muhammed Yusuf'un öldürülmesinden sonra Boko Haram, kamu binalarına saldırılarda bulunarak binlerce kişinin ölümüne neden olmuştur. Örgüt, Nijerya polisleri hatta halkla çatışmaya girmektedir. Boko Haram'ın en etkili olduğu dönem Hristiyan lider Goodluck'ın Nijerya federal devletinin başında bulunduğu dönemdir. BM binasına saldırılar düzenleyen Boko Haram, siyasi olarak medyada yani dünya kamuoyunda kendisini göstermeye çalışmaktadır.

Örgütün faaliyetlerinden dolayı Nijerya'nın kuzeyinde binlerce insan göç etmek zorunda kalmıştır. 2009 yılında örgütün faaliyetlerinin ardından ordu birlikleri Boko Haram Terör Örgütü'nün buldukları camiye saldırıda bulunmuşlardır. 200 kişiye yakın terör örgütü üyesi ölmüştür. BM binasına Boko Haram Terör Örgütü'nün düzenledikleri saldırıyla 18 kişi hayatını kaybetmiştir. Örgütün eylemleri sadece bu şekilde olmayıp kiliselere bombalı saldırılar da düzenlenmiştir.

Nijerya, batı Afrika'da bulunan ve en fazla askeri güce sahip olan bir ülkedir. Ülkenin yıllık 130.000 civarı aktif askeri bulunmaktadır. Nijerya Silahlı Kuvvetleri'nin kuruluşu 1960 yılına dayanmaktadır. Ülkeye ABD, Çin, Rusya, İsrail, Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere lojistik destek vermektedir. 2014 yılında yapılan araştırmaya göre ülkenin savunma bütçesi 3,2 milyar dolardır. Ülke, Afrika'da en etkin konumda bulunan askeri güce sahiptir.

Boko Haram, sivillerin aksine askeri birliklere yönelik çatışmalara girmektedir. Askeri birliklere ateş açan Boko Haram, Nijerya donanmasıyla sürekli bir savaş halindedir. Boko Haram, Nijerya için uluslararası alanda varlığını tehdit eden bir iç savaştır. Boko Haram Terör Örgütü'nün militanları askeri güçlere, polis binalarına yönelik saldırılar düzenlemiştir. Hatta yapılan bu saldırılar sonucunda örgütler kentleri yakmış ve binlerce insan buldukları yerleri terk edip başka şehirlere, başka ülkelere kaçmıştır. Kaçamayan kişilerin hayatları hep tehlikede kalmaya devam etmiştir.

Örgüt, kuruluşunun ilk yıllarında askerlere ve polisler için yönelik saldırılar gerçekleştirirken 2009 sonrasında daha çok sivilleri hedef alır hale gelmiştir. Muhammed Yusuf liderliğinde Boko Haram, yeni kurulmuş ve gelişmekte olan bir örgüt iken eğitim kurumları vs. araçlar yoluyla sivilleri kendi lehlerine kullanmak istiyordu. Fakat Yusuf, polislerin elindeyken öldürülmüştür. Örgüt, Nijerya güvenlik güçlerine karşı düşmanlık beslemektedir. Muhammed Yusuf'un ölümünün ardından örgüt eylemlerini arttırmıştır. Sivilleri de hedef alan örgüt, çok sayıda mühimmata sahip olarak eylemlerini dünyanın da tepkisini alarak gerçekleştirmiştir.

Boko Haram'ın askeri üstlere saldırıda bulunmasının altında birçok sebep yatmaktadır. Yeni kurulmuş örgütler bir müddet yapılanmaya çalışırlar. Yapılanmış olan örgütler ülkede baskın olmaya çalışarak güvenlik güçlerine yönelik saldırıda bulunurlar. Amaç; ülkede baskın olmaya çalışmaktır.

Örgütler, güvenlik güçlerine saldırı düzenleyerek ülkenin askeri kanadını etkisiz hale getirmeyi ve zarar vermeyi isterler. Bir ülkeyi var eden en önemli unsur; askeri yapısıdır. Askeri yapısı güçlü olan ülkeler, gücü elinde bulundurarak varlığını korumaktadır. Askeri yapıya sahip olmayan ülkelerin varlığından söz edilemez. Terör örgütleri, askeri güçleri hedef alarak ülkenin varlığını tehdit etmek ister. Terör saldırısı sonucunda askeri kayıp veren ülkelerin uluslararası prestijleri zedelenir.

Örgüt, sadece ulus içi alana değil; uluslararası alanda da ülke için bir tehdit olmaya çalışmaktadır. Terör saldırısı sonucunda askeri kayıp veren ülkelerde halkın devlete olan güveni zedelenir. Örgüt, halk ve devlet arasında düşmanlık oluşturmak istemektedir. Bugüne kadar örgüt, 13000'den fazla insanın ölümüne neden olarak fiilen büyük bir katliam yapmıştır.

Boko Haram, Nijerya'da kamu alanlarına yönelik saldırılarda bulunmaktadır. Örgüt, Nijerya'nın Yobe eyaletine bağlı olan polis karakoluna 2003 yılında saldırıda bulunmuştur. Saldırı sonucunda; Boko Haram militanları ve birkaç polis öldürülmüştür. 2001 yılında kurulan Boko Haram, bu tarihlerde saldırıları günümüze kıyasla daha küçük çaplıdır. Örgüt, ilk başlarda vur kaç taktiğiyle saldırı düzenlerken zamanla polis karakollarına yönelik saldırılar düzenleyip saldırı alanını genişletmektedir. Örgütün polis binalarına saldırı düzenlemesi hükümetin karşısında artık etken bir güç olduğunu ispatlamak istemesidir. Örgütün hükümet binalarına yönelik gerçekleştirdiği eylemler, küçük çaplı bir terör örgütü olmadığını göstergesidir. Boko Haram aynı dönemde polis karakollarına yönelik saldırılarını devam ettirmiştir. Gerçekleştirilen saldırılar sonucunda polis memurları ve birkaç sivil ile 26 Boko Haram militanı ölmüştür. Saldırı sonucunda Kamerun'a kaçan Boko Haram militanları Nijerya hükümetine teslim edilmiştir.

2004 yılında Boko Haram, hareket halindeki polis aracına yönelik saldırı gerçekleştirmiştir. Saldırı sonucunda on iki polis Boko Haram tarafından rehin alınmıştır. Örgütün saldırıları günümüzde yaptığı saldırılar kadar yoğun değildir. En azından örgüt, günümüzdeki kadar sivilleri hedef almamaktadır.

Boko Haram, cezaevlerine yönelik saldırılarda bulunmuştur. Örgüt tarafından tutuklu bulunan Boko Haram üyeleri saldırı sonucunda öldürülmüştür. 2003 ve öncesinde yapılan saldırılarda öldürülen Boko Haram militanlarının yanı sıra yüzlerce militanı da

tutuklanmıştır. Tutuklu bulunan bu teröristler zamanla örgütün hapisaneden kaçırma olaylarına konu olmuştur. Örgüt, cezaevine düzenlediği bir saldırı sonucunda 400 kişinin hapisaneden kaçmasına yol açmıştır. Bu kişilerden 100'ü Boko Haram üyesidir. Örgüt, 2005 ve 2008 arası dönemde saldırılarına aralık vermiştir.

2009 yılında Muhammed Yusuf'un öldürülmesinin ardından Boko Haram, kitlesel boyutlara ulaşan saldırılarda bulunmuştur. Muhammed Yusuf, Temmuz 2009'da gerçekleştiren saldırı sonucunda yakalanmıştır. Saldırı Bauchi kentinde düzenlenmiştir ve 5 gün sürmüştür. Saldırı Nijerya polisi ve Boko Haram arasında gerçekleşmiş olup 800'e yakın Boko Haram militanı ölmüştür. Saldırı sonucunda Muhammed Yusuf gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınan Muhammed Yusuf bilinmeyen bir keskin nişancı tarafından vurularak öldürülmüştür. Örgüt, bu saldırı sonucunda yıllar sonra terör faaliyetlerini arttırmıştır. Arttırılan terör faaliyetlerinin nedenini; Muhammed Yusuf'un öldürülmesi olarak beyan etmiştir. Örgüt liderinin öldürülmesiyle birlikte 2009'dan bu yana Nijerya'yı kana bulayan bu örgüt, teknolojik olarak hem silahlarını güçlendirmiş hem de insanlık dışı katliamlarını arttırmıştır.

Örgüt, 2010 yılında cezaevine yönelik bir saldırı düzenlemiştir. Bauchi kentinde düzenlenen saldırı sonucunda toplam 700 mahkûm cezaevinden kaçmıştır. Kaçan mahkûmlardan 100'ü örgüt üyesidir. Örgüt, bir sonraki yıl Maudiguri'de polis karakoluna düzenlediği saldırıyla 14 kişinin ölmesine neden olmuştur.

Aynı dönemde Boko Haram, askeri birliklere yönelik saldırılarda bulunmuştur. Örgüt, askeri kışlaya düzenlediği saldırı neticesinde 13 kişinin ölümüne 33 kişinin yaralanmasına neden olmuştur. 15 Boko Haram üyesinin 2011 tarihinde Nijerya güvenlik güçleri tarafından yakalanmasının ardından aynı dönemde askeri araca bomba atılmıştır. Aynı dönem Boko Haram, silahlı ve bombalı bir saldırı gerçekleştirmiştir. Saldırı Damboa'da gerçekleşmiştir. Saldırılarda 100'e yakın kişi öldürülmüştür. Saldırı polis karakoluna ve bankaya düzenlenmiştir. Boko Haram'ın kamu alanlarına yönelik düzenlediği saldırılar yıllara kıyasla artan bir seyir izlemiştir. Örgüt, Nijerya'nın kuzeyinde Kano şehrinde 2012 yılında saldırıda bulunmuştur. Devlet binasına yönelik düzenlediği saldırılarda 180'e yakın kişi ölmüştür.

Boko Haram'ın dini kurumlara ve kişilere yönelik saldırıları da bulunmaktadır. Örgüt, 2009 yılından itibaren saldırılarını kitlesel boyutlara taşımıştır. Örgütün sivil halka yönelik saldırı girişimleri de yıllara göre artış göstermektedir. 2010 yılında Boko Haram tarafından yapılan

saldırıları sonucunda 86 kişi öldürülmüştür. Saldırı Maidiguri şehrinde ve sivillere yönelik yapılmıştır. Aynı şehirde 2011 yılında yapılan saldırı sonucunda içki içilen bir yere örgüt, bomba atmıştır. Atılan bomba sonucunda 25 kişi ölmüştür. Bu dönemde Maduguri kenti örgüt tarafından saldırılara maruz kalmıştır. Sivillere yönelik düzenlenen saldırılar neticesinde yüzlerce insan, Boko Haram tarafından öldürülmüştür. 2012 yılında Mubi kasabasında düzenlenen saldırıda örgüt, silah ve bomba kullanmıştır. Saldırı sonucunda 20 kişi hayatını kaybetmiştir.

Boko Haram, siyasi ve dini bir ideolojiye sahip bir örgüttür. Ülkedeki etnik farklılıklardan faydalanarak iç karışıklıklara sebep olmaktadır. İslam dinini yaşamayı isteyen örgüt, Müslümanlara ve Hristiyanlara yönelik saldırılarda bulunmuştur. Müslüman din adamı Dala ve İbrahim Birkuti'yi örgüte yaptığı eleştirilerden dolayı öldürmüştür. 2011 Noel sabahı kiliseye yönelik bomba kullanılarak düzenlenen saldırı sonucunda yaklaşık 40 kişi hayatını kaybetmiştir. Raporlara göre; 39 kişinin öldürüldüğü beyan edilmektedir. Örgüt, kiliselere düzenledikleri saldırılarda Noel sabahlarını ve Pazar günlerini esas almaktadır. Abuja kentinde 2012 yılında pazar günü gerçekleştirilen saldırı kilise binasına yönelik gerçekleştirilmiştir. Bomba kullanılarak gerçekleştirilen saldırıda 5 kişi hayatını kaybetmiştir. Dini kurumlara yönelik gerçekleştirilen saldırılarda örgüt dini suistimal ederek halkın ibadetlerini yerine getirmesine mani olmaktadır. Amaçlarının İslam dinini yaymak olduğunu iddia eden Boko Haram, hem İslam dinine inanan hem de diğer dinlere inanan insanlara zarar vermektedir. Kiliselere düzenlenen saldırılar sonucunda hükümet ile Boko Haram arasında görüşmeler başlamıştır. Fakat Boko Haram, görüşmelere olumlu yaklaşmamıştır (EK 1: Boko Haram Eylemleri).

Boko Haram; güvenlik güçlerine, kamu binalarına, sivillere ve siyasi ideolojisini gerçekleştirmek için birtakım kişilere yönelik saldırılarda bulunmuştur. Örgüt, 2010 yılında gerçekleştirdiği saldırıda vali adayını öldürmüştür. Örgütün en fazla tepki uyandıran saldırılardan birisi; 2011 yılında Abuja kentinde gerçekleştirilen BM binasına yönelik düzenlediği saldırıdır. Siyasi ideoloji hâkim olan saldırıda 23 kişi ölmüştür. Saldırı dünya kamuoyunda büyük bir tepki uyandırmıştır. Aynı dönemde örgüt lideri Muhammed Yusuf'un kayınbiraderi, evinin önünde Boko Haram tarafından düzenlenen saldırı sonucunda öldürülmüştür.

Örgütün üniversitelere yönelik saldırıları da bulunmaktadır. Borno eyaletindeki Maiduguri kentinde Boko Haram tarafından bombalı saldırılar düzenlenmiştir. Bu saldırılardan birisi sabah namazında bir diğer saldırı da üniversite girişinde yapılmıştır.

Boko Haram'ın üniversiteler gibi eğitim kurumlarına saldırı düzenlemesinin nedeni olarak örgüt "Batılı eğitim haramdır." diyerek saldırılarını meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Faaliyette buldukları ülkelerin her açıdan gerek ekonomik gerek dini gerekse eğitim alanlarında gelişmesini istememekte ve bunu önleyerek ülkelerin etkin terör faaliyetlerine maruz kalıp gerilemesine, insani değerlere zarar vererek de sosyal yapı olarak bozulmalarına ve ülkelerin güvenlik güçlerini tehlikeye düşürerek askeri yapıda zayıflamasına neden olmaktadır. Örgüt, kuruluşundan itibaren on yedi bine yakın insanın ölümüne neden olmuştur. Boko Haram'ın okullara düzenlediği bir diğer bombalı saldırıda yine Nijerya'da bir okula düzenlediği ve kırk sekiz kişinin hayatını kaybettiği yetmiş dokuz kişinin yaralandığı bir olaydır.

Örgütün bir diğer saldırı alanı AVM'lere yöneliktir. Boko Haram, Nijerya'da alışveriş binalarına yönelik kanlı saldırılar düzenlemiştir. Bu saldırılardan binlerce insan hayatını kaybetmiştir. 26.06.2014 yılında Boko Haram, Nijerya'nın başkentinde bir alışveriş binasına bombalı saldırı düzenlemiştir. Bu saldırıda 21 kişinin hayatını kaybettiği ve birçok yaralının olduğu iddia edilmektedir. Yapılan saldırı sonrasında şehir kana bulanmıştır. Günümüzde terör örgütlerinin faaliyet alanları insanların yoğun olarak buldukları kalabalık mekânlardır. Bunlar şehir merkezleri ve AVM'ler gibi mekânlardır.

Örgütün çocuklara yönelik düzenledikleri saldırılar içlerinde en acımasız olanıdır. Kamerun'da Boko Haram Terör Örgütü'ne yönelik birtakım operasyonlar yapılmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü, tampon bölgede kurulan bir örgüt olmasından ziyade çok uluslu bir yapıya sahiptir. Kamerun tarafından Örgütün gücüne güç katan bu unsurun parçalanması ve Boko Haram Terör Örgütü'nün faaliyetlerinde kullandığı bombaların fabrikalarına yönelik bir takım operasyonlar yapılmıştır. Bu operasyonlar sonucunda Boko Haram Terör Örgütü üyeleri, çocukları canlı bomba olarak kullanmaya başlamışlardır. Kamerun valisi Bakari, Boko Haram Terör Örgütü'nün faaliyetlerinde çocukları canlı bomba olarak kullandıklarını söylemiştir. Şubat ayında saldırı maksadıyla kullanılmak istenen iki çocuğun Boko Haram tarafından kaçırılmak istendiğini ve hayatlarını kaybettiklerini söylemiştir. Kamerun'da bu şekilde kaçırılan çocukların sayıları artmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü,

kirli amaçlarına ulaşmak için çocukları bile amaçlarına alet etmektedir. Kamerun'da bu örgüt yüzünden yaklaşık 2000 kişi hayatını kaybetmiştir.

Dünyada, Boko Haram gibi birçok terör örgütü bulunmaktadır. Bu örgütler, insan vücudunda bulunan kanserli hücreler gibidir. Eğer bu hücreler yok olmazsa bu hücreyle yaşayan kişi yok olacaktır. Terör örgütleri de aynı bu şekildedir. Nasıl kanser hastalığı bireyi bitiriyorsa terör örgütleri de bir devleti zayıflatan, dış politikada itibarını sarsan bir unsur olmaktadır. Bu örgütlerin arkasında sağlam birtakım güçler bulunmaktadır. Genel özellikleri tampon bölgede kurulmaları ve zengin maden yataklarına sahip olan yerlerde bulunmalarıdır. Mesela; İŞİD Suriye ve Irak'ta etkili bir örgüttür. İŞİD, Suriye'de etki alanını ithalat ihracat yapabilecek kadar genişletmiştir. Etki alanını genişletmesinin arkasında yaptığı kanlı eylemleri vardır. Çünkü amaçlarına ulaşmak için insanlığa karşı katliamlar yapabilecek potansiyele sahiptir. Ülkedeki insanları öldürmüş ve halen öldürmekte, şehirleri yakıp yıkmaktadır.

Boko Haram, köylere yaptıkları baskınlarda genç kızları ve erkek çocuklarını kaçırmaktadır. Kız çocuklarını zorla evlendirmeye ya da seks köleliğine zorlayan örgüt, erkek çocuklarını da militanları olarak yetiştirmektedir. Örgüt, bazı kadın ve erkek çocuklarını uyuşturucu bağımlısı haline getirip canlı bomba olarak kullanmaktadır. 2016 yılında NTV'de yapılan habere göre Boko Haram Terör Örgütü, 8 yaşındaki bir çocuğun canlı bomba yapıldığını iddia etmektedir. Örgütün bu tür faaliyetlerine sıklıkla haberlerde rastlanmaktadır.

Boko Haram, gerçekleştirdiği eylemler ile Nijer sınırında bulunan Malam Fatoni köyünü ele geçirmiştir. Bölgede hala mayınlar ve tuzaklar bulunmaktadır. Evlerin çoğu yıkık ve sokaklar küle dönmüş bir haldedir. Daha önce Malam'i 30 bin nüfusa sahipti. Şimdiyse birkaç kişiden başka kimse yoktur. Nijer ve Çad ordusu bu durum karşısında Boko Haram'a karşı işbirliği halinde bulunmuştur. Örgütün elinden kısa sürede Malam Fatoni köyü geri alınmıştır.

Askerlerin geldiğini anlayan Boko Haram, köyde olanların evlerinden çıkmalarını söylemiştir ve evleri yakmıştır. Örgüt, onlarca kız çocuğunu da kaçırmıştır. Bir grup yaşlı kadın kız çocuklarının kaçırıldığını ve ergenlik çağında ki erkeklerin başlarının kesildiğini söylemiştir. Oradaki halk; Boko Haram'ın yarattığı sonuçları çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermiştir.

“Boko Haram, kızları zorla evlendirmek için alıkoyuyor. Aynı zamanda çocukları da alıyorlar. Yaşı ileri olanlarıysa öldürüyorlar. Niçin? Boko Haram’ın her yerde gözü ve kulağı var. Herkesin her hareketini izliyorlar. Sokağa çıktığımda eve girdiğimizde her zaman bizi izliyorlar. Kısaca; Boko Haram, geriye tek bir şey bırakmaktadır. Bu da korkudur. Boko Haram Terör Örgütü’nün faaliyetlerinden dolayı 20 binden fazla Nijeryalı ülkesini terk etmiştir. Dar’es Salam mülteci kampı, yerinden olmuş yaklaşık 4 bin kişiyi ağırlamaktadır. Çoğu aile Boko Haram’ın en vahşi katliamlarını yaptığı Baga’dan gelmiştir. Mültecilerin çoğu yanlarında hiçbir şey getirememiştir. Yüzlerce insan vahşi bir şekilde katledilmiştir. Boko Haram, bu katliamda en az 2 bin kişiyi öldürmüş ve kasabayı ateşe vermiştir. Örgütün kurbanlarının büyük çoğunluğunu Müslümanlar oluşturmaktadır. Boko Haram’ın etkili oldukları alanlarda devletler bu terör örgütüyle mücadele etmektedir” (Fighting Boko Haram, 2015).

Boko Haram Terör Örgütü’nün en çok tepkiye neden olan saldırısı, Borno eyaletinde 300 kız öğrenciyi kaçırmaya girişimidir. Habila (2016), Colombia Global Raport’a göre; Boko Haram’ın kentinde kaçırdığı bu kız çocuklarının çoğundan haber alınamadı. Okuldan kaçırılan bu kız öğrencilerden sonra Boko Haram Terör Örgütü mensupları, okulu da yakmışlardır. Seçim zamanında kaçırılan bu öğrencilerin kaçırılma nedeni olarak örgüt lideri Ebubekir Şekau açıklamada bulunmuştur. Kız öğrencileri batılı tarz eğitim aldıkları için kaçırdıklarını bu kızların okuması yerine evlenmesi gerektiğini ve pazarlarda köle olarak satacaklarını ifade etmiştir. Seçim dönemi zamanında örgütün kız çocuklarını kaçırmaya eylemi bu olayın arkasında siyasi bir etkenin olduğu fikrini uyandırmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü, 14 Nisan 2014 yılında Nijerya’nın kuzey eyaletinde bulunan Chibok kentinde yatılı okula baskın düzenlemiş ve 300’e yakın kız çocuğu kaçırmıştır. Kaçırılan kız çocuklarından 57 tanesi ertesi gün örgütten kurtulmayı başarmıştır. Kızlardan 82 tanesi Boko Haram Terör Örgütü tarafından 5 Boko Haram üyesi karşılığında iade edilmiştir. Kaçırılan kız çocuklarının akıbeti bilinmemektedir. Boko Haram militanının yaptığı bir açıklamaya göre kaçırılan kız çocuklarının bir kısmı Nijerya hükümetinin düzenlediği saldırılarda öldürülmüştür. Bu kız çocuklarından yaklaşık elli tanesinin Boko Haram militanlarıyla evlendirildikleri iddia edilmektedir. Zamanla örgütten kaçmayı başarmış kızlardan bir kısmı örgüt tarafından cinsel istismara maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Kaçırılan kız çocukları dünya kamuoyunda büyük bir tepkiye neden olmuştur. Kız çocukları hakkında yürüyüşler gibi çeşitli faaliyetler yapılmıştır.

Tüysüzoğlu’na (2014) göre; Boko Haram’ın kız çocuklarını kaçırmaya ile birlikte başta ABD olarak dünya bu olaya tepki göstermiştir. Kız çocuklarının kaçırılmasının ardından ABD, Fransa, İsrail, İngiltere ve Çad Nijerya hükümetine yardım teklifinde bulunmuş fakat hükümetin yardımı kabul etmesi iki haftaya yakın bir zamanı almıştır. Kabul edilen yardımın ardından Çad 100’e yakın asker göndermiştir. ABD hava araçları göndererek kaçırılan kız

çocuklarının yerlerini tespit etmeye çalışmıştır. Yardım teklifinde bulunan diğer ülkelerse Nijerya'ya özel kuvvetlerini yollamıştır.

Boko Haram Terör Örgütü'nün 2014 yılında kaçırdıkları kız çocuklarının ardından Uluslararası Af Örgütü bu konuyla ilgili çalışmalar yapmış ve bu çalışmalarını rapor haline getirmiştir. Bu raporda; Boko Haram Terör Örgütü tarafından kaçırılan yirmi sekiz kadın örgütte buldukları süre zarfında yaşadıkları felaketleri anlatmışlardır.

Boko Haram Terör Örgütü'nün 2014 yılından itibaren 2000'e yakın kadını kaçırdığı bilinmektedir. Kaçırılan kız çocuklarından bir kısmı kaçmayı başarmış bir kısmı iade edilmiştir. Ayrıca günümüzde örgütün elinde bulunan kurtarılamamış kız çocukları da mevcuttur. Kız çocuklarından bir kısmı örgüt içerisinde bulunan militanlarla zorla evlendirilmiştir. Evlendirilmeyen kızlar cinsel istismara maruz kalmıştır. Kızların kalan bir kısmının savaşçı olarak yetiştirildiği iddia edilmektedir.

Kaçırılan kadınların üzerinde dini baskı yapılmıştır. Bu kadınlar zorla Boko Haram'ın oluşturduğu bir dine girmeye zorlanmıştır. Bu durumu kabul etmeyen kişiler boğazlarından kesilerek öldürülmüştür.

Uluslararası Af Örgütü'ne Boko Haram Terör Örgütü hakkında bilgi veren 28 kadından birisi ve on dokuz yaşındaki genç kız isminin açıklanmasını istememiştir. Boko Haram Terör Örgütü, kaçırdığı kız çocuklarını zorla evlendirdiklerini veya cinsel istismara maruz kalmaya zorladıklarını söylemiştir. Bu bilgiler genç kızın ağzından şu şekilde ifade edilmektedir:

“Kaçırıldıktan sonra 4 ay Boko Haram militanlarıyla yaşamak zorunda kaldım. Bu süre içerisinde defalarca tecavüze uğradım. Bazen altı kişi tarafından istismar ediliyordum. Örgütte kaldığım süre içerisinde Boko Haram'ın elli kişiyi öldürmesine tanık oldum. Bunlardan biri de benim kız kardeşimdi”.

Kaçırılan bu kız çocukları örgütün içerisinde kötü bir amaç için kullanılmaktadır. Bu kızlar zorla evlendirilmekte ya da cinsel istismara maruz kalmaktadır. Örgütün kötü bir amaca sahip olduğu yapılan röportajlarda somutlaştırılmıştır. Örgüt, gerçekleştirdiği eylemlerini İslam dini için yaptığını ifade etmektedir fakat İslam dininde insanlara işkence değil insanlığa sevgi ve saygı öğretilmektedir.

Şiddet yolunu kullanan ve bireylere zarar veren uluslararası terör örgütleri insanlığa yönelik büyük bir tehdittir. İŞİD, Irak ve Suriye'ye yönelik tehlikeli eylemlerde bulunarak katliamlar yapmıştır. Genç yaşlı kadın erkek çoluk çocuğu katletmiştir. PKK, Türkiye'ye yönelik bir tehdittir. Örgüt, Türkiye'de çatışmalara neden olmuş ve ülkenin uluslararası alanda prestijini sarsmaya çalışmıştır. Boko Haram; Nijerya, Kamerun ve Çad'da faaliyetlere neden olmuş ve etki alanı geniş olan terör örgütüdür. Bu örgütlerin kullandıkları en önemli unsur; İslam dinidir. Örgütler, hak dini olan İslam dinini dünyaya kötü tanıtmaktadır.

Terör örgütlerinin İslam dinini eylemlerine dayanak olarak göstermesinin nedenleri bulunmaktadır. Örgütün faaliyette bulunduğu alanlarda yoğunluk Müslüman nüfusa aittir. Örgüt, Müslüman nüfustan faydalanmak istemekte ve İslam dini uğruna kurulduklarını ifade etmektedir. Bu sayede örgüt militanlarını ve destekçilerini arttırmaya çalışmaktadır. Örgüt, Müslümanlığı dünyaya kötü tanıtmaya çalışmaktadır. Yaptığı eylemleri Müslümanlığa uygun göstermeye çalışan Boko Haram, dünyaya Müslümanlığın terörden ibaret olduğunu ve insanların aklında bu hak dinin insanlığı katlettiği olgusunu yaratmaktadır.

Boko Haram militanlarının faaliyetlerinden birisi köye baskın düzenleyip burada bulunan kız çocukları ve kadınları kaçırmaktır. 17 yaşında olan Helen, örgütün içerisinde bulunduğu sürede yaşadıklarını anlatmıştır. Helen'in söylemine göre; Boko Haram, bir gün köye baskın düzenlemiş ve bu baskında Helen'in bekâr olduğunu anlayan örgüt militanları Helen'i kaçırmışlardır. Örgüt, Helen gibi 40 kızını da kaçırmış ve bir yere hapsedmiştir. Hapsedilen yerde bulunan pencereden dışarıya bakan Helen Boko Haram militanlarının 7 adamı ipe bağlayıp boğazlarını kestiklerini görmüştür.

Boko Haram Terör Örgütü saldırılarını gerçekleştirdikleri alanlarda bulunan kadınlara, erkeklere ve çocuklara yönelik katliamlar yapmaktadır. Örgüt, 2009 yılından itibaren saldırılarına yoğunluk vermiştir. Boko Haram, Afrika'da insanlığa yönelik büyük bir tehdittir.

Örgüt tarafından kaçırılan 25 yaşında olan Rukaya, Boko Haram Terör Örgütü ile 5 ay yaşamak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Rukaya, örgüt tarafından kaçırılmasının ardından diğer kadınlar gibi yaşadıklarını anlatmıştır. Boko Haram Terör Örgütü'ne katılmaya zorlandıkları ve örgüte katılmak için Müslüman olmanın şart olmadığı tek şartın örgüte tabii

bir üye olmanın gerektiğini ifade etmiştir. Hristiyan veya Müslüman fark etmez örgüte katılmak zorundasın anlayışının hâkim olduğunu ve örgüte katılmayan insanların da boğazlarından kesilip öldürüldüklerini söylemiştir. Boko Haram Terör Örgütü militanı olmak için Müslüman olma şartı aranmamaktadır. Tek şart örgüt üyesi olmaktır. Aksi takdirde o kişi boğazından kesilip öldürülecektir. Rukaya'nın bir diğer söylemine göre örgütte kadın erkek hepsi silah taşımak zorundadır. Örgütte bulunan kadınların bir kısmı savaşı olarak yetiştirilmeye çalışılmakta ve bu kişilerinde diğer erkek militanlar gibi silah bulundurma zorunluluğu var olmaktadır.

Boko Haram Terör Örgütü militanlarını rıza ile ya da zorla elde etmektedir. Örgüte kendi rızasıyla girmek isteyen kişilerin aksine örgütte zorunlu bulunan kişilerin varlığı bilinmektedir. Herhangi bir bireyin örgüt tarafından kaçırılması neticesinde birey yaşamda kalmak için örgüte tabii olma zorunluluğuna maruz kalmaktadır. Bu sebepten ötürü binlerce insan öldürülmüştür. Kaçırılan kişilerin söylemlerinden bu durum anlaşılmaktadır.

Kuzey Afrika ülkelerini ve suçsuz günahsız insanları tehlikeye atan Boko Haram, kurulduğu dönemden itibaren etki alanını genişleterek geniş çaplı eylemler yapmıştır. Uluslararası Af Örgütü'nün hazırlanan raporuna göre; Boko Haram, kaçırdıkları kız çocuklarını yaşlarına göre ayırmaktadır. Söylemlere göre de kızlar ya savaşı olarak eğitiliyor ya zorla evlendiriliyor ya da cinsel istismara maruz kalıyorlardı.

3.3 Örgütün Nijerya Ekonomisine Etkisi

Terör eylemleri bir ülkenin gelişmesinin önündeki en büyük engeldir. Sahip olduğu petrol kaynakları nedeniyle stratejik öneme sahip olan Nijerya, Afrika kıtasında önemli konumda bulunmaktadır. Ülke, günümüzde Dünya'nın en fakir ülkelerinden birisidir. Bu durumun en önemli nedeni ülkede terör eylemlerinin yoğun bir şekilde yaşanmasıdır. Nijerya; terör faaliyetleri nedeniyle siyasal, sosyal ve ekonomik alanda zarar gören Afrika ülkelerinden birisidir.

Terörizm; ülkenin gelişmesini her açıdan engelleyen bir olgudur. İhracat ve ithalat iç sorunlar nedeniyle oldukça etkilenmektedir. Ülke, terör faaliyetleri nedeniyle yatırımlarını askeri alanlara yönlendirmektedir. Sosyal alanlar ikincil planlara atıldığı için ülke sosyo-

ekonomik açıdan olumsuz etkilenmektedir. Ortadoğu ülkelerinin genelinde yaygın olan İŞİD vs. terör örgütleri, Afrika ülkelerini de terör faaliyetleriyle etkilemektedir.

Terör eylemleri nedeniyle bu örgütlere destek veren ülkeler bulunmaktadır. Eylemlere maruz kalan ülke ile örgüte destek veren ülke arasında siyasal ve ekonomik anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir. Fakat örgütlere destek vermeyen ülkeler bu durumun ortadan kalkması için teröre maruz kalan ülkelere yardım yapmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü'nden dolayı Nijerya petrol kaynaklarından yeterince faydalanamamaktadır. Bu durum ülkenin gelecekte yapılabileceği yatırımları engellemektedir. İhracat ve ithalatın önündeki en büyük engel ve ülkenin fakirleşmesinin en önemli nedenidir.

Afrika'nın önemli ekonomik gücüne sahip olan Nijerya'da gelir dağılımı adaletsizliği yaşanmaktadır. Bu durum hükümetin terör sorunlarıyla uğraşılmasından dolayı düzeltilenmemektedir. Terör faaliyetleri neticesinde Nijerya, ekonomik düzeyde istediği seviyeye ulaşamamaktadır. Terör örgütünün boru hatlarına yaptıkları saldırılar petrol kaçakçılığını arttırıp devletin gelirini oldukça azaltmaktadır. Yapılan saldırılar neticesinde ülkenin dış ticareti zarar görmektedir.

Nijerya'nın gelir kaynakları içerisinde büyük bir bölüm petrol kaynaklarından oluşmaktadır. Fakat bu gelirden halkın yalnızca %10 civarı faydalanabilmektedir. Geri kalan kişiler adaletsiz bir yaşama maruz kalmaktadır.

Nijerya, OPEC üyesi olan bir ülkedir. Ülke elde ettiği petrol rezervleri açısından dünyanın ilk 10 ülkesi arasına girmiştir. İhracatın büyük bir kısmı petrolden karşılanmaktadır. Ülkenin otuz sekiz milyon varil civarında petrol rezervleri vardır. 38 milyon varil petrol ülkenin 50 yıla yakın ihtiyacını karşılayabilecek düzeydedir. Çok fazla petrole sahip olan bu ülke petrol gelirlerinin büyük bir kısmını elde edememektedir. Bu durumun birtakım nedenleri vardır. Bu nedenler; altyapı yetersizliği, var olan boru hatlarına yapılan saldırılar ve yolsuzluktur.⁷

3.4 Örgüte Nijerya Hükümeti Tarafından Verilen Tepkiler

Nijerya'daki dini ve etnik çeşitlilik, bağımsızlıktan bu yana peş peşe maruz kaldığı şiddet dalgalarının ortaya çıkışına yegâne gerekçe değildir. Çünkü dünyanın pek çok ülkesinde de çok sayıda etnisite ve din birlikte yaşadığı halde, Nijerya'nın tanık olduğu gibi bir şiddet olgusuna tanık olmamaktadır. Bu şiddetin derinindeki nedenleri, Nijerya'nın tanık olduğu

⁷ Boko Haram sıklıkla boru hatlarına saldırılar düzenlemektedir. Bu durum ülkenin ihracatını olumsuz etkilemektedir.

çoğu şiddet olayının temel çerçevesini oluşturan sosyo-ekonomik kalkınma düzeyindeki dengesizlik üzerinde durulmaksızın ortaya çıkarmak mümkün değildir. Bu dengesizliklerin bir kısmı, kuzey ile güney arasında yeni elitlerin yetiştirilmesi sırasında yapılan dengesizlik başta olmak üzere sömürgecilik döneminden miras almıştır. O zaman eğitim kurumları güneyde yoğunlaştırılırken kuzeyin dışlanması bölgelerarası eşitsizliğin temel nedenlerinden büyük olmuştur. Devlet, ülkenin farklı bölgelerinde eğitim kurumları ve üniversiteleri yaygınlaştırma yönünde ilerleme sağlamasına rağmen, bağımsızlık sonrasında bu sorunları kesin bir şekilde çözmeyi başaramamış, bu da bir yandan diğer sektörlerin gelişiminde yeni dengesizlikler oluştururken, öte yandan şiddet ve aşırılığa müsait bir ortam oluşmasının bir başka nedeni olmuştur. Nitekim kuzey bölgeleri oldukça yoksuldur ve güney bölgelerine oranla sağlık hizmetleri ve ekonomik faaliyetlerinden son derece yoksundur. Bu da Nijerya'nın en yoksul bölgesi kabul edilen kuzeyde etkin olan Boko Haram başta olmak üzere fanatik ve aşırı eğilimlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. (Furhavi, 2015:5)

Örgütün saldırılarını önlemek için hükümet tarafından tedbirler alınmıştır. Kekilli, Ömer ve Abdoulaye'e (2017: 21) göre; Batı Afrika'nın en güçlü ülkelerinden olan Nijerya terörle mücadele konusunda birçok nedenden dolayı sorun yaşamaktadır. Ülkede güvenlik kurumları arasındaki koordinasyon ve işbirliği eksikliği, teknolojik konusunda biometrik bilgi toplama sistemleri ve gerekli veri tabanları eksikliği gibi problemler ülkenin bu yöndeki politikalarını yavaşlatmaktadır. Örneğin Ocak ayında Nijerya Hava Kuvvetleri tarafından yanlışlıkla bir mülteci kampının bombalanması da bu tür bir zafiyetten kaynaklanmaktadır. Yine ülkede yolsuzluk probleminin önemli bir boyutta olması, ülkenin kaynaklarını iyi kullanma konusunda problem yaşaması, terörle mücadelede şüpheli terörist tutukluların zamanında yargılanmaması da dahil olmak üzere yargı sisteminin yavaş ilerlemesi, savcı ve hakimlerin 2011 yılında çıkartılan terörle mücadele yasasını(tadil edilmiş haliyle) yerine getirmek için yeterli eğitime sahip olmaması gibi sıkıntılar da devletin elinin zayıflatmaktadır.

Nijerya Hükümeti bu kapsamda terörizme karşı yasalar çıkartmış ve askeri harcamaları arttırarak yeni stratejiler geliştirmiştir. Son zamanlarda Nijerya ordusu, Boko Haram'a yönelik eylemlerde bulunmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü'nün İŞİD'e biat etmesinin üzerine İŞİD' in verdiği yetkinin ardından örgütün Nijerya'nın kuzeyinde İslam devleti kurduklarını açıklamaları Nijerya ordusunun Boko Haram'a karşı saldırılarının artmasına neden olmuştur. Hükümetin saldırılarına rağmen Boko Haram, kuzey Nijerya'da tehlikeli ve

ölümcül faaliyetlerine devam etmektedir. Örgüt gerçekleştirdiği eylemlerine yapılan müdahalelere devam etmektedir.

Örgütün eylemlerini önlemek amacıyla ülke içinden ve dışından Boko Haram'a karşı tepki gösterilmiştir. Ülke içerisinde yapılan eylemlere karşılık vermeyen bu örgüt hükümetin görüşme taleplerine de karşılık vermemektedir. Örgüt, 2009 yılında M. Yusuf'un öldürülmesiyle eylemlerini arttırmıştır.

Nijer ve Çad ordusunun desteğiyle Boko Haram için etkin bir konumda bulunan ve Nijer sınırında olan Malam Fatoni köyü geri alınmıştır. Bölgede hala mayınlar ve tuzaklar bulunmaktadır. Evlerin çoğu yıkık ve sokaklar küle dönmüş bir haldedir. Çad Devlet Başkanı İdriss Deby ile Euronews'te yaptığı bir röportajda örgütün finansal destekleri hakkında bilgiler vermiştir.

“Boko Haram Terör Örgütü faaliyetleri, 2013 yılına kadar Nijerya ile sınırlı kalmıştır. Fakat Boko Haram, 2013 yılından bu yana eylemlerini Nijerya dışına yayarak Kamerun ve Nijer gibi ülkelere de taşıdı ve örgüt son olarak Çad'a saldırdı. Bu örgüt, çok tehlikeli ve kısa sürede organize olarak ülkedeki işsiz ordusundan yararlandı ve onları kendilerine militan yaptı. Boko Haram aynı zamanda İŞİD ve El-Kaide ile işbirliği içerisinde. Tabii olarak Boko Haram, ekonomik anlamda Çad'a çok büyük bir zarar verdi. Boko Haram, bu bölgeler için hayati bir sorun teşkil etmektedir. Dolayısıyla zayıf sayılan imkânlarımızı bir araya getirerek Boko Haram'ın bölgedeki etkisini azaltmak zorundayız. Amacımız kısa ve net olarak Boko Haram'ı yok etmektir. Afrika güçlerini bir araya getirmemiz lazım. Bizim müdahalelerimiz Boko Haram'ın asgari gücünü azalttı ve İŞİD'le bağlantı halinde bulunan bir örgüttür. Asıl sorun Boko Haram'ın arkasında kim olduğu gerçeğidir. Boko Haram destekleniyor. Boko Haram'a finansal destek sağlanıyor. Boko Haram çok sayıda asgari, silahsal destek aldı ancak kimden aldı bilemiyorum. Nijerya gibi Afrika'nın dev bir ülkesinin 3'de birini ele geçirmiş bir örgütü dışarıdan yardım alıp almamasını siz nasıl yorumladınız. Nijerya'da zırhlı araç üretilmiyor, silah üretilmiyor. Bütün bunlar gökten düşmedi. Libya'da 2011'de Kaddafi arkasında donanımlı bir ordu bırakmıştır. İŞİD geliyor teröristler Libya'da güç kazanıyor. Sahra güneyindeki Afrika ülkelerini gerçek anlamda bir tehdit sarmış bulunmaktadır. İŞİD ve Boko Haram yaptıkları eylemlerle İslam dininden çok çok uzaktalar. Bu benim için kabul edilemez bir durumdur. Müslümanlar sadece seyirci kalmamalı ve bu duruma müsaade etmemelidir. Ancak uzun bir süredir buna izin verdik. Müslümanların artık bir araya gelerek Müslümanlıkla ilgisi olmayan bu örgütlere karşı mücadele etmelidir. Onlar Müslüman değiller ve bu insanlarla mücadele etmeliyiz. Müslümanlar bu olanlara izin vermemelidir” (Deby, 2015).

Ayrıca Boko Haram Terör Örgütü'nün siyasi alanda faaliyetleri bulunmaktadır. Bu örgüt, geçen yıl Nijerya'da yapılacak seçimleri de engellemeye çalışmıştır. Ebubekir Şekau sosyal medyada yayımlanan bir videoda Nijerya'da olacak seçimleri engelleyeceğine dair yemin etmiştir. Bu sırada Nijer'de ise yüzlerce insan, Boko Haram Terör Örgütüne karşı protesto yapmıştır.

Örgütün kız çocuklarını kaçırmaları dünya kamuoyunda büyük bir ses getirmiştir. Kız çocuklarını kaçırmaların ardından kızlara ne olduğunun bilinmemesi hatta örgütün kız çocuklarını pazarlarda köle olarak satacağını söylemesi üzerine Nijerya hükümeti, kız çocukları için yakaladıkları Boko Haram militanlarından bir kısmını serbest bırakıp kız çocuklarıyla takas etmişlerdir. Örgütün elinde kalan diğer kızlardan kaçabilenlerde az sayıda olmuştur. Kaçabilen kızlar durumun vahşetini uluslararası af örgütüne verdikleri röportajda anlatmışlardır.

Kaçırılan kız çocuklarını kurtarmak için birtakım eylemler yapılmıştır. Bu durum ünlülerin ve siyasilere de halka destek vermesine neden olmuştur. Kız çocuklarının kaçırılmasının ardından ABD, Fransa, İsrail, İngiltere ve Çad ülkenin hükümetine yardım teklifinde bulunmuş fakat hükümetin yardımı kabul etmesi iki haftaya yakın bir zamanı almıştır. Kabul edilen yardımın ardından Çad 100'e yakın asker göndermiştir. ABD hava araçları göndererek kaçırılan kız çocuklarının yerlerini tespit etmeye çalışmıştır. Yardım teklifinde bulunan diğer ülkelerse Nijerya'ya özel kuvvetlerini yollamıştır.

Halk, Boko Haram'ın insanlık dışı faaliyetlerine karşı birtakım eylemler yapmıştır. Boko Haram'a dur diyen yalnızca Nijerya'lı halk değildir. Dünyadan da birçok ülke örgütün bu kanlı eylemlerine yani insanlık dışı katliamlarına yönelik eylemler yaparak örgütü durdurmaya çalışmışlardır. Bu eylemler sayesinde örgütün yaptığı zulüm, insanlara bir dur dedirtmiştir.

İnsanların gelişen teknolojiyle birlikte örgütün katliamlarından haberdar olması ve beraberinde eylemler yapması dünya genelinde bu örgütlerin istenmediğinin göstergesidir. Örgütün bu tarz eylemlere bile cevap vermemesi ve hatta eylemlerine devam etmesi Afrika'nın en tehlikeli bir örgüt olduğunu göstermektedir. Kız çocuklarını kaçırmaların ardından Boko Haram Örgütü lideri Ebubekir Şekau, kaçırılan kız çocuklarına çok kötü muamele yaptıklarını söylemiştir. Şekau verdiği bir röportajda; Alman rehinecilerinde korktuklarını ve hatta onları kesebileceklerini, öldürebileceklerini beyan etmiştir. Örgüt, dünyaya tehlike arz eden örgüttür. Kız çocuklarından kaçırılmadan itibaren haber alınamamıştır. Kaçan bazı kız çocukları ailelerine kavuşsa da çocukların büyük bir çoğunluğu örgütün elindedir. Örgütün kaçırılan kız çocuklarını nerede sakladığına dair bir bilgiye ulaşılamaması da aileleri, ülkeyi ve dünyayı tehlikeye düşürmüştür.

Babiş'e (2014) göre; örgütün kaçırılan kız çocuklarını pazarda köle olarak satacağını söylemesi üzerine Michella Obama kaçırılan kız çocuklarının ardından "Bring Back Our Girls" sloganıyla kızlarımızı geri ver çağrısında bulunmuştur. ABD, örgütü en tehlikeli terör örgütü olarak ilan etmiş ve örgüt liderinin başına 7 milyon dolar koymuştur. Siyasilerinde bu vahşi katliama karşı koymak için birtakım eylemler yapması örgütün dünya kamuoyunu büyük bir derece sarstığının göstergesidir. Boko Haram, güvenlik güçlerine ve sivillere yönelik saldırılar düzenlemektedir. Toplumun her kesimini hedef alan saldırılar düzenleyen örgüt Müslümanlara, Hristiyanlara, gençlere, yaşlılara, kız çocuklarına, erkek çocuklarına, askerlere ve sivillere karşı eylemlerde bulunmaktadır.

Boko Haram'ın 276 kız çocuğunu yatılı okullarından kaçırmalarının ardından halk örgüte karşı eylemler yapmıştır. Dünya çapında da yapılan eylemlerle tüm dünyanın bu örgüte karşı olduğu ve insanların artık insanlığı tehlikeye düşürecek örgütlere tepkileri kanıtlanmıştır. Boko Haram'ın vahşice katliamlarına karşı halk ve ünlüler eylemlerde bulunarak dünyayı bilinçlendirmek istemektedir. 2011 yılından sonra sivillere yönelik saldırılarını arttıran Boko Haram tepkilere maruz kalmıştır. Fakat örgüt tepkileri ve hükümetin görüşme taleplerine kayıtsız kalmaktadır. Kız çocuklarını kaçırmalarının ardından ünlülerde "Bring Our Girls" adlı bir eylemler yapmıştır.⁸

Kaçırılan kız çocuklarının ardından örgütten bir şekilde kurtulmayı başaran kızlar örgütün yaptıkları konusunda uluslararası örgütlere röportaj vererek vahşeti anlatmışlardır. Kiliselere düzenlenen eylemler sonucunda Hristiyan halk çok fazla zedelenmiştir. Müslüman ve Hristiyan düşmanlığı yaratmaya çalışan örgütün amaçlarıyla eylemleri arasında farklılıklar mevcuttur.

Boko Haram'ın eylemlerine karşı halk eylemlerle karşılık vermektedir. Ayrıca halk, ülkeden kaçarak Çad ve Kamerun gibi ülkelere sığınmaktadır. Köy ve kasabalara düzenlenen saldırılar sonucunda halkı korku sarmaktadır. Örgüt üyeleri, halkı zorla örgüt mensubu yapmaya çalışmaktadır.

Boko Haram Terör Örgütü'ne karşı yapılan eylemler ve insanların verdikleri tepkiler, örgütün saldırılarının geniş çaplı olarak bütün dünyayı etkilediği, terör örgütlerinin korku

⁸ "Bring Our Girls" adı altında yapılan mitingler ve propagandalar yapılarak dünya kamuoyu, örgüte tepki göstermiştir. ABD kaçırılan kız çocuklarının ardından Boko Haram'ı en tehlikeli terör örgütü listesine eklemiştir. Ebubekir Şekau, bu tepkilere kayıtsız kalmıştır.

saçtıkları, insanların hayatlarını mahveden bu örgütlerin ülke içerisinde büyük bir tehdit olduğu bilinmektedir. Peki, örgüt neden bu şekilde hareket etmektedir?

Boko Haram Terör Örgütü, Nijerya'yı uluslararası alanda imajını sarsmaya çalışmaktadır. Nijerya hükümeti, insanları katleden ve ülkeyi parçalamaya çalışan bu örgütle çatışmalarda bulunmaktadır. Kekilli, Ömer ve Abdoulaye'ye (2017: 21) göre; M. Buhari başkanlık seçimlerinde Boko Haram Terör Örgütü'nü bitireceğine dair söz vermiş ve askeri komutanları Borno eyaletine yerleştirmiştir. MNJTF ile yürütülen askeri operasyonları hızlandıran Buhari, askeri harcamaları artırmıştır. Fakat Boko Haram Terör Örgütü'nün silahları, bombaları Nijerya ordusuna göre daha gelişmiştir. Örgüt gelişmiş silahlarıyla gücüne güç katmaktadır. Bu silahları uluslararası alanda Boko Haram'ı destekleyen devletlerden alınmasının aksine çöken Lübnan'dan alındıkları iddia edilmektedir. Başka bir açıdansa örgüt uluslararası alanda bulunan diğer örgütlerle bağlantılıdır. Ve bu örgütler birbirlerine maddi manevi yardım etmektedirler. Çünkü bu örgütlerin aslında temel amaçları aynıdır.

3.5 Nijerya'da Boko Haram Terör Örgütü'nün Etkisini Azaltmanın Yolları

Maraş'a (2017: 451) göre; Muhammed Yusuf'un örgüt lideri güvenlik olan İbrahim bin Salih 15 Kasım 2012'de Nijerya ordusunun saldırısı sonucunda ölmüştür. İbrahim bin Salih'in yerine Ebubekir Şekayu örgüt lideri olarak devam etmiştir. Nijerya'da bulunan Boko Haram ve ülkenin farklı yerlerinde faaliyette bulunan örgütlerle mücadelede Nijerya'nın başarılı olabilmesi için uzun vadeli çalışmalar yapması gerekmektedir. İdari yapıda teşkilatlanma değişikliği düşünülmeli; adalet, sağlık, eğitim ve ekonomi konularında reformlar yapılmalıdır. Ülkedeki iç karışıkların sonlandırılması adına çalışılmalar planlanmalıdır. Boko Haram'ın eylemleri yüzünden bazen talep edilerek bazen tekliflerin gelmesi sonucu dış yardımlar gelmektedir. Bu ülkeyi dış müdahaleye zamanla açık hale getirebilir.

Kekilli, Ömer ve Abdouleya'ya (2017: 21) göre; bölge ülkelerinin operasyonları sayesinde Boko Haram'ın saldırıları son yıllarda azalmaktadır. Boko Haram, kasaba ve köylere yönelik saldırılar düzenleyerek bu bölgeleri ele geçirmeye çalışmaktadır. Uluslararası Kriz Grubu'nun yaptığı araştırmaya göre; örgüt, içerisinde 6 farklı grubu barındırmaktadır. Borno eyaletine düzenledikleri saldırılar sonucunda bu bölgeyi ele geçiren örgüt, buraya diğer kasabalarda uyguladıkları gibi militanlarını göndermiştir. 2009 yılında örgüt liderinin öldürülmesi, Nijerya güvenlik güçlerinin örgütün bitirildiğini açıklamalarına neden

olmuştur. Fakat örgüt iki yıllık süreçte yenilgisini atlatıp yapılanmıştır. 2011 tarihinden sonra saldırılarını arttıran örgüt binlerce kişiyi öldürmüştür. Bu kişiler içerisinde güvenlik güçleri ve siviller bulunmaktadır.

Örgüt; insanları zorla, öldürme tehdidiyle kendi bünyesine çekmektedir. Köye ve kasabalara düzenlenen saldırılar sonucunda burada yaşayan insanlar zorla örgüte çekmeye çalışmaktadır. Örgüt, bankaları soyarak gelirinin bir kısmını elde ediyor. Kaçırma girişimleri sonucunda fidye alarak maddi anlamda örgüt kendisine güç temin etmektedir. Yapılan bir habere göre örgüt, Nijeryalı zengin bir işadamını kaçırmıştır. Kaçırmanın sonucunda 1 milyon dolarlık fidye karşılığında bu kişiyi geri vermiştir. Örgüt birde Fransız bir aileyi kaçırmıştır. Kaçırmanın ardından 3 milyon dolarlık fidye alan örgüt kaçırılan kişileri geri vermiştir. Örgüt bu yolla yıllık 10 milyon dolarlık gelir elde etmektedir. Örgüt askeri üslere yönelik gerçekleştirdiği saldırılar sonucunda bu bölgelerin bir kısmını ele geçirmiştir. Ele geçirilen askeri üslerden mühimmat bulunan askeri araçlar elde etmektedir. Bu mühimmatlar içerisinde roketatarlar, askeri kamyonetler, silahlar, zırhlı personel taşıyıcıları vardır.

Örgütün, Libya'nın devrilmesinin ardından ülkede bulunan silahları aldığı düşünülmektedir. Boko Haram'ın kullandığı bombalar basit bir yapıya sahip olan ve etkileri çok olan bombalardır. Örgütün bombaların çoğunluğunu kendilerinin yaptıkları düşünülmektedir. Hatta araştırmamızda örgütün roketatar yapım sürecine dair fotoğraflar yer almaktadır. Boko Haram bomba yapımı için ülkede bulunan bir Fransız çimento şirketine yönelik baskın yapmıştır.

Boko Haram'ın durdurulması için yukarıda anlatıldığı gibi örgütün güçlenmesinin ve etki alanının genişlemesinin durdurulması gerekmektedir. Bu konuda büyük bir görev hükümete düşmektedir.

Bu durumda örgütün durdurulması için yapılması gereken birtakım yöntemler vardır. Örgütün ele geçirmeye çalıştıkları kasabalar ve köylerde, askeri personel bulunmalıdır. Köylerdeki halk silahlandırılmalıdır. Kasaba ve köylerin güvenlikleri artırılarak örgütün bu yerlere yönelik saldırıları önlenmelidir. Örgütün ekonomik gücünü kırılmalıdır. Örgüt gelirinin bir kısmını banka soygunlarından elde etmektedir. Hükümetin bankalara yapılan soygunlara karşı Boko Haram'ın elde ettiği gelirlerin kesintiye uğramasını sağlayacak önlemler almalıdır. Mühimmatlarını yok etmek gerekmektedir. Boko Haram, güvenlik

güçlerine yönelik saldırılarda bulunmaktadır. Saldırı sonucunda örgüt, askeri üslerin ve polislerin mühimmatlarını ele geçirebilmektedir. Ülkede iyi bir yönetim sonucunda bu kurumlar güçlendirilmelidir. Örgüt, bu kurumlara yönelik düzenlediği saldırılar sonucunda mağlup olursa etki alanı daralabilmektedir.

Uluslararası terör örgütleri silah kaçakçılığı yaparak mühimmat elde etmektedir. Ülkeler birleşip bu durumu engellemeye çalışmalıdır. Ülkeyi ekonomik ve sosyal açıdan geliştirmek gerekmektedir. Örgütün doğumuna ve güçlenmesine neden olan birtakım unsurlar vardır. Bu unsurların başında; yoksulluk, gelir dağılımındaki eşitsizlik ve adaletsizlik gelmektedir. Bu unsurlar kötü yönetimin sonucudur. Ülkede yönetim güçlendirilmelidir. Gelir dağılımı eşitsizliği düzeltilmeye çalışılmalıdır. Ekonomik ve sosyal adaletsizliğin önüne geçilmelidir. Hükümet, örgütün yaptıkları eylemelere karşı halkını daha çok bilinçlendirmelidir. Çünkü halk, bir müddet sonra devletin güven sağlayamadığını düşünüp örgüte ılımlı hale gelebilmektedir. Ya da halk korkunun etkisiyle zorla örgüt üyesi olabilmektedir. Örgüt üyelerinin yakalanması oldukça zordur. Çünkü dünyada bulunan terör örgütlerinin çoğu vur kaç taktiğini uygulamaktadır. Bu taktik sonucunda bu militanların izini bulmak oldukça zorlaşmaktadır. Ayrıca Boko Haram, sınır bölgede kurulduğu için örgütün izine ulaşmak daha bir zordur.

Örgüte hükümet haricinde dış devletler tarafından da tepki gösterilmiştir. Boko Haram'ın kız öğrencileri kaçırmalarının ardından Amerikan yönetimi ise Nijerya ordusu için uydu verilerini sağlamaya başlamıştır. Nitekim Nijeryalı kızların kaçırılmasından sonra iki ülke arasında istihbarat paylaşımı alanında bir anlaşma imzalanmıştır. 21 Mayıs 2014 tarihinde Başkan Obama, "Savaş Kanunu" nun verdiği yetkiler çerçevesinde, kaçırılan kız öğrencilerin yerini tespit edilmesine yardımcı olmak amacıyla 80 ordu mensubunun Çad sınırı yakınlarına konuşlandırıldığını Amerikan Kongresi'ne bildirilmiştir. Obama aynı zamanda, bu kuvvetlerin oraya konuşlandırılması ile Birleşik Devletler'in ulusal güvenliği ve dış politikası arasında bağlantı kurmuştur. Aynı çerçevede New York Times gazetesi, Boko Haram ve diğer aşırı grupların aşırı düşüncelerine arşı koymak amacıyla Nijerya'nın kuzeyine yönelik olarak 24 saat yayın yapacak bir uydu kanalının ABD tarafında finanse edileceğini yazmıştır. (Furhavi, 2015: 98)

3.6 Nijeryalı Öğrencilerin Örgüte Yaklaşımı

Boko Haram Terör Örgütü hakkında bilgi edinmek amacıyla okuldan Nijeryalı birkaç kişiyle bir araya geldik ve ses kayıt yöntemini kullanarak mülakata yer verdik.

İlk olarak “K. Bashir” isimli arkadaşla yaptığımız mülakatta birkaç soru sorduk. Bu sorular: (1)Boko Haram Terör Örgütü ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? (2) Boko Haram Terör Örgütü’nü kim desteklemektedir? (3) Hükümet, Boko Haram Terör Örgütü’nü yok etmek için neler yapmaktadır? (4) Boko Haram Terör Örgütü’nün uluslararası alanda başka örgütlerle bağlantısı var mıdır? Verilen cevap şu şekildedir:

“Bence; Boko Haram, devlet tarafından kurulan bir örgüttür. Elbette diğer devletlerin yardımıyla kurulmuştur. Boko Haram’ı önce ki devlet kurdu. Şimdiki devletin Boko Haram’la bir bağlantısı yok hatta önceki devletin yaptıkları kötü durumları ortadan kaldırmaya çalışıyorlar diyebiliriz. Şimdiki Nijerya devleti Boko Haram’ın sıkıntısını çözmeye çalışıyor. Ayrıca, farklı ülkelerde Boko Haram’ı destekliyorlar. Bence Nijerya’da Boko Haram’ı destekleyen yok ve insanlar Boko Haram’dan kurtulmaya çalışıyorlar. Şimdiki devlet, Boko Haram ile mücadeleye yeni ama etkili bir şekilde başlamıştır. Nijerya silahlı kuvvetleri elinden geleni yapmaktadır. Boko Haram, İŞİD’e katıldığını söylemiştir” (Bashir, 2016).

“A. Jabo” adlı arkadaşla yaptığımız diğer röportajda sorduğumuz sorular: (1) Boko Haram’la ilgili düşünceleriniz nelerdir? (2) Sizce Boko Haram’ın asıl amacı nedir? (3) Boko Haram’a ülkenizde destek veren kişiler var mıdır? (4) Boko Haram’ın uluslararası alanda bağlantılı olduğu örgüt var mıdır? Sorular üzerine aldığımız cevaplar şu şekildedir:

“Boko Haram, İslamiyet’i bilmeyen bir örgüttür. Boko Haram bir protesto grubuydu. İslamla ilgili protestolar yapıyorlardı. Sonra iyi bir lider örgütün başına geçti ve örgüt büyüdü. Hristiyan lider, cumhurbaşkanı olunca Boko Haram Terör Örgütü daha çok şiddetli eylemlerde bulunmaya başlamıştır. Eski hükümetten bazı kişilerin Boko Haram’a destek verdiğini düşünmekteyim. Ayrıca, Boko Haram İŞİD’le bağlantılıdır. İŞİD onları destekliyor ve silahların İŞİD’den geldiğini söylemiyorlar. Devletimiz bu durumu çözebilecek çünkü şimdiki cumhurbaşkanı; ciddi bir adam ve eskiden ordu komutanıydı” (Jabo, 2016).

“A. Dauda” adlı kişiyle yaptığımız mülakatta; Boko Haram Terör Örgütü’yle ilgili düşüncelerini ve bu örgütü kimin desteklediğini sorduk. Verilen cevap şu şekildedir:

“Boko Haram ülkemizi mahvetmeye çalışan bir örgüttür. Bence Boko Haram, devlete bağlı bir örgüttür. Böyle bir şeyi yapmalarının nedeni hükümeti ele geçirmek amacıyla, çünkü eski başkanı sevmiyorlardı. Bence Boko Haram, Amerika’ya bağlı bir örgüttür ve bir ara İngiltere bizi destekliyordu. Amerika buna karşıydı” (Dauda, 2016).

Yaptığımız görüşmelerde verilen ortak cevap bu örgütün eski devlet tarafından kurulduğu iddiası ve Boko Haram’ın İŞİD’le bağlantılı bir örgüt olduğu gerçeğidir.

BÖLÜM 4

BOKO HARAM TERÖR ÖRGÜTÜ'NÜN DİĞER ÜLKELERDEKİ EYLEMLERİ

Nijerya, tarih boyunca sömürgele ve iç karışıklıklara maruz kalmış bir ülkedir. Ülke, 1960 yılında sömürgeci kurtulmuştur. Ülke, 1960 yılına kadar İngiliz sömürgesi altındadır. Batılı eğitime karşı olan bu örgüt batılı hiçbir fikrin ve kuruluşların ülke içerisinde var olmasını istememektedir.

Nijerya'nın geri kalma nedenini batıya bağlayan Boko Haram, ülkenin kurtuluşunu İslamiyet'e dönmekle (İslamiyet'i yaşamakla) olacağını ifade etmektedir. Bu düşünce etrafında örgüt, ülkedeki Hristiyan ve Müslüman nüfusundan faydalanmaya çalışmıştır. Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında politik görüş ayrılıklarının olması örgütün gelişmesine neden olan bir kaynak olmuştur. Boko Haram'ın ilk eylemlerini yaptığı zamanlar ülkede Müslüman bir yönetici bulunmaktaydı. Fakat bu durum bile Boko Haram'ı durduramamıştır.

Jonathan Goodluck, 2011 yılında demokratik seçimlerde seçilmiş Hristiyan bir devlet başkanıdır. Goodluck, Nijerya'da 2015 yılına kadar devlet başkanlığını yürütmüştür. Boko Haram Terör Örgütü'nün 2011 yılında ülke içerisinde buldukları eylemler nedeniyle; örgüt, ülkede güvensizlik yaratmıştır. Bunun üzerine Goodluck, ABD ve İngiltere'den yardım istemiştir. Bu devirde Hristiyan halkın hakları savunulmuş ve Müslümanlar dışlanmıştır. Daha geride bir hayat yaşayan Müslüman kesim bulunmaktaydı. Bu durum ve yolsuzlukların yaşanması Boko Haram'ın lehine olmuş ve birçok kişi Boko Haram'a yaklaşmıştır. Örgüt bu yolla güçlenmiştir. Ülkede, İngiltere'nin sömürgeci kurtulması sonucunda yaşanan darbe girişimleri ve iç karışıklıklar sonucunda birtakım sorunlar oluşmuştur. Boko Haram, bu durumu lehlerine çevirmiştir. Bu durum örgüte katılımı arttırmıştır. Örgütün hedef aldığı kitleler Hristiyanlar, yöneticiler, örgütü eleştiren Müslüman din adamları ve güvenlik kuvvetleridir.

Boko Haram, kiliselere düzenledikleri saldırılarla Hristiyanları hedef almaktadır. Örgütün eylemlerini incelediğimiz zaman özellikle ayın günü olan Pazar günü seçilmektedir. Eylemlerinde örgüt, genellikle bomba kullanmaktadır.

Boko Haram Terör Örgütü, teknolojik alanda gelişmiş mühimmatlara sahiptir. Örgüt, bu nedenle geniş çaplı eylemler yapmaktadır. Eylemlerinde; bomba ve silah kullanarak saldırılarını gerçekleştirmektedir.

4.1 Boko Haram'ın Kamerun'da Gerçekleştirdiği Eylemler

Boko Haram, çoğunlukla Nijerya'da faaliyet gösteren silahlı bir örgüttür. Örgüt, son dönemlerde Çad ve Kamerun'da eylemler yapmaktadır. Çad ve Kamerun Nijerya'nın sınır bölgesinde bulunan ülkelerdir. Boko Haram Terör Örgütü'nün Çad, Nijerya ve Kamerun'u kapsayan sınır bölgede kurulması örgütün geniş çaplı eylemler yapmasına sebep olmuştur. Örgütün olumsuz etkisi artan bir seyir izlemektedir. Örgüt sınır bölgelere yakın bulunan köylere ve kasabalara yaptığı baskınlarla Çad ve Kamerun'da bulunan insanları tehlikeye düşürmektedir.

Kekilli, Ömer ve Abdoulaye'ye (2017: 22) göre; Boko Haram süreç içerisinde eylem alanını genişleterek Nijerya'nın sınır komşusu Kamerun'un kuzey bölgesinde de saldırılar gerçekleştirmiştir. Örgütün şu anda Kamerun'da hala varlığını sürdürdüğü tahmin edilmektedir. Örgüt ilk saldırısını 2014 yılının Mart ayında Kamerun Fotokol kenti yakınlarındaki Kamerunlu yerli insanlardan da oluşan gruplar kurarak bölgede güçlenmiştir. 2016 yılının sonlarında Nijerya güvenlik güçleri öncülüğünde yürütülen operasyonlar sonucu Boko Haram sonlarında Nijerya güvenlik güçleri öncülüğünde yürütülen operasyonlar sonucu Boko Haram son kalesi olan Sambisa Ormanı'ndan çıkarılmıştır.

Son zamanlarda terör örgütleri saldırılarını canlı bomba yöntemini kullanarak gerçekleştirmektedir. Canlı bomba olarak kullanılan kişiler örgüte tabii olmuş kişilerdir. Bu yöntem için kalabalık mekânlar seçilmektedir. Çünkü örgüt kitlesel düzeylere ulaşan katliamlara ulaşmak istemektedir. PKK Terör Örgütü, Türkiye'de bu yöntemi 2016 yılında uygulamıştır. Ankara civarında yapılan saldırılar sonucunda birçok insan hayatını kaybetmiştir. Boko Haram, 2015 yılında Nijerya ve Kamerun'da bu yöntemi uygulamıştır. 5 intihar eylemcisi kullanılarak gerçekleştirilen saldırılar sonucunda 12 kişi hayatını kaybetmiştir.

Boko Haram, 2017 yılında Kamerun'da canlı bomba kullanarak saldırıda bulunmuştur. Bu saldırı sonucunda 7 kişi öldürülmüştür. 30'a yakın kişide yaralanmıştır. Aynı dönemde Boko Haram, Kamerun'da 4 kadını kaçırmıştır. Gerçekleştirilen saldırıdan yaklaşık bir hafta önce örgüt, Vuzi kasabasına saldırarak bölgede bulunan iki kişiyi öldürmüş ve iki öğrenciyi de kaçırmıştır.

Örgüt bu zamana kadar Kamerun'da birçok askerin kaçırılmasından dolayı sorumlu tutulmuştur. Örgüt köylere düzenlediği baskınlarla köylerde bulunan genç kızları ve erkek

çocuklarını kaçırmaktadır. Ayrıca Boko Haram, Kamerun güvenlik güçlerine yönelik de saldırılarda bulunmaktadır. 2016 yılında gerçekleştirilen saldırı sonucunda örgüt çok sayıda askerin yaralanmasına ve 7 askerin ölmesine neden olmuştur. Kamerun hükümeti, Boko Haram'a karşı gereken önlemleri alacağını ifade etmiştir.

4.2 Boko Haram'ın Çad'da Gerçekleştirdiği Eylemler

Kekilli, Ömer ve Abdoulaye'ye (2017: 23) göre; Çad, Epervier operasyonundan (1986) Serval operasyonuna (2013) ve sonra da Barkhane operasyonuna (2014'ten itibaren) dönüşen Fransa'nın Sahel-Sahara'da terörle mücadele harekâtlarının merkezi konumundadır. Bundan dolayı Çad bölgede terörle mücadele konusunda ön saflarda yer almaktadır. 2013'te Kuzey Mali'de düzenlenen teröre karşı bölgesel ortak operasyonlarda en aktif rol oynayan ülkelerden olmuştur. 2014'te Boko Haramla mücadele amacıyla kurulan Çokuluslu Ortak Görev Gücü'nün (MNJTF) harekâtlarında da Çad önemli bir yer teşkil etmiştir. Çad terörle mücadele kapsamında 2015 yılında Terör Yasası çıkarmıştır. Yasaya göre terörizm suçuyla yargılan kişiye idam cezası uygulanacaktır. Bu yasanın onaylanmasından sonra ülkede 2015'te Boko Haram üyesi olduğu iddia edilen 10 kişi hakkında idam kararı çıkarılmıştır.

Boko Haram, 2015 yılından itibaren Çad'da eylemler yapmaya başlamıştır. Örgüt, Nijerya ve Kamerun sınırları haricinde Çad sınırına da bombalı saldırılar düzenlemektedir. 2015 yılında örgütün Çad'da düzenlediği saldırı hakkında BBC haber yapmıştır. Boko Haram, bu saldırıyı köye yönelik düzenlemiştir. Ngouba köyüne yönelik düzenlenen saldırıda Boko Haram, köyü ele geçirmiştir. Saldırı sonucunda 10'a yakın kişi öldürülmüştür.

Çad devlet başkanı Debi, 2015 yılında verdiği bir röportajda; Boko Haram lideri Şekau i:çin teslim olma çağrısında bulunmuştur. Şekau'nun nerede olduklarını bildiklerini ve teslim olmazsa öldüreceklerini söyleyen Debi, Boko Haram'ın eylemlerinden rahatsız olduklarını ifade etmiştir. Örgüt, Nijerya ve Kamerun'a düzenledikleri saldırılarla bölgeyi tehlikeye sokmaktadır. Debi, Boko Haram'ın çok sayıda insanı katlettiklerini ve artık bu duruma bir dur demeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Örgüt üyelerinden 300 kişi 2017 yılında Boko Haram Terör Örgütü'nün etkisinden kurtulup Çad hükümetine teslim olmuştur. Timeturk'de yapılan habere göre; teslim olan militanlara Çad hükümetinin psikolojik destek vereceği ifade edilmiştir.

4.3 Örgüte Uluslararası Alanda Destek Veren Örgütler

Terör örgütleri varlığının devamı ve başka örgütlere destek olmak gayesiyle maddi kaynak sağlamak zorundadır. Örgütlerin diğer örgütlere yaptıkları yardımlardan ötürü masrafları bulunmaktadır. Örgütler kendi çıkarları için diğer örgütlere destek vermektedir. (AKIN, 2009: 367)

Yasadışı ve silahlı olan örgütler uluslararası alanda bağlantı içerisinde bulunurlar. Bu durum örgütlerin birbirlerine sağladıkları yardımlardan kaynaklanmaktadır. Kekilli, Ömer ve Abdoluye'ye (2017: 23) göre; örgüt 2015 yılında Daeş'e biat etmiştir. Boko Haram lideri Ebubekir Şekau, İŞİD lideri Ebu Bekir El-Bağdadi'ye biat ettiklerini ve İŞİD'in faaliyetlerini desteklediklerini bildirmiştir. İŞİD sözcüsü Adnani; Boko Haram'ı "Hilafetin doğu Afrika'da ki uzantısı" olarak gördüklerini ifade etmiştir. Bunun üzerine Boko Haram, Nijerya'nın kuzeyinde hilafet ilan ederek İslam devleti kurduğunu belirtmiştir. Bu durum karşısında Nijerya Hükümeti, Boko Haram'a yönelik eylemlerini arttırmış ve Boko Haram'ın himayesinde bulunan bazı bölgeleri geri almıştır.⁹

Boko Haram'ın kız çocuklarını kaçırmalarının ardından örgüt lideri yaptığı açıklamada İŞİD'e biat ettiklerini açıklamıştır. İŞİD Boko Haram'ın Afrika'da ki gücüdür. Örgütler birbirleriyle bağlantıda bulunmaktadır. İŞİD ve Boko Haram Terör Örgütü'nün yapıları benzerlik göstermektedir.

İŞİD, Irak ve Suriye'de etkin bir örgüttür. Boko Haram; Nijerya, Kamerun ve Çad'da faaliyette bulunmaktadır. Ele alınan iki terör örgütünde sınır bölgelerde kurulup faaliyette bulunmaktadır. Örgütler bu sayede hem izlerini kolay kaybettirebilmekte hemde daha fazla militanlara sahip olabilmektedir.

Babiş'e (2014) göre; iki örgütte yaptıkları katliamların nedenini Cihat anlayışına dayandırmaktadır. Ayrıca bu bölgelerde iyi bir yönetim bulunmamaktadır. İŞİD ve Boko Haram'ın kullandıkları silahlar üstün teknolojiye sahiptir. Babiş'e (2014) göre; Boko Haram ve İŞİD'in faaliyetlerde buldukları alanlar zengin petrol yataklarına sahip bölgelerdir. Hammadde bakımından gelişmiş alanlarda kurulan bu örgütler müslüman ülkelerin gelişmesinin önünde ki büyük engeldir.

⁹ 2004 yılında kurulan İŞİD; Suriye ve Irak'ta var olan bir örgüttür. İŞİD, Selefi akımını benimsemiştir. Örgüt tehlikeli ve büyük çaplı eylemler gerçekleştiren terör örgütüdür.

İŞİD'in Suriye halkına yönelik gerçekleştirdiği eylemler ve Boko Haram'ın Nijerya halkına yönelik yaptığı katliamlar bölgelerde bulunan güvenliği olumsuz etkileyen bir unsurdur. Boko Haram ve İŞİD dünya kamuoyunu sarsan eylemlerin baş aktörleri olmuşlardır. Örgütlerin yaptıkları katliamlardan dolayı milyonlarca insan ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır.

İŞİD ve Boko Haram, batı karşıtı fikirlere sahip olan terör örgütleridir. Boko Haram "Batılı tarzda eğitim haramdır." anlayışı çerçevesinde ülkede bulunan eğitim kurumlarına yönelik saldırılar yapmaktadır. İŞİD, batılı kurumların ve anlayışların müslümanlığa ters olduğunu ve bunların önüne geçilmesi gerektiği anlayışla birtakım kanlı eylemler yapmaktadır.

Babiş'e (2014) göre; Boko Haram ve İŞİD, terör örgütleri saldırılarında stratejik bir yol izlemektedir. Bu iki örgütün saldırıları su kaynaklarına yönelik olarak benzerlik göstermektedir. Özellikle İŞİD'in etkili olduğu bölgelerde su sıkıntısı bulunmaktadır. Boko Haram, İŞİD'in Irak ve Suriye'deki etki alanını genişletmesinden memnun olduklarını ifade etmiştir.

Uluslararası alanda örgütlerin iki kanadı vardır. Bunlar; askeri kanat ile siyasi kanattır. Askeri kanadının bulunmasının nedeni örgütlerin şiddete dayalı eylemlerde bulunmaları ve silahlı çatışmalarda bulunmalarıdır. Örgütler zorlayıcı güç kullanmaktadır. Örgütler, egemenliklerinde bulunduracakları alanlarda rızadan ötürü güç kullanır. Örgütlerin siyasi kanadı dediğimiz olgu görsel medyada yaptıkları eylemlerdir. Boko Haram lideri Ebubekir Şekau kaçırılan kız çocukları hakkında medyada açıklamada bulunmuş ve örgütün İŞİD'e biat ettiğini söylemiştir. Bu durum örgütün siyasi kanadını kapsamaktadır. Uluslararası alanda örgütler bağlantı içerisinde bulunmaktadır. Pham'a (2012) göre; Boko Haram Terör Örgütü, El-Kaide ve Taliban ile bağlantı içerisinde olduğunu ifade etmiştir.

Boko Haram; İŞİD, El-Kaide veya PKK gibi terör örgütleri uluslararası alanda etkin olan örgütlerdir. Bu örgütlerin birçok benzer yönleri bulunmaktadır. Ayrıca örgütler birbirlerine finansal yardımda bulunmaktadır. Boko Haram, İŞİD'in Afrika'daki uzantısıdır. İŞİD, Ortadoğu'da etkili bir terör örgütüyken Afrika'da ki yerini Boko Haram almıştır.

Bağlantılı halde bulunan örgütler birbirlerine maddi yardımda bulunmaktadır. Maddi yardımdan kasıt ekonomik yardım haricinde silah temin etmektir. Örgütler yaptıkları saldırılarda birbirleri desteklemektedir. Örgütlerin faaliyetleri ve kullandıkları silahlar birbirlerine çok benzerdir.

İŞİD, Ortadoğu'da özellikle Suriye bölgesinde etkili olan terör örgütüdür. İŞİD, gücünü kanıtlamak ve etki alanını genişletmek amacıyla diğer örgütlerin kendilerine biat etmesini istemektedir.

Boko Haram Terör Örgütü'nün El-Şebab ile bağlantısı olduğu 2011 yılında ortaya çıkmıştır.¹² Örgütün yaptığı açıklamada Somali'de eğitim alan militanları olduğundan bahsedilmiştir. Bu militanların yakında Nijerya'ya dönecekleri söylenilmiştir. 2012 yılında örgütün sözcüsü Boko Haram'ın AQIM ile bağlantısı olduğunu beyan etmiştir. Ayrıca BBC'ye verdiği röportajda El-Kaide ile bağlantısı olduğunu ve birbirlerini desteklediklerini söylemiştir.¹³

Muhammed Yusuf önderliğinde kurulan Boko Haram, 2009 yılına kadar şeriata dayalı bir ülke kurmak istediklerini beyan ederken; 2009 yılından sonra örgüt amacını değiştirmiştir. Şeriata dayalı bir hükümet kurmanın haricinde örgüt, Muhammed Yusuf'un intikamını almak istediklerini ifade etmiştir. Muhammed Yusuf'un Nijerya güvenlik güçlerinin elindeyken öldürülmesi Boko Haram'ı Nijerya hükümetine karşı saldırılarını artırmasına neden olur hale getirmiştir. Örgüt, Yusuf'un öldürülmesinin ardından bu hedef etrafında amaçlarını artırmıştır.

4.4 Boko Haram ve İŞİD (Irak Şam İslam Devleti)

İŞİD kelimesinin açılımı; Irak ve Şam İslam devletidir. Örgütün bayrağı siyah renktedir. Birçok terör örgütünün bayrağının bu renkte olmasının nedeni örgütlerin Cihad anlayışına göre şekillenmeleridir. Örgütün bayrağında "LA İLAHE İLLALLAH MUHAMMEDUN RESULULLAH" yazmaktadır. İŞİD'in bayrağındaki bu unsur Kelime-i Tevhid'dir. Bu durum İslam dini için esas teşkil etmektedir. Örgüt eylemlerinin temel nedenini İslam'a hizmet için yaptıklarını ifade etmektedir. Hz. Muhammed'in Topkapı sarayında birçok mektubu bulunmaktadır. Hz. Muhammed'in bu mektupların altında mührü bulunmaktadır. Bu mühür "Allah'ın Elçisi" anlamına gelmektedir. İŞİD bayrağında bu mührü kullanmaktadır.

¹² Eş-Şebab, 2006 yılında Somali'de kurulmuştur. Örgütün açılımı; Mücahit Gençlik Hareketi'dir. Hükümet düzenine karşı kurulmuş silahlı bir örgüttür. Örgüt, 2011 yılı itibarıyla ülkede etkin bir konumda bulunmaktadır. Ülkenin güneyini bu örgüt kontrol etmektedir.

¹³ AQIM, Irak El-Kaide'si olarak bilinmektedir. Örgütün Türkçe açılımı; "Çağrı ve Savaş İçin Cezayir Selefî Grubu" anlamına gelmektedir. Örgüt, İslamcılık adı altında faaliyette bulunmaktadır.

Örgütün amacı İslam devleti kurmaktır. Şeriata dayalı bir yönetim isteyen örgüt eylemlerini bu amaç etrafında oluşturmaktadır. Kendilerinin inandığı esaslara inanmayanları kâfir olarak nitelendirmektedir.

Özcan (2015: 13) İŞİD hakkında şu bilgilere yer vermektedir: Hareket olarak İŞİD bir terkiptir. Hareket olarak çok boyutlu faktörlere dayanmaktadır. Bu nedenle sadece bir fikre irca etmek mümkün değildir. Meselenin siyasi ve sosyal derinlikleri vardır. Bölge ve dünyadaki sebepler ve sonuçlar ilişkisi açısından da incelenmelidir. Fikri olarak İŞİD’i tek bir kaynağa bağlamak mümkün. Bu da Vahhabilik veya daha yumuşak ve geniş yelpazeli ismiyle Selefiliktir. İŞİD’i ortaya çıkaran fikri dinamiklerden ziyade sosyal ve siyasi dinamikler ve çalkalanmalardır. İŞİD’in arka planında bir coğrafya ve karakter olarak Haricilik damarı da vardır.

İŞİD, gelişmiş silahlara sahiptir. Uluslararası terör örgütü olan İŞİD, çok sayıda militana sahiptir. Örgüt kolayca insanları kendi bünyesine çekmektedir. CNN, örgütün Irak’ta 20.000 civarı militanı olduğunu iddia etmektedir. İŞİD, propaganda ve iletişim araçlarına sahiptir. Örgüt yaptığı eylemleri internet sitesinden paylaşmaktadır ve bu şekilde dünyaya mesaj vermektedir. İŞİD, ekonomik güce sahiptir. Dünyanın ekonomisi en güçlü olan terör örgütüdür. Örgüt, ele geçirdiği yerlerde hammaddeler sayesinde ekonomik güç temin etmektedir.

Özcan’a (2015: 8) göre; Halk iradesini bloke etmek ve tesirsiz hale getirmek için İŞİD gibi hareketler cezaevlerinde üretilmiş, biçimlendirilmiş veya önleri açılmıştır, kurtarıcı olarak işlevsel rolleri ortaya çıkması için Amerikalılar İŞİD üzerinden yaratıcı kaos modelini denemişlerdir. Böylece kapıdan kopuldukları Irak’a yeniden pencereden girme imkânı elde etmişlerdir. İŞİD üzerinden İslam alemine yönelik yeniden hamle gücü kazanmışlardır. Yerel tiran veya zorba rejimler de bu gibi Vandal hareketler üzerinden kaybettikleri meşruiyetlerini yeniden temin etme ve sağlama derdine düşmüşlerdir... Bunun üzerine bölgedeki eski yapı da gevşemiş ve bunun üzerine İŞİD tarzı nihilist tarzı hareketler gelişmeye başlamış, zemin tutmuştur. Dikkatler İŞİD’in varlığına odaklanmıştır.

Irak ve Suriye politik anlamda karışık iki devlettir. Suriye’nin durumu Beşar Esad faaliyetlerinden ötürü çok karışık bir hal almıştır. Bu durum örgütün lehine olup örgütün güçlenmesine neden olmaktadır. Örgütün gücü İŞİD’e karşı mücadele eden devletleri zayıflatmaktadır.

Örgütün tarihi; Sovyet-Afgan savaşına dayanmaktadır. (1980'ler) El-Kaide ve Boko Haram ile bağı olan bu terör örgütü Selefilik akımından etkilenmiştir. Yanlış yorumlanan Selefilik akımı, dünyaya İslam dinini kötü tanıtmaktadır. Terör örgütlerinin kirli amaçları için kullanılan bu akım birçok terör örgütüne şekil vermektedir.

İŞİD ve El-Kaide arasında farklılıklar bulunmaktadır. El-Kaide'nin amaçları arasında toprak ele geçirmek yoktur. İŞİD, Cihat anlayışı nedeniyle toprak ele geçirdiklerini ve İslam devleti kurmaya çalıştıklarını tüm dünyaya ilan etmiştir. El-Kaide, batı ve Şii karşıtı olan bir örgüttür. İŞİD, sahip olduğu ekonomik güç ve destekle birlikte tüm dünya için tehdit haline gelmiş bir örgüttür. İŞİD, son zamanlarda çeşitli eylemlerde yer almaktadır. Bunlar; insan kaçırmaya, gazetecilerin boğazını kesme, hükümet güçlerine yönelik eylemlerde bulunma, Boko Haram terör örgütü gibi köylere düzenledikleri baskınlar sonucunda kız çocuklarını kaçırmaya, batıdan gelen eğitim sistemine karşı çıkma, bombalı saldırılar düzenleme gibi eylemlerdir.

İŞİD; Amerikalı gazetecilerden birini, çektiği bir videoda birtakım konuşmalar yaptırtarak öldürmüştü. Boğazı kesilerek öldürülen gazeteci gibi birçok suçsuz insanlar İŞİD tarafından öldürülmüştür. Örgütün kanlı eylemleri dinen doğru değildir. Örgüt, savaşta bulunan insanların aksine sivillere yönelik eylemlerde bulunmaktadır. İslam dininde sivillere yönelik eylemlerde bulunulması yasaktır. Müslüman olmayanlara yönelik hoşgörüyü yaklaşan İslam dininin aksine; İŞİD, bu hoşgörüyü sahip değildir. İslam dininde esirlere yönelik dikkatli davranılması gerektiği belirtilmiştir. Fakat İŞİD, esirleri yakarak ya da boğazını keserek vahşice öldürmektedir.

İŞİD, İslam dinini dünyaya yanlış tanıtmaktadır. İslam dinini bilmeyen insanlar örgütün eylemleri neticesinde İslam dinini vahşice katliamlar yapan, insanları öldüren, hoşgörüsüz ve insanlık dışı bir din olarak bilmektedir. Hâlbuki Allah'ın kitabı Kuran-ı kerim bunları emretmemektedir. Mesela; Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u aldığı zamanlarda orada bulunan Hristiyan halka dinlerinizi serbestçe yaşayabilirsiniz, demiştir. Osmanlı Devleti, dünyaya Müslümanlık için güzel bir örnektir.

4.5 Boko Haram Terör Örgütü'nün Destekçileri

Boko Haram Terör Örgütü, Nijerya askerine göre daha gelişmiş uzun namlulu silahlar kullanmaktadır. Peki, bu silahları nerelerden karşılamaktadır? Bu örgüt, resmi olmadığı için bu sorunun farklı cevapları bulunmaktadır.

Boko Haram'ın siyasi bir amaç olarak kullanıldığı yapılan araştırmalar arasındadır. Örgüt, Nijerya'nın güçlendiği ve belki de iyi bir yönetimle süper güç haline gelebilecek bir potansiyele sahipken bu durumun önüne geçilmeye çalışılan ve siyasi amaçlar uğruna oluşturulan bir örgüttür. Nijeryalı eski asker Dangiva Umar:

“Açıkça söylemek gerekirse, böyle bir şeyin olması çok şaşırtıcı ve sürpriz bir gelişme. Bu, istihbarat servisinin de zaafi. Bugüne kadar Boko Haram'ın tam olarak nereden destek aldığını, nereden modern silâhlara ve tanklara sahip olduğunu bilemiyoruz. Borno Eyaleti Valisi'nin de dikkat çektiği bir sorun var burada: Nijerya askerlerinin silah donanımı çok eksik. Boko Haram'ın silah donanımı çok daha gelişkin. Yani istihbarat birimleri örgütün niyetinden haberdar olsa bile bu duruma uygun lojistik imkânlar olmadan örgüte gerektiği şekilde tepki göstermek çok zor” (Umar).

Nijerya askeri, Boko Haram Terör Örgütü'ne silah yapan kuruluşları tam olarak bilmemektedir. Peki, bu örgüte kim neden yardım yapar? Nijerya, Afrika'nın en önemli ülkelerinden birisidir ve ihracatının %95'i petrole dayanmaktadır. Bu durum Boko Haram ile bu devletlerin bağlantısı olup olmayacağını akla getirmektedir. Diğer taraftan da İsrail. Yıllardır Müslüman devletlerle düşman olan bir yapıya sahiptir. Nijerya'da da az sayıda olmayan Yahudi yaşamaktadır ve silahlarının da gelişmiş olması İsrail ve Boko Haram Terör Örgütü'nün bağlantılı olabileceğini düşündürmektedir. Sudan devlet başkanı Ömer El-Beşir, Euronews'te verdiği röportajda konuyla ilgili düşüncelerini dile getirmiştir.

“Bu örgütlerin arkasında CII ve Mosad var, dedim. Çünkü bu grupların eylemlerinden bu iki ülkeden başka çıkarı olan yok. Yaptıklarını yapacak Müslüman bulamazsınız. Bombalama öldürme aslen İslam dinince yasaklanmıştır. Peygamberimiz Hz. Muhammed, bir masumu öldürmek Allah katında Kâbe'yi yıkmaktan daha kötüdür” (El-Beşir, 2015).

Ayrıca; Nijerya'da sınırların kontrolü ve Boko Haram'ın silah kaçakçılığı adlı raporda giriş kısmında; Boko Haram'ın faaliyetlerinden bahsedilmektedir. Raporun ikinci kısmında ise sömürgecilerin çizdiği sınırlar ve ülkelerin güvenliğinden bahsedilmektedir. Asıl bahsedilen unsur; Boko Haram'ın silah ticareti yollarıdır. Nijerya, Nijer, Çad ve Kamerun sınırlarının kontrolü olmamasından faydalanarak Boko Haram Örgütü, Nijerya sınırlarında kolayca kaçakçılık faaliyetleri yürütmektedir. Bu durumun iki tane ulusal ve uluslararası boyutu vardır. Bunlar: (1) Ulus sınırlarını aşan kaçakçılık boyutu: Libya ayaklanmasından sonra Libya'da bulunan ağır silahların ve tanksavarların nereye gittiğini kimse bilmemektedir. Boko Haram'ın bu silahları kullandığı iddia edilmiştir. Eski Trablus Büyükelçisi Muhammed Dangor, 2011 yılında Kaddafi'nin devrilmesinin ardından Libya'da bulunan silahların Nijer, Mali, Çad ve Nijerya'ya kaçırıldığı söylemiştir. (2) Ulusal sınırlarda oluşan kaçakçılık boyutu: Onuoha'ya (2013) göre; Boko Haram'ın, Nijerya sınırları içinde de silah ve erzak kaçakçılığı yürüttüğünü görmekteyiz. Bunun için tır ve kamyonları kullanmaktadır.

12 Temmuz 2013 tarihinde bazı tırlar Kebbi şehrinde askerler tarafında yakalanmıştır. Bu tırla içerisinde 47 tüfek, bir roket atar, iki el bombası bulunmuştur.

Silah kaçakçılığı Nijerya'yı sosyal ve ekonomik yönden sarsmaktadır. Nijerya'da sınırlarının kontrolü ve Boko Haram'ın silah kaçakçılığı adlı rapora göre; bu silahların Nijerya'ya Libya ve Mali'den girdiğini tahmin edilmektedir. Afrika'da silah elde etmek zor değildir çünkü silah kaçakçılığı Afrika'da gittikçe büyüyen bir kazanç kaynağıdır.

Afrika'da silah kaçakçılığının etkin olmasının nedenleri: birkaç yıl önce yıkılmış devletlerin varlığı, diğer devletlerin etkisi, terör örgütlerinin varlığı, yasadışı olayların sıklıkla yaşanması, devletlerin gerekli müdahaleyi yapamamasından kaynaklanmaktadır.

Afrika'daki silah kaçakçılığı Boko Haram Terör Örgütü'nün silahlarını temin etmesinin izlediği yollardan birisidir. Afrika Birliği, Barış ve Güvenlik komiseri; Libya'nın yıkılmasının ardından Libya'da bulunan gelişmiş teknolojik yapıda ki silahların silah kaçakçılığı yapan örgütler tarafından kaçırıldığı ve bunun sonucunda bu kaçırılan silahları kullanan örgütlerin Afrika'da bulunan devletlerden bile daha güçlü bir konuma geleceklerini ifade etmiştir. Afrika'da bulunan terör örgütlerinin bu denli yükselmesinde yıkılan devletlerden arda kalan silahları bir şekilde ele geçirmesinin de rolü oldukça büyüktür. Dış devletlerden yapılan yardımların yanı sıra bu örgütler silah kaçakçılığı yaparak güçlerini artırmaya çalışmaktadır.

Libya'da silah kaçakçılığının önüne geçilmesi gerektiğini ifade eden Afrika Birliği Barış ve Güvenlik komiseri İsmail Şarki, Cezair parlamentosunda yaptığı konuşmasında Libya'daki silah kaçakçılığının etkilerini anlatmaya çalışmıştır. Boko Haram ve Afrika'da bulunan diğer örgütlerin de Afrika için büyük bir tehdit oluşturduğunu ve Afrika'nın uluslararası alanda imajının zedelendiğini ifade etmiştir.

SONUÇ

Boko Haram Terör Örgütü, Nijerya'nın kuzeyinde faaliyet gösteren silahlı bir örgüttür. Bugüne kadar bu örgüt binlerce insanın ölümüne neden olmuştur.

Kurucusu Muhammed Yusuf'un öldürülmesinin ardından eylemlerine daha da ağırlık veren Boko Haram; polislere, sivillere, öğrencilere ve Müslümanlara yönelik saldırılarda bulunmuştur ve bulunmaktadır. Hatta Boko Haram Terör Örgütü'nün en fazla kurbanları Müslümanlardır. Örgütün kullandığı silahların çok modern ve son teknolojiye de sahip olması akıllara bu örgütün arkasındaki gücün kim olduğu sorusunu getiriyor. Örgütün uluslararası alanda İŞİD ve El-Kaide ile bağlantılı olduğu iddia edilmektedir. Sınır bölgelerde faaliyetlerini sürdüren Boko Haram, izini kolayca kaybettirebilmektedir. Sadece Nijerya değil; Kamerun, Çad ve Nijer'e de saldırılarda bulunan Boko Haram bölge için büyük bir tehlike arz etmektedir.

Boko Haram binlerce insanı katleden tehlikeli bir örgüttür. Kendinden olmayan herkesi öldüren bu örgüt, kız çocuklarını kaçırma eylemleriyle dünya kamuoyunda yankı uyandırmıştır. 2013 yılına kadar sadece Nijerya'da faaliyet gösteren Boko Haram 2013 yılından sonra ise Çad, Nijer ve Kamerun'a da sıçrayarak faaliyette bulunmaktadır.

Boko Haram Terör Örgütü, uluslararası alanda etkin olan ve İŞİD ile bağlantılı olan bir örgüttür. Örgüt; Nijerya ve çevresindeki ülkelerde eylemlerde bulunan bu bölgeleri ele geçirmeye çalışan, etnik, dini farklılıklardan yararlanmaya çalışan bir durum teşkil etmektedir. Araştırmamızda; Boko Haram'ın eylemlerinden bahsettik. Örgüt, batılı eğitim haram anlayışı etrafında masum insanları öldürmektedir. Fakat batıdan gelen teknolojiyi de kullanmaktadır. Örgüt, İŞİD gibi eylemlerini dünya kamuoyuna duyurmaktadır.

Uluslararası alanda etkin faaliyette bulunan Boko Haram'ı hangi devletlerin desteklediğine dair net bir bilgi yoktur. Bazı kaynaklara göre; örgütün arkasında ABD vardır. Fakat ABD, örgütün etkinliğini azaltmak için hükümete yardım etmektedir. Kız çocuklarını kaçırma olayının ardından ABD, bu olaya hem hükümet hem de halk olarak çok büyük tepkiler vermiştir. Halk kızlarımızı geri ver, sloganı etrafında bir araya gelmiştir. Bazı kaynaklar; örgütün arkasında İngiltere var, demektedir. Nijerya, 1960'lı yıllara kadar İngiltere sömürgesinde yaşayan bir devlettir. Bağımsızlığını kazanmasının ardından ülkede sürekli ve günden güne artan bir iç karışıklıklar mevcuttur. Boko Haram, bu karışıklıklar neticesinde meydana gelerek varlığını korumaktadır. Kaynaklara göre; örgütün arkasındaki gücün

İngiltere olmasının bazı nedenleri vardır. Bu nedenlerden en önemlisi; İngiltere'nin Nijerya'yı sömürgesinde bulundurmasından kaynaklanmaktadır. Diğer bir neden; İngiltere'de bulunan bir yardım kuruluşunun Boko Haram'a maddi destek sağladığı gerekçesiyle yargılanmasıdır. Başka bir kaynağa göre; Boko Haram'ın arkasında İsrail vardır (El-Beşir, 2015).

İsrail, Arap yarımadasında bulunan ve tarihi boyunca bu devletlerle savaşta bulunmuştur. Örgütün arkasındaki gücün İsrail olmasının nedeni İsrail'in Müslüman ülkelere yönelik düşmanca tavrından kaynaklanmaktadır. Diğer bir neden örgütün silahlarının çok gelişmiş olmasıdır. İsrail, teknolojik olarak diğer ülkelere göre daha ileri bir konumda bulunmaktadır. Bu şekilde birçok düşünce vardır. Fakat bu düşünceler kanıtlanamamaktadır. Örgüt, uluslararası alanda faaliyette bulunduğu göre bu gücü bir yerlerden temin etmektedir.

Uluslararası ilişkilerde terör örgütleri hammadde bakımından zengin olan ülkelerde faaliyette bulunmaktadır. Daha çok sınır bölgelerde faaliyette bulunan bu örgütler, ihracat ve ithalatı zedeleyip ülke ekonomisine de zarar vermektedir. İŞİD, Irak ve Suriye'de; Boko Haram, Nijerya'nın kuzeyinde kurulmuş bir örgüttür. Bu iki örgüt, zengin petrol yataklarına sahip topraklarda faaliyette bulunup bu ülkelerin gelişmiş bir ülke olmasını engellemektedir. Boko Haram, Afrika'nın en çok petrol rezervlerine sahip olan Nijerya'nın ekonomisini zayıflatmaktadır.

Terör örgütlerinin var olmasının belirli nedenleri vardır. Bu nedenlerin başında yanlış uygulanan politikalar gelmektedir. Hükümetin uyguladığı politikaların halkı memnun etmemesi üzerine terör örgütleri bu durumu lehine çevirmektedir. İŞİD, Beşar Esad'ın uyguladığı insanlık dışı yönetim neticesinde ülke içerisinde oluşan karışıklıklardan yararlanmış bir örgüttür.

Örgütlerin var olmasının diğer bir nedeni; gelir dağılımındaki adaletsizliktir. Nijerya gelir dağılımı adaletsizliğinin yüksek olduğu bir ülkedir. Ülkede ekonomik sınıf farklılıkları bulunmakla beraber bu tabakalar oldukça uç boyuttadır. Durumu lehine kullanan örgütler bu sayede insan kaynağını artırmaktadır. Terör örgütleri yaptıkları eylemlerle halkı korkutmaktadır. Boko Haram Terör Örgütü, kasaba ve köylere baskınlar düzenlemektedir. Bu bölgelerden kadınları ve kızları kaçırmaktadır. Köy halkını örgüte destek vermek zorunda bırakmaktadır. Kaçırılan kız çocuklarının verdiği röportaja göre; örgüt, insanları

kendilerine destek vermeye zorlamaktadır. Kendilerine destek vermeyenleri ise öldürmektedir.

Uluslararası alanda örgütler birbirlerini destekleyen ve birbirlerine bağlı olan unsurlardır. İŞİD'in El-Kaide'den etkilenmesi, Boko Haram'ın İŞİD'den etkilenmesi ve İŞİD'e biat etmesi bu durumun en önemli göstergesidir. Boko Haram, İŞİD'e biat etmesinin ardından bayrağında İŞİD'in logosunu kullanmaktadır. Ayrıca örgütler, birbirlerini maddi anlamda destekleyerek silah yardımı da yapmaktadır.

Terör örgütleri, bir takım amaçlar için kurulmuşlardır. Amaçları; ülke insanlarıyla bağdaşan bir yapı arz etmektedir. Dini ideolojileri kullanan örgütler, yaptıkları eylemlerde dayanak olarak dini alet etmektedir. Boko Haram, İŞİD ve El-Kaide bu ideolojiler etrafında var olmuş örgütlerdir. Bu örgütlerin birbirlerinden farklılıkları olmasıyla birlikte çoğu yönleri benzerdir. Amaçları, eylemleri, kullandıkları silahlar, buldukları bölgelerin özellikleri, kullandıkları stratejiler gibi yönleri benzerdir. Boko Haram; Nijerya, Çad ve Kamerun sınır bölgesinde faaliyette bulunmaktadır. İŞİD, Irak ve Suriye sınırında bulunmaktadır. Bu örgütlerin sınır bölgelerde bulunmalarının en temel nedeni; örgütün izini kolayca kaybettirmek istemesindedir. Diğer bir neden; ülkelerin ticaret yollarına zarar vermektir. Sınır bölgelerdeki ülkelerin ticaret yollarına zarar veren bu örgütler, sınır bölgelerde bulunmalarından ötürü insan kaynaklarını daha kolay temin edebilmektedirler. Ayrıca örgütlerin bu durum nedeniyle etkileri uluslararası alanda olmaktadır.

Örgütlerin ekonomik birçok finansmanı bulunmaktadır. Bunlar; bağış ve yardımlar, bankalara yönelik saldırılar, kaçakçılık, fidyeler ve dış devletlerin desteğidir. Örgüte destek veren zengin kesimler, örgüte maddi yardımda bulunmaktadır. Ayrıca Boko Haram, bankalara yönelik baskınlar düzenleyip bankalarda bulunan parayı gasp etmektedir. İŞİD, dünyada ekonomik anlamda en etkin konumda bulunan bir örgüttür. Örgüt petrol gelirlerinden yasadışı yollarla kaçakçılık yaparak ekonomik olarak gelir sağlamaktadır. Boko Haram, sınır bölgede bulunmasından dolayı ticaret yollarına zarar vermektedir. Örgüt ticaret yollarına verdiği zararlarla hem devletlerin ekonomik gücünü olumsuz etkilemekte hem de bu gelirleri kendi ideolojileri için kullanmaktadır. Terör örgütleri, ülkede bulunan zengin iş adamlarını kaçırmak için fidye istemektedirler. Fidyelerden sağlanan gelirler örgütler için ekonomik bir destek teşkil etmektedir.

Terör örgütlerin eskiye kıyasla uluslararası alanda etkin olması gelişen teknolojiye bağlıdır. İŞİD, Amerikan gazetecinin boğazını keserek öldürmüş ve bu olayı videoya çekerek paylaşmıştır. Örgütün yaptığı bu katliam uluslararası alanda çok tehlikeli bir örgüt olduğunu gösteren bir kanıttır. Boko Haram, kız çocuklarını kaçırmalarının ardından bir video çekmiştir. Bu videoyla örgüt lideri Şekau, kızları pazarda köle olarak satacağız, demiştir. Bu durum uluslararası alanda tepkilere mal olmaktadır.

Terör örgütlerinin yaptıkları eylemlerde temel amaç; insanları korkutmaktır. Örgüt bu şekilde amaçlarını gerçekleştirebilmektedir. Kaçırılan kız çocuklarının ardından uzun bir süre kızlardan haber alınamamıştır. Kızlardan bir kısmı örgütten kaçmayı başarmıştır. Örgüt daha sonra esir olan militanları karşılığında 20'ye yakın kız çocuğunu değiş tokuş neticesinde geri vermiştir. Bu kızlar örgüt içinde yaşadıkları vahşeti anlatmıştır. Örgüt bu kızların bir kısmını zorla evlendirmiştir. Bazılarını ise seks köleliğine maruz bırakmıştır. Örgütün istediklerini yapmayan kızların da cezası ölüm olmuştur. Kaçırılan kızların içerisinde dini farklılıklar mevcuttur. Örgüt bu kızları din değiştirmeye zorlamaktadır. Fakat bir iddiaya göre; örgütün militanları sadece Müslümanlardan oluşmamaktadır. Boko Haram, kasabalara düzenledikleri baskınlar sonrasında bu yerlerde bulunan erkek çocuklarını da kaçırmaktadır. Örgüt, bu çocukları kendileri için eğitmektedir.

Terör örgütlerine uluslararası alanda birçok tepki gelmektedir. Örgütlerin etkili olduğu bölgelerde bulunan hükümet, örgütü yok etmek için askeri alanda çaba göstermektedir. Boko Haram'ın etkinliğini azaltmak için Nijerya'da bulunan hükümet, güvenlik güçlerini örgüte karşı kullanmaktadır. Hükümet, 2009 yılında örgüt liderinin öldürülmesinin ardından örgütün bittiğini tüm dünyaya duyurmuştur. Fakat örgüt, iki yıllık süreçte kendisini geliştirip eskisine göre daha güçlü olup Şekau liderliğinde tekrardan var olmuştur.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Alkan, N. (2016). *El Kaide'den İŞİD'E Din, Şiddet ve Terörizm*. Ankara: Karınca Yayınları.
- Akın, E. (2009). *Anayasa Mahkemesi- Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu*. Ankara: Adalet Basım Yayım
- Arı, T. (2011). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. Mkm Yayıncılık: Bursa
- Aydın, N. (2009). *Küresel Terör ve Terörizm*. İstanbul: Kumsaati Yayıncılık
- Dilmaç, S. (1997). *Terörizm Sorunu ve Türkiye*. Ankara: İDB Yayınları
- Ergil, D. (1980). *Türkiye'de Terör ve Şiddet*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Ferhavi, F. (2015). *Nijerya'da Şiddet, Radikalizm ve Boko Haram*. Ankara: USAK Yayınları
- Keleş, R. (1982). *Kent ve Siyasal Şiddet*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Özcan, L. Ö. (2015). *İŞİD ve Kökenleri Haricilik ve Selefilik*. İstanbul: Safa Yayın Dağıtım.
- Sander, O. (1989). *Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918'e*. Ankara: İmge Kitabevi
- Tavas, T. (2000). *İntihar Saldırıları, Terörizm İncelemeleri*. Ankara: Asam Yayınları
- Wardiaw, G. (1982). *Political Terrorism: Theory, Tastics and Countermeasures*. Cambridge : Cambridge University.
- Wilkinson, P. (2002). *Terrorism and The Liberal State*. Hong Kong, The Macmillan Yayınları

Makaleler

- Akbulut, İ. (1991, Ocak). Terör ve Tasnifleri. *Silahlı Kuvvetler Dergisi*(327), 162-171.
- Akbulut, İ. (1993, Ekim). Ülkemizde Anarşi, Terör, Bölücülük ve Alınması Gereken Tedbirler. *Silahlı Kuvvetler Dergisi*(338), 105-108.

- Babiş, A. (2014). Hilafet maskesi, terör gerçeği: İşid ve Boko Haram. *Turksam* , 3-8.
- Bodur, E. (2003). Vahhabi Hareketi ve Küresel Terör. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi(2)*, 7-20.
- Cengil, M. (2014). İŞİD: Psikopolitik ve teolojik bir değerlendirme. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 6* , 51-63.
- Ergil, D. (1992). Uluslararası Terörizm. *Uluslararası Terörizm, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 47(3)*, 139-144.
- Polat, S. (1993, Nisan). Uluslararası Hukuk, İnsan Hakları ve Türkiye. *Silahlı Kuvvetler Dergisi(336)*, 92-95.
- Kekilli, E. (2017). Bir örgütün anatomisi (Boko Haram). *SETA* , 60-63.
- Mauro, R. (2015). Special Raport Boko Haram Nigerian İslamic Group. *Unity Resources Group* , 5-12.
- Onuoha, F. (2013). Porous borders and Boko Haram's arms smuggling operations in Nigeria. *Aljazeera Centre For Studies* , 15.
- Sıradağ, A. (2014). Orta Afrika Cumhuriyet'indeki Siyasal Kriz: Sebebler ve Dinamikler. *SETA (64)* , 60-63.
- Sıradağ, A. (2015). Sahra altı Afrikasında terörist gruplarının yükselişi (Boko Haram ve Eş-Şebab). *SETA* , 1-24.

Raporlar

Konya Ticaret Odası; Nijerya Federal Cumhuriyet Ülke Raporu (2008)

Tezler

Gençtürk, Z. (2012). Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar, (Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Maraş, H. (2017). *İslami Söylemli Terörizm ve Nijerya'ya Yansımaları*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Ortadoğu ve Afrika Çalışmaları Bilim Dalı.

Uluer, A. (2014). *Nijerya 'da Silahlı Örgütler: Boko Haram ve Mend.* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Umar, A. (2013). *Nigeria and Boko Haram sect: Adopting a better strategy for resolving the crisis.* (Yüksek Lisans Tezi). Naval Postgraduate School

Elektronik Kaynaklar

Akbalık, Cem. (2014, 09 Mayıs). Boko Haram Nedir? Boko Haram Örgütü Kimlerden Oluşuyor? Erişim tarihi: 12 Aralık 2016, <http://www.sozcu.com.tr/2014/dunya/boko-haram-nedir-boko-haram-orgutu-kimlerden-olusuyor-505660/>

Babiş, Ahmet. (2014, 31 Ağustos). Hilafet Maskesi, Terör Gerçeği: İŞİD ve Boko Haram Örneği. Erişim tarihi: 12 Ocak 2017, <http://www.turksam.org.tr/makale-detay/1170-%>

Çam, Tuğrul. (2017, 05 Haziran). Afrika'nın Kalbi Nijerya. Erişim tarihi: 23 Temmuz 2017, <http://aa.com.tr/tr/dunya/afrikanin-kalbi-nijerya/834644>

Onuha, Freedom. (2013, 08 Eylül). Porous Borders And Boko Haram's Arms. Erişim tarihi: 13 Mart 2017, <http://studies.aljazeera.net/en/reports/2013/09/201398104245877469.htm>

Pham, Peter. (2012, 30 Nisan). Boko Haram's Evolving Threat. Erişim tarihi: 13 Haziran 2017, <https://africacenter.org/publication/boko-harams-evolving-threat/>

Tüysüzöğlü, Göktürk. (2014, 15 Haziran). Nijerya, Boko Haram ve Petrol. Erişim tarihi: 15 Mart 2017, <http://www.tuicakademi.org/nijerya-boko-haram-ve-petrol/>

Beşir, Ö. E. (2015, Şubat 17). Global Conversation. (Euronews, Röportaj Yapan)
<http://tr.euronews.com/2015/02/17/ozel-roportaj-sudan-devlet-baskani-omer-el-besir-euronews-a-konustu> adresinden alındı.

Debby, İ. (2015, Nisan 16). Fighting Boko Haram. (Euronews, Röportaj Yapan)
<http://tr.euronews.com/2015/04/16/boko-haram-ile-savasin-on-cephesinde> adresinden alındı.

Yahaya, A. (2017, Eylül 14). Nijerya'da Radikal Hareketlerin Toplumsal Etkileri Üzerine Bir Analiz. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2017, <https://www.afam.org.tr/nijeryada-radikal-hareketlerin-toplumsal-etkileri-uzerine-bir-analiz/>

Ek-1 Boko Haram Eylemleri

23-31.12.2003: Boko Haram militanları Nijerya'nın Yobe eyaletine bağlı olan polis karakoluna saldırı düzenlemiştir. Örgüt polis karakollarına gerçekleştiren saldırılarda birkaç polis öldürmüştür. Saldırı sonucunda; Boko Haram militanları ve birkaç polis öldürülmüştür. 2001 yılında kurulan Boko Haram, bu tarihlerde saldırıları günümüze kıyasla daha küçük çaplıdır. Örgüt, ilk başlarda vur kaç taktiğiyle saldırı düzenlerken zamanla polis karakollarına yönelik saldırılar düzenleyip saldırı alanını genişletmektedir. Örgütün polis binalarına saldırı düzenlemesi hükümetin karşısında artık etken bir güç olduğunu ispatlamak istemesidir. Örgütün hükümet binalarına yönelik gerçekleştirdiği eylemler küçük çaplı bir terör örgütü olmadığının göstergesidir.

2004 Haziran: Tutuklu bulunan Boko Haram üyeleri saldırı sonucunda öldürülmüştür. 2003 ve öncesinde yapılan saldırılarda öldürülen Boko Haram militanlarının yanı sıra yüzlerce Boko Haram militanı da tutuklanmıştır. Tutuklu bulunan bu teröristler zamanla örgütün hapisneden kaçırma olaylarına konu olmaktadır. Örgüt, cezaevine düzenlediği bir saldırı sonucunda 400 kişinin hapisneden kaçmasına sebep olmuştur. Bu kişilerden 100'ü Boko Haram üyesidir.

23.09.2003: Boko Haram, polis karakollarına yönelik saldırılar gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirilen saldırılar sonucunda polis memurları ve birkaç sivil öldürülmüştür. Saldırı sonucunda 26 Boko Haram militanı öldürülmüştür. Saldırı sonucunda Kamerun'a kaçan Boko Haram militanları, Nijerya hükümetine teslim edilmiştir.

10.10.2004: Boko Haram, hareket halindeki polis aracına yönelik saldırı gerçekleştirmiştir. Saldırı sonucunda on iki polis Boko Haram tarafından rehin alınmıştır. Örgütün saldırıları günümüzde yaptığı saldırılar kadar yoğun değildir. En azından örgüt sivilleri günümüzdeki kadar hedef almamaktadır.

2005-2008: Boko Haram, saldırılarını bu yıllarda azaltmıştır. Örgüt, bu zamanlarda saldırılarını azaltarak kendi mühimmatını arttırmaya çalışmıştır.

26.07.2009: Muhammed Yusuf Temmuz 2009'da gerçekleştiren saldırı sonucunda yakalanmıştır. Saldırı, Bauchi kentinde düzenlenmiştir ve 5 gün sürmüştür. Saldırı, Nijerya polisi ve Boko Haram arasında gerçekleşmiş olup 800'e yakın Boko Haram militanı ölmüştür. Saldırı sonucunda Muhammed Yusuf gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınan

Muhammed Yusuf bilinmeyen kişiler tarafından keskin nişancı tarafından vurularak öldürülmüştür. Örgüt, bu saldırı sonucunda yıllar sonra terör faaliyetlerini arttırmıştır. Arttırılan terör faaliyetlerinin nedenini Muhammed Yusuf'un öldürülmesinden ötürü olduğunu beyan etmiştir. Örgüt liderinin öldürülmesiyle birlikte 2009'dan bu yana Nijerya'yı kana bulayan bu örgüt teknolojik olarak hem silahlarını güçlendirmiş hem de faaliyetlerini, insanlık dışı katliamlarını arttırmıştır. Peki, örgüt lideri neden öldürülmüştür? Örgüt liderini kim öldürmüştür? Bu soruların net bir cevabı yoktur.

07.09.2010: Boko Haram, cezaevine yönelik bir saldırı düzenlemiştir. Saldırı, Bauchi kentinde düzenlenmiştir. Saldırı sonucunda toplam 700 mahkûm cezaevinden kaçmıştır. Kaçan mahkûmlardan 100'ü örgüt üyesidir.

24-27.12.2010: Yapılan saldırılar sonucunda 86 kişi öldürüldü. Saldırı, Maidiguri şehrinde düzenlenmiştir. Saldırı sivillere yönelik yapılmıştır. Örgüt, saldırılarına yoğunluk vermiştir.

29.12.2010: Boko Haram, Maidiguru kentinde sivillere yönelik saldırı gerçekleştirmiştir. Saldırı sonucunda vali adayı öldürülmüştür.

27.05.2011: Boko Haram, bu tarihte yapılan saldırılarda silahlı ve bombalı bir saldırı gerçekleştirmiştir. Saldırı Damboa'da gerçekleşmiştir. Saldırılarda 100'e yakın kişi öldürülmüştür. Gerçekleştirilen eylem, polis karakoluna ve bankaya yönelik gerçekleştirilmiştir.

29.05.2011: Saldırı askeri kışlaya yönelik gerçekleşmiştir. 13 kişi öldürülüp 33 kişi yaralanmıştır.

06.05.2011: Bu yıllarda Boko Haram Terör Örgütü'ne yönelik saldırıları eleştiren din adamı İbrahim Birkuti, bu örgüt tarafından öldürülmüştür.

07.06.2011: Saldırı, Maudiguri'de gerçekleştirilmiştir. Saldırı, kiliseye ve polis karakoluna yönelik gerçekleşmiştir. 14 kişi öldürülmüştür.

16.06.2011: Saldırı, Abuja kentinde gerçekleşmiştir. 2 kişi öldürülmüştür.

20.06.2011: Saldırı, Katsina kentinde gerçekleşmiştir. Polis karakoluna ve bir bankaya yapılan saldırıda 13 kişi öldürülmüştür. Örgüt, polis karakoluna ve bankalara yönelik gerçekleştirdiği saldırılarda bankalardaki paraları da çalmaktadır. Çalınan paralarla örgüt, maddi anlamda ekonomik olarak kendilerine para temin etmektedir.

27.06.2011: Saldırı, Maidiguri’de gerçekleşmiştir. Saldırı, sırasında içki içilen bir yere örgüt bomba atmıştır. Atılan bomba sonucunda 25 kişi ölmüştür.

25.08.2011: Saldırı, Abuja kentinde gerçekleşmiştir. Yapılan saldırı BM binasına yönelik gerçekleşmiştir. Siyasi ideoloji hâkim olan saldırıda 23 kişi ölmüştür. Saldırı, dünya kamuoyunda büyük bir tepki uyandırmıştır.

01.09.2011: Saldırı, Boko Haram ve Nijeryalı askerler arasında gerçekleşmiştir.

04.09.2011: Saldırı, Müslüman din adamına yönelik gerçekleşmiştir. Gerçekleştirilen saldırılar sonucunda Müslüman din adamı Dala, evinin içinde ölü bulunmuştur.

12.09.2011: Saldırı, bankaya yönelik gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu tarihte polisler yöneltte saldırı gerçekleşmiştir. Örgüt, yaptığı eylemlerde bankaları soymuştur.

13.09.2011: 15 Boko Haram üyesi Nijeryalı askerler tarafından yakalanmıştır.

17.09.2011: Örgüt lideri Muhammed Yusuf’un kayınbiraderi evinin önünde Boko Haram tarafından düzenlenen saldırı sonucunda öldürülmüştür.

01.10.2011: Saldırı Maiduguri şehrinde gerçekleşmiştir. Sivillere yönelik gerçekleştirilen saldırıda ayrıca askeri araca yönelik de saldırı yapılmıştır. Yapılan saldırıda askeri araca bomba atılmıştır.

03.10.2011: Saldırı, Maiduguri şehrinde halka açık bir alanda sivillere yönelik gerçekleşmiştir. Saldırı sonucunda 3 kişi hayatını kaybetmiştir.

25.12.2011: Saldırı, Noel sabahı düzenlenmiştir. Saldırı sırasında peş peşe patlamalar meydana gelmiştir. Bomba kullanılarak yapılan saldırılarda yaklaşık 40 kişi hayatını kaybetmiştir. Raporlara göre; 39 kişinin öldürüldüğü beyan edilmektedir.

20.12.2012: Saldırı, Nijerya’nın kuzeyinde Kano şehrinde düzenlenmiştir. Devlet binalarına yönelik gerçekleştirilen saldırılarda 180’e yakın kişinin hayatını kaybettiği ve yüzlerce yaralı da olduğu tespit edilmiştir.

06.12.2012: Saldırı, Mubi kasabasında gerçekleştirilmiştir. 20 civarında kişi hayatını kaybetmiştir.

19.02.2012: Saldırı, Abuja kenti yakınlarında gerçekleşmiştir. Pazar günü gerçekleştirilen bu saldırı, kilise binasına yönelik gerçekleştirilmiştir. Bomba kullanılarak gerçekleştirilen saldırıda 5 kişi hayatını kaybetmiştir. Dini kurumlara yönelik gerçekleştirilen saldırılarda örgüt, dini suiistimal ederek halkın ibadetlerini yerine getirmesine mani olmaktadır. Amaçlarını; İslam dinini yaymak olduğunu iddia eden Boko Haram, hem İslam dinine inanan hem de diğer dinlere inanan insanlara zarar vermektedir.

17-21.03.2012: Bu tarihte hükümet ve Boko Haram arasında görüşmeler başlamıştır. Kiliselere yönelik düzenlenen saldırılar sonucunda yüzlerce Hristiyan halk öldürülmüştür. Hükümet bu durumun önüne geçmek için Boko Haram ile görüşmelere başlamıştır. Fakat Boko Haram görüşmelere kapısını kapatmıştır.

03.06.2017: Boko Haram, Kamerun'da canlı bomba yoluyla saldırı düzenlemiştir. Yapılan saldırı sonucunda 7 kişi öldürülmüştür. 30'a yakın kişide yaralanmıştır.

16.05.2017: Boko Haram, Kamerun'da 4 kadını kaçırmıştır. Örgüt, 16'sından önce gerçekleştirilen saldırıdan yaklaşık olarak bir hafta kadara süre önce Kamerun'da bulunan Vuzi kasabasına saldırarak kasabada bulunan iki kişiyi öldürmüştür ve iki öğrenciyi de kaçırmıştır.

23.11.2015: Boko Haram, Nijerya ve Kamerun'da gerçekleştirilen saldırılar sonucunda 12 kişinin ölümüne sebep olmuştur. Saldırı, 5 intihar eylemcisi sonucunda gerçekleşmiştir.

24.06.2014: Kamerun'da Boko Haram tarafından gerçekleştirilen saldırılar sonucunda 7 kişi hayatını kaybetmiştir. Saldırı sonucunda 30'a yakın kişi yaralanmıştır.

22.11.2016: Boko Haram, Kamerun'da bir saldırı gerçekleştirmiştir. Saldırı askerlere yönelik düzenlenmiştir. Saldırı sonucunda 7 asker öldürülmüştür. Çok sayıda asker de yaralanmıştır. Örgüt, bu zamana kadar Kamerun'da birçok askerin kaçırılmasından dolayı sorumlu tutulmuştur. Kamerun hükümeti, Boko Haram'a karşı gereken önlemleri alacağını ifade etmiştir.

07.06.2017: Timeturk'de yapılan habere göre Çad'da faaliyette bulunan 350 Boko Haram Militanı, Çad güvenlik güçlerine teslim olmuştur. Teslim olan militalara Çad hükümeti psikolojik destek vereceğini ifade etmiştir. Boko Haram Nijerya ve Kamerun haricinde Çad sınırına da bombalı saldırılar düzenlemektedir.

13.02.2015: BBC’de yapılan habere göre; Boko Haram ilk defa ad topraklarına saldırılarda bulunmuştur. Boko Haram, bu saldırıyı köye yönelik düzenlenmiştir. Ngouba köyüne yönelik düzenlenen saldırıda Boko Haram köyü tahrip edilmiştir. Saldırı sonucunda 10’a yakın kişi öldürülmüştür. ABD, Boko Haram’ın eylemlerine karşı ad hükümetine destek vermektedir.

